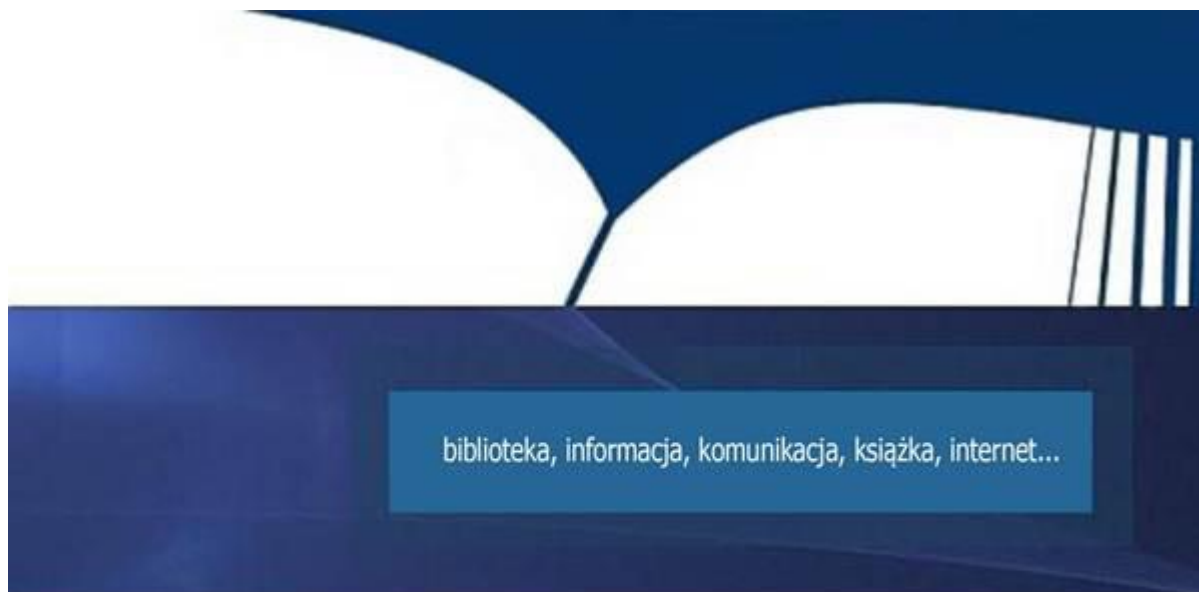

Podkarpackie Studia Biblioteczne

Nr 5 (2016)

Biblioteka Uniwersytetu Rzeszowskiego

Rada Naukowa

dr hab. prof. UMK Ewa Głowacka

dr hab. prof. UJ Wanda Pindlowa

dr hab. prof. UR Alicja Ungehauer-Gołąb

dr hab. prof. UP Maria Konopka

dr hab. prof. UMCS Maria Juda

dr hab. prof. UR Adrian Uljasz

dr hab. Katarzyna Materska

dr Sabina Cisek

dr Joanna Kamińska

dr Agnieszka Korycińska-Huras

dr Antoni Zając

Redakcja

Redaktor naukowy: dr Bożena Jaskowska

Redakcja: dr Zenona Krupa

Sekretarz redakcji: mgr Małgorzata Szurlej

Korekta językowa: mgr Zdzisław Bernat

Administrator serwisu PSB: mgr inż. Mariusz Głowacki

Kontakt: psb@ur.edu.pl

Wydawca

Uniwersytet Rzeszowski

ul. Rejtana 16 C

35-359 Rzeszów

Adres Redakcji

Biblioteka Uniwersytetu Rzeszowskiego

ul. Prof. Stanisława Pigonia 8

35-959 Rzeszów

Wersja elektroniczna „Podkarpackich Studiów Bibliotecznych”: <http://psb.ur.edu.pl> oraz
<http://www.pbc.rzeszow.pl>

Wszystkie artykuły dostępne są na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska

Zapraszamy Autorów do nadsyłania oryginalnych prac naukowych oraz sprawozdań i komunikatów.

Szczegóły dostępne są na stronie <http://psb.ur.edu.pl>

Kontakt: tel. 17 872 13 61; e-mail: psb@ur.edu.pl

Spis treści

Od Redakcji.....	4
------------------	---

Artykuły

Rola informacyjna i popularyzatorska „Kalendarza Ilustrowanego Kuriera Codziennego” (1928-1939)	6
Pedagogika biblioteczna według Heleny Radlińskiej a jej obecny obraz	22
Rola biblioteki uczelni pedagogicznej w świetle konektywizmu.....	29

Komunikaty

Publikacje pracowników Biblioteki Uniwersytetu Rzeszowskiego za lata 2001-2015	35
Periodyki i czasopisma Wydawnictwa Diecezji Rzeszowskiej wydawane w latach 1992-2002	60

Informacje

Zeszyty naukowe UR <i>PODKARPACKIE STUDIA BIBLIOTECZNE</i> - instrukcja dla autorów artykułów.....	64
---	----

Contents

Articles

“The Calendar Of The Illustrated Daily Courier 1928-1939”	21
Library Education by Helena Radlinska and the Present Image	28
The role of the pedagogical university library in the light of connectivism.....	34

Od Redakcji

Przed Państwem piąty numer „Podkarpackich Studiów Bibliotecznych”. Jest on potwierdzeniem interdyscyplinarności naszej dziedziny - zapraszam do lektury artykułów poświęconych zarówno historii prasy, jak i wyzwaniom, przed którymi stoi współczesne bibliotekarstwo.

Stanisław Kawiorski z niezwykłą precyzją dokonuje analizy zawartości „Kalendarza Ilustrowanego Kuriera Codziennego” wydawanego w Polsce w okresie międzywojennym oraz przedstawia jego rolę w popularyzowaniu wiedzy i informacji o aktualnych wydarzeniach. Obok treści kalendarzowych, astronomicznych, astrologicznych i statystycznych, w każdym roczniku „Kalendarza” relacjonowano bowiem najważniejsze wydarzenia polityczne, naukowe, gospodarcze, kulturalne i sportowe ubiegłego roku. O jego wyjątkowości decydowała nie tylko treść, ale również interesująca szata graficzna. Stanisław Kawiorski w swym artykule udowadnia, że „Kalendarz” to niezwykle wartościowa dokumentacja ówczesnego życia społecznego i politycznego, a także bogate źródło danych historycznych odnoszących się do tego okresu.

Jaka jest i powinna być rola współczesnej biblioteki w kształtowaniu umiejętności informacyjnych czytelników? Wszystkich zainteresowanych tym pytaniem odsyłam do artykułów Gabrieli Galej oraz Magdaleny Janas.

Z rozważań Gabrieli Galej wynika, że w wielu obszarach wciąż aktualne są idee i metodyka pracy z czytelnikiem stworzone w przeszłości, m. in. przez wybitnego pedagoga bibliotecznego panią Helenę Radlińską. *Dzisiejsza pedagogika biblioteczna określa obszar działań edukacyjnych (kiedyś wychowawczych) w zakresie zdobywania wiedzy przez użytkownika biblioteki: umiejętności uczenia się, posługiwania się informacją. Szczególną uwagę zwraca się na potrzeby użytkowników, organizując odpowiednie narzędzia do wyszukiwania i organizowania informacji. Jednak obecnie czy wieki temu, przynosząca efekty i zadowolenie użytkowników działalność informacyjno-biblioteczna nie spełniałaby swojej roli, gdyby nie bibliotekarz, który musi wykazywać się umiejętnością słuchania, zrozumienia drugiej osoby i nadal pełnić ważną rolę w procesie zaspokajania potrzeb czytelniczych* - pisze autorka.

Magdalena Janas sięgając do założeń konektywizmu, zachęca do niestandardowych form pracy z czytelnikiem i kształtowania jego kompetencji informacyjnych. Czy odejście od metod behawioralnych kładących nacisk na wykorzystanie pamięci w trakcie uczenia i przekazywanie informacji przez nauczyciela, na rzecz metod konetywnych zmuszających uczniów do samodzielności i kreatywnego działania to przyszłość edukacji i pedagogiki bibliotecznej? Autorka jest przekonana, że właśnie w bibliotekach jest to możliwe i pisze: *Bibliotekarze, których kontakt z czytelnikiem nie jest tak formalny i nie opiera się na zależności, mogą doskonale sprawdzić się w roli przewodnika po wirtualnym świecie informacji. Z racji codziennych obowiązków szerzej dostrzegają oni społeczne i kulturowe konteksty korzystania z informacji i mogą uczyć jej mądrego i etycznego wykorzystania.*

Niniejszy numer „Podkarpackich Studiów Bibliotecznych” zamykają dwa komunikaty. Analiza dorobku naukowego pracowników Biblioteki Uniwersytetu Rzeszowskiego przeprowadzona przez Ewę Gotkowską wykazuje, że na przestrzeni 15 lat, bibliotekarze z Uniwersytetu Rzeszowskiego opublikowali 224 artykuły. Są to zarówno prace redakcyjne, artykuły w czasopismach, rozdziały w monografiach i materiałach konferencyjnych, jak również sprawozdania, komunikaty, recenzje, hasła w encyklopediach oraz opracowania bibliograficzne. Bartłomiej Motyka z kolei charakteryzuje działalność Wydawnictwa Diecezji Rzeszowskiej i opisuje periodyki wydane w latach 1992-2002.

Czytelnikom życzymy miłej lektury, a Autorów zachęcamy do nadsyłania artykułów i dzielenia się wynikami swych badań naukowych oraz doświadczeniami zawodowymi. Dziękujemy również członkom Rady Naukowej naszego czasopisma. Bez Państwa pomocy, bez merytorycznych uwag oraz tej zwykłej serdeczności, zdecydowanie trudniej byłoby nam realizować projekt PSB.

dr Bożena Jaskowska

STANISŁAW KAWIORSKI

Biblioteka Uniwersytetu Rzeszowskiego

e-mail: stankaw@ur.edu.pl

Rola informacyjna i popularyzatorska „Kalendarza Ilustrowanego Kuriera Codziennego” (1928-1939)

ABSTRAKT: „Kalendarz Ilustrowanego Kuriera Codziennego” był wydawany w Krakowie w latach 1928-1939 jako jedno z wielu wydawnictw Koncernu Ilustrowanego Kuriera Codziennego. Jego twórcą i redaktorem był Jan Grzywiński. „Kalendarz IKC” reprezentował wysoki poziom i zyskał sobie dużą popularność na rynku wydawniczym. Obok treści kalendarzowych, astronomicznych, astrologicznych, statystycznych i informacyjnych w każdym roczniku „Kalendarza” relacjonowano najważniejsze wydarzenia polityczne, naukowe, gospodarcze, kulturalne, techniczne i sportowe ubiegłego roku. O jego wyjątkowości decydowała nie tylko treść na wysokim poziomie ale i interesująca szata graficzna.

SŁOWA KLUCZOWE: „Kalendarz Ilustrowanego Kuriera Codziennego” 1928-1939, „Ilustrowany Kurier Codzienny”, kalendarze polskie

„Kalendarz Ilustrowanego Kuriera Codziennego” („Kalendarz IKC”) był wydawany w Krakowie w latach 1928-1939 jako jedno z wielu wydawnictw Koncernu Ilustrowanego Kuriera Codziennego. Pojawienie się tego kalendarza na rynku wydawniczym, było początkowo uważane za wypełnienie luki po „Kalendarzu Czecha” wydawanego w Krakowie przez 85 lat, w latach 1823-1917 (Wójcik, 1999, s. 259). Wkrótce jednak okazało się, że jego twórca i redaktor Jan Grzywiński miał o wiele większe ambicje i przekształcił kalendarz w wydawnictwo na wysokim poziomie, pełniące nie tylko funkcję informacyjną, ale służące także popularyzacji nauki.

Informacje ogólne o „Kalendarzu IKC”

Twórcą i redaktorem „Kalendarza Ilustrowanego Kuriera Codziennego” wydawanego w latach 1928-1939 był Jan Grzywiński. Urodził się 14 września w Żdżarach w powiecie tarnowskim. Po ukończeniu gimnazjum w Tarnowie, studiował matematykę i fizykę na Uniwersytecie Jagiellońskim. W czasie I wojny światowej, w roku 1914, jako oficer nadzorował budowę drogi Legionów przez przełęcz Pantyrską w Karpatach Wschodnich. Po wojnie zaangażował się w sprawę sprowadzenia zwłok gen. Bema z Aleppo do Tarnowa, które nastąpiło w 1928 r. Pracował jako dziennikarz kolejno w „Głosie Narodu”, „Nowej Reformie” i „Ilustrowanym Kurierze Codziennym”. Był twórcą, redaktorem i autorem artykułów w „Kalendarzu Ilustrowanego Kuriera Codziennego”. Jako dziennikarz pisał artykuły z zakresu astronomii, nauk przyrodniczych i spraw kulturalnych (Horyński, 1960-1961, s. 127). W latach 1923-1927 był członkiem Zarządu Syndykatu Dziennikarzy Krakowskich. W czasie II wojny światowej czynnie działał w krakowskiej prasie konspiracyjnej i kolportażu pod pseudonimem „Jastrzębiec”. Zmarł na gruźlicę w Krakowie 9 czerwca 1944 r. (Wójcik, 1999, s. 260).

Pierwszą próbę wydawania „Kalendarza Ilustrowanego Kuriera Codziennego” podjęto w 1916, w czasie I wojny światowej, jednak niespokojne czasy nie sprzyjały temu przedsięwzięciu i szybko zaprzestano jego wydawania (Kalendarz, 1928, s. 37). Do realizacji tego zamiaru powrócono ponownie już w spokojniejszych czasach II Rzeczypospolitej. Pisano: *obecnie po ustabilizowaniu się zasadniczych form życiowych i ugruntowaniu w szczegółach normalnego toku życia, Wydawnictwo „Ilustrowanego Kuriera Codziennego” przychodzi do najszerzych warstw społeczeństwa z kalendarzem, dostosowanym do dzisiejszych wymagań życia* (Kalendarz, 1928, s. 37). Miał on ukazywać się co roku, rejestrując również ważniejsze wydarzenia z zeszłego roku. *W ten sposób kalendarze „Ilustrowanego Kuriera Codziennego” składane co roku w bibliotece domowej, utworzą z czasem podręczną encyklopedię, która w dostatecznej mierze zastąpi posługiwanie się szeregiem różnorodnych szematyzmów, przewodników, wykazów statystycznych itp. oraz zaoszczędzi poszukiwania potrzebnych informacji po rozlicznych biurach i urzędach* (Kalendarz, 1928, s. 37). „Kalendarz IKC” stanowi sam dla siebie zamkniętą całość jako informator na rok bieżący, a równocześnie w pewnych działach w ogólniejszym znaczeniu uzupełnia materiał informacyjny z poprzedniego rocznika kalendarzowego i w ten sposób mimo ograniczenia ramami książkowej publikacji prowadzi stopniowo ujęcia niektórych dziedzin w dostatecznie wyczerpującą całość (Kalendarz, 1929, s. 36).

„Kalendarz IKC” po raz pierwszy ukazał się w r.1928 w dwóch nakładach i w ciągu kilkunastu dni oba nakłady zostały wyczerpane (Kalendarz 1929, s. 36). Był wydawany w nakładzie 20 000 egzemplarzy (Wójcik, 1999, s. 262). W zakresie typograficznym ze względu na jakość podanych tu zdjęć przy ich obfitości i doborze, (Kalendarz, 1929, s. 36) wykorzystano najnowszą i najlepszą dziś technikę reprodukcyjną mianowicie rotograwiurę. W ten sposób kalendarz stał się równocześnie wydawnictwem albumowym o prawdziwych wartościach artystycznych (Kalendarz, 1929, s. 36). Kalendarz Jana Grzywińskiego zyskał sobie niemałą popularność na rynku wydawniczym. Nie obawiano się konkurencji ze strony innych krakowskich wydawnictw kalendarzowych takich jak: „Wielkiego Ilustrowanego Kalendarza Powszechnego”, „Kalendarza Mariańskiego” czy „Kalendarza Salwatora” (Wójcik, 1999, s. 260). W roczniku kalendarza na rok 1928 tak podsumowano rynek wydawniczy w zakresie kalendarzy: *W ostatnich dziesiątkach lat kalendarze u nas zróżniczkowały się bardzo silnie, gdyż z jednej strony opracowane były dla różnych specjalnych zawodów, a z drugiej natomiast dochodziły do typu wybitnie beletrystycznego, w tonie lekkim, żartobliwym. W obu tych wypadkach kalendarz zaczął tracić swoje zasadnicze znaczenie podręcznego informatora, w pierwszym bowiem wypadku dawał informacje zbyt specjalne i niepotrzebne dla szerszego ogółu, a natomiast nie uwzględniał już najważniejszych instrukcji czy przepisów o ogólnym znaczeniu, w drugim zaś wypadku dawał treść rozrywkową tylko na chwilę, tym samym sprowadzał kalendarz do roli raczej lektury wagonowej. Tym krańcowym wypaczeniem i niedomaganiem dzisiejszych kalendarzy kładzie kres „Kalendarz Ilustrowanego Kuriera Codziennego” obmyślany i opracowany jako możliwie wszechstronny i wyczerpujący podręczny informator domowy* (Kalendarz, 1928, s. 36). Podkreślano, że Kalendarz IKC nie wiąże się lokalnie z żadnym miastem, czy dzielnicą kraju (...) jest

dostosowany do potrzeb wszystkich mieszkańców kraju, (...) a pod względem treści, poza zwykłymi rubrykami, należącymi do istoty kalendarza podaje z jednej strony zasób najniezbędniejszych wiadomości statystycznych i szematycznych, potrzebnych każdemu w różnych okazjach życia codziennego, (...) z drugiej strony bilansuje rok miniony, ukazując jego dorobek na różnych polach pracy twórczej naszego narodu i całego świata. W ten sposób nasz kalendarz (...) staje się podręczną encyklopedią w domowej bibliotece. (Kalendarz, 1929, s. 36).

„Kalendarz IKC” rozchodził się błyskawicznie na terenie całego kraju. Można było go zakupić w agencjach IKC, księgarniach i kioskach gazetowych (Wójcik, 1999, s. 262-263). Na rynku wydawniczym pojawiał się zwykle na początku listopada (Wójcik, 1999, s. 262).

„Kalendarz Ilustrowanego Kuriera Codziennego” był *pierwszym tego rodzaju wydawnictwem w Polsce, bogata zaś jego treść, różnorodność poruszanych w nim tematów, ścisłość informacji, znakomite podejście do zagadnień współczesnego życia, wreszcie wytworna szata zewnętrzna, która jest wyrazem najnowszej techniki, stawiają go w rzędzie wydawnictw, które powinny trafić do najszerszych kół czytelników i znaleźć się w każdej bibliotece publicznej w Polsce* (Żurowska, 1936, s. 223). Ten niezwykle wysoki poziom wydawnictwo zawdzięczało swojemu redaktorowi Janowi Grzywińskiemu. Jeden ze współpracowników Ilustrowanego Kuriera Codziennego Witold Zechenter pisał o nim: *fenomenalny redaktor Kalendarza IKC, który godzinami jak rok długi grzebał w ciekawostkach, kalendarzach, prasie całego świata i potem wydawał niezwykle interesujący tom* (cyt. za Wójcik, 1999, s. 262). Z listów i wspomnień współpracowników wyłania się obraz Jana Grzywińskiego jako człowieka bardzo zaangażowanego, pracowitego, dokładnego i ambitnego. W liście do Kazimierza Moszyńskiego sam Grzywiński pisał o sobie: *ja mam obecnie wyjątkowo ostre tempo, bo siedzę w bilansach rocznych, w uzgadnianiu statystyki i projektowaniu do nich wykresów, a opóźnienia w niektórych rozdziałach przerywają pracę, spokojnie mogę robić tylko nocami w domu. Wyjazd w lecie jest dla mnie niemożliwy, dopiero w zimie po wypuszczeniu Rocznika mógłbym dokąd wyjechać, ale nie jestem narciarzem ani nie lubię mordować zwierzyny, więc cały rok siedzę w kalendarzu* (cyt. Za Wójcik, 1999, s.262).

Redaktor Jan Grzywiński do pracy nad kalendarzem zdołał zaangażować wielu wybitnych naukowców, dzięki czemu wydawnictwo reprezentowało wysoki poziom i znajdowało uznanie wśród odbiorców. Zależało mu też za zamieszczaniu w wydawnictwie tekstów i ilustracji do tej pory nigdzie nie publikowanych (Wójcik, 1999, s. 269).

Zawartość, szata graficzna i odbiór społeczny „Kalendarza IKC”

Poszczególne roczniki wydawnictwa liczyły około 260 stron i były oprawiane w formacie 26 centymetrów. Całość posiadała twardą i kolorową oprawę, i była odbijana w Drukarni „Ilustrowanego Kuriera Codziennego w Krakowie na ul. Wielopole techniką rotograwiury. Autorem większości okładek był malarz i znany ilustrator Alfred Żmuda (Artlist, 2002-2007a). Wyjątkowo w latach 1935 i 1936 wykonał je Stanisław Raczyński absolwent Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, rysownik, malarz i grafik (Artlist, 2002-2007b).

W każdym roczniku na pierwszej karcie „Kalendarza IKC” napotykamy rycinę przedstawiającą najczęściej kartę tytułową starego kalendarza, którego rocznica powstania przypadała na ten rok jak np. „Kalendarza krakowskiego” sprzed 400 lat z 1534 czy „Kalendarza liturgicznego diecezji poznańskiej” również sprzed 400 lat, z lat 1537-1538.

Treść kalendarza została podzielona na działy tematyczne, których nazwy i liczba zmieniała się w poszczególnych rocznikach od 17 do 21.

Każdy rocznik „Kalendarza IKC” otwierała część astronomiczna, która w latach 1928-1931 połączona była z częścią kalendarzową. Od 1932 treści astronomiczne i dotyczące kalendarza uległy znacznemu rozszerzeniu, zostały rozdzielone, funkcjonując osobno jako część astronomiczna i część kalendarzowa. W latach 1928-1929 autorem części astronomicznej był Tadeusz Banachiewicz, astronom, matematyk i geodeta pełniący funkcję dyrektora Obserwatorium Astronomicznego w Krakowie (Wielka Encyklopedia powszechna PWN, 2001, s.169). W pozostałych rocznikach treści dotyczące astronomii opracowywał Jan Gadowski, astronom, popularyzator astronomii i kosmonautyki, pełniący od 1927 funkcję adiunkta w Obserwatorium Warszawskim. Informacje z dziedziny astronomii były bardzo dokładne i tak obszerne, że wyróżniały wydawnictwo na tle innych kalendarzy. Sam redaktor z dumą pisał: *Część astronomiczna, będąca podstawą wydawnictw kalendarzowych, jest w naszym Roczniku opracowana w tak wyczerpujących ramach, iż wyróżnia nasze wydawnictwo jako bezkonkurencyjne w tym zakresie* (cyt. za Wójcik, 1999, s. 264). Czytelnicy „Kalendarza” znajdowali w tej części dokładną charakterystykę roku pod względem astronomicznym. Informowano m. in. o zaćmieniach Słońca, układzie planet i ich księżycach, kometach, meteorach, gwiazdach, długości dnia i nocy w Polsce, danych liczbowych kosmosu oraz czasie urzędowym w Polsce i innych państwach. Informacje uzupełniały zdjęcia, tabele i wykresy. W niektórych rocznikach pojawiały się też krótkie artykuły naukowe jak np. „Nowa teoria kosmologiczna” (Kalendarz, 1938, s. 16) czy „Wiek ludzkości i wszechświata” (Kalendarz, 1934, s. 16). Jan Grzywiński utrzymywał kontakt z Janem Gadowskim, spotykając się z nim osobiście w celu omówienia treści, które miały być zamieszczone w „Kalendarzu” oraz korespondując. Zachowało się 13 listów i 2 kartki pocztowe z lat 1930-1938 dotyczących treści astronomicznych (Wójcik, 1999, s. 265).

Od roku 1932 część kalendarzowa została wydzielona ze wspólnej części astronomicznej oraz kalendarzowej i już do końca funkcjonowała jako samodzielna część. Autorem jej został ksiądz Michał Kordel, liturgista i biblista, założyciel Towarzystwa Miłośników Liturgii oraz redaktor pisma liturgicznego „Mysterium Christi” (Mateja, 2002, s. 838). Współpracował on z Grzywińskim do 1935, później zaś udzielał mu tylko potrzebnych informacji, zwłaszcza w sprawie imion świętych. (Wójcik, 1999, s. 265). W części kalendarzowej czytelnicy znajdowali m. in. informacje o świętach katolickich, ruchomych suchych dniach, czasach zakazanych, postach, długości trwania karnawału, świętach ruchomych, kalendarzu grecko-katolickim, prawosławnym, żydowskim, muzułmańskim i karaïmskim oraz rocznicach przypadających na dany rok. Część kalendarzową rozszerzały artykuły księdza Kordela: „Z dziejów Roku jubileuszowego” (Kalendarz, 1934, s.17-18),

„Z dziejów powstania świąt rzymsko-kat. Kościoła” (Kalendarz, 1932, s.17) i „Początki kultu świętych” (Kalendarz, 1933, s. 18).

W kolejnym dziale pod nazwą „Kalendarium” znajdowały się informacje o świętach państwowych i narodowych oraz corocznych obchodach. Najważniejszą częścią były kalendarze: rzymskokatolicki, grecko-katolicki, prawosławny, żydowski, muzułmański i karański. W dalszej kolejności zamieszczony był szczegółowy kalendarz na każdy miesiąc, z imieninami w obrządku rzymsko-katolickim, grecko-katolickim i słowiańskim. Podawany był także czas wschodu i zachodu Słońca i Księżyca oraz długość dnia i fazy Księżyca. Przy każdym miesiącu zamieszczano przysłówia oraz nazwy miesięcy w języku białoruskim, czeskim, litewskim, niemieckim, rosyjskim i ruskim. Każdy miesiąc ilustrowała odpowiednio dobrana rycina. Stronie z poszczególnym miesiącem towarzyszyła strona z kalendarzykiem historycznym na określony miesiąc i cyklem ilustracji. Od 1930 nosiła tytuł: „Z przeszłości naszych miast”, z ryciną oraz krótkim opisem miasta. Jako ilustracji wykorzystywano stare litografie, staloryty, kwasoryty, rysunki z natury, inkunabuły z dawnych kronik i miedzioryty. Wcześniejsze roczniki tę część kalendarza ilustrują obrazy znanych polskich malarzy: Matejki, Kossaka i innych. „Kalendarium” kończył alfabetyczny wykaz świętych kościoła rzymskokatolickiego, świętych polskich i alfabetyczny spis imion słowiańskich. Dział ten opracowywał Jan Grzywiński z wyjątkiem kalendarzyka historycznego, układanego przez Władysława Bogatyńskiego i kalendarza imion słowiańskich opracowywanego przez Witolda Taszyckiego.

Od 1934 roku pojawił się nowy rozdział zatytułowany „Ważniejsze rocznice w r....”. Zawierał spis rocznic przypadających na dany rok z dokładniejszym omówieniem niektórych z nich i artykułem Macieja Szukiewicza „Jan Matejko” (Kalendarz, 1938, s. 59). We wcześniejszych latach informacje o rocznicach i jubileuszach były zamieszczane w „Kronice roku...”. Zawarte w tej części informacje były bogato ilustrowane reprodukcjami starych rycin i zdjęciami.

Część astrologiczną opracowywał Jan Grzywiński. Była ona bogato ilustrowana reprodukcjami rycin, drzeworytów, miedziorytów pochodzących najczęściej z dzieł XV, XVI i XVII wiecznych oraz wykresami i zdjęciami. Treści dotyczące astrologii zamieszczone były w rozdziałach „Kalendarz i jego dzieje” (1928, 1929), „Gwiazdy i ludzie” (1930), „W znaku gwiazd” (1931), „Szlakami magów”(1932), a od 1933 w „Części astrologicznej”. Zamieszczano w niej informacje o astrologii, jej historii, białej i czarnej magii, talizmanach, amuletach, horoskopach oraz rachubie czasu u różnych ludów. W każdym roczniku przedstawiano prognozy astrologiczne na konkretny rok, będący pod wpływem poszczególnej planety, charakterystykę roku, horoskop gospodarczy, dobre dni do siania i szczepienia, konstelacje planet oraz horoskopy dla osób urodzonych w okresie wpływów danej planety. W tej części również znajdują się większe artykuły: Aleksandra Birkenmajera: „Początki astrologicznej Szkoły Krakowskiej” (Kalendarz, 1936, s. 54-56), „Astrologia krakowska u szczytu swego rozgłosu” (Kalendarz, 1937, s. 58-61) i Jana Grzywińskiego „Oddech Wisnu” (Kalendarz, 1933, s. 52-53).

Nieodłączną częścią każdego rocznika „Kalendarza IKC” był wykaz ważniejszych urzędów państwowych, kościelnych i wojskowych. Informacje te znajdowały się w rozdziale

„Ustrój państwa polskiego” (1928), „Schematyzm państwa polskiego” (1929-1934) i „Schematyzm państwowy” (1935-1939). Czytelnik znajdował w tej części informacje o najwyższych władzach Polski: prezydencie, rządzącym gabinecie, sejmie, senacie, sejmie śląskim, ministerstwach, głównych urzędach i instytucjach państwowych, bankach publicznych, urzędach wojewódzkich, Izbie Kontroli Państwa, Izbach Skarbowych, dyrekcjach ceł, poczt i telegrafów, kolejowych, lasów państwowych, sądach oraz innych ważnych instytucjach państwowych. Danym tym towarzyszyły niekiedy nazwiska pełniących urzędy, adresy urzędów i telefony. W dalszej części znajdował się wykaz najważniejszych urzędów kościoła katolickiego, prawosławnego, ewangelickiego oraz żydowskiego karaïmskiego i muzułmańskiego. Rozdział zawierał również informacje o szkolnictwie i wojsku polskim. W końcowej części podawano wykaz wraz z adresami polskich urzędów dyplomatycznych i konsularnych za granicą oraz zagranicznych urzędów dyplomatycznych i konsularnych w Polsce wraz ze zmianami, które zaszły w ostatnim roku.

W każdym roczniku „Kalendarza IKC” relacjonowano w porządku chronologicznym najważniejsze wydarzenia polityczne, naukowe, kulturalne, techniczne, z dziedziny lotnictwa, medycyny i życia religijnego za ubiegły rok. Odnotowywano ważniejsze obchody i rocznice, laureatów nagród państwowych (Polskiej Akademii Nauk, m. Warszawy i innych) oraz nagrody Nobla, a także katastrofy żywiołowe i nieszczęśliwe wypadki. W kronice żałobnej czytelnicy znajdowali wykaz wszystkich wybitnych i znanych osób z Polski i świata, zmarłych w ubiegłym roku. Wszystkie te informacje zamieszczono w kolejnym rozdziale „Kalendarza” zatytułowanym w latach 1928-1933 „Kronika roku...” i „Przegląd roku...” od 1934 r. Relacjom towarzyszyły liczne zdjęcia, niekiedy nawet na całą stronę.

W kronice politycznej czytelnicy otrzymywali w zwięzłej formie dość dokładny obraz sytuacji politycznej w Polsce i na świecie za ubiegły rok. Sytuację polityczną w 1931 roku tak scharakteryzowano: *jest to bowiem rok najcięższego kryzysu, jaki ludzkość przechodziła w czasach nowożytnych (...), wybuchają przesilenia polityczne na świecie i zaostrzają się zatargi socjalne (...), upadek tronu królewskiego w Hiszpanii, połączony z krwawymi zamieszkami antyreligijnymi, coraz wyraźniejsza groza hitleryzmu w Niemczech* (Kalendarz 1932, s. 73). W kronice informowano również o ważniejszych nowinkach z zakresu techniki, podając na przykład informację o przesłaniu, po raz pierwszy, w czerwcu 1929, obrazu z Ameryki do Europy za pomocą kabla elektrycznego. Była to transmisja meczu bokserkiego. (Kalendarz, 1930, s.150).

Czytelnicy w roczniku 1932 byli informowani o otwarciu w Warszawie Biblioteki Narodowej i wmurowaniu w Krakowie, 18 czerwca kamienia węgielnego pod nową budowlę Biblioteki Jagiellońskiej (Kalendarz, 1932, s. 83). Odnotowano również wyprawę „Nautilusa” - łodzi podwodnej do bieguna północnego (Kalendarz, 1932, s. 92). Okres międzywojenny był czasem wielkiego rozwoju lotnictwa, powstawania doskonalszych konstrukcji i pokonywania nowych rekordów. Fascynowano się tą dziedziną, więc w każdym roczniku znajduje się kronika lotnicza. W 1932 r. pisano: *ubiegły rok przyniósł szereg pięknych rekordów, a wśród nich pierwsze okrążenie ziemi w rekordowym czasie 8 dni i 16 godzin* (Kalendarz, 1932, s.104). Na bieżąco informowano o nowych regularnych połączeniach samolotowych

między miastami, nowych rekordach lotniczych i pokonywaniu coraz to większych dystansów. Pisano też o katastrofach lotniczych. *W Polsce wstrząsające wrażenie wywołała katastrofa dn. 11 IX w Cierlicku k. czeskiego Cieszyna, w której świetny zwycięzca zeszłorocznego rajdu dokoła Europy, por. Franciszek Żwirko, chluba polskiego lotnictwa i duma narodu polskiego oraz znakomity konstruktor maszyn inż. Stanisław Wigura stały towarzyszyć Żwirki, lecąc do Pragi na mityng lotniczy na tej samej maszynie RW D-6, na której wywalczył w Berlinie zwycięstwo, zginęli podczas nagle rozpętanego huraganu, którego siła oderwała skrzydła samolotu, aparat roztrzaskała o drzewa* (Kalendarz, 1933, s. 128). Czytając kolejne roczniki „Kalendarza IKC” można prześledzić rozwój faszyzmu w Niemczech. W kalendarzu na rok 1934 znajdujemy w „Przeglądzie roku 1933” informację o paleniu książek w Berlinie. Pod zdjęciem umieszczono notatkę: *Dnia 10 V 1933 na placu Opery w Berlinie odbyło się palenie książek nie germańskich autorów. Książki skazane na zniszczenie były pobierane z różnych bibliotek oraz rąk prywatnych. Palenie odbywało się w obecności prezydenta, ministrów Rzeszy, Goebbelsa, senatu uniwersyteckiego berlińskiego, przy dźwiękach orkiestr i zorganizowanych manifestacjach studentów oraz owacjach tłumów. W tym dniu w Berlinie i wszystkich większych miastach Niemiec spalono ogółem ok. 20 milionów tomów, wartości ok. 30 milionów mk.* (Kalendarz, 1934, s. 110). Odnotowywano także wszystkie ważniejsze pakt i umowy międzynarodowe zawierane przez rząd polski. I tak w „Kalendarzu IKC” na rok 1935 donoszono o tym, że *pakt polsko-niemiecki o nieagresji, zawarty na 10 lat, oraz także 10-letni pakt o nieagresji między Polską a Z. S. R. R (...) przyczynił się do normalizacji stosunków w Europie* (Kalendarz, 1935, s. 96). Relacjonowano również sytuację w Niemczech: *w Niemczech (...) nastąpiła przebudowa ustroju przez likwidację federalizmu i zniesienie konstytucji weimarskiej, a równocześnie utrwaliła się władza Hitlera, po krwawym stłumieniu przez niego zamierzonej rewolty szturmowców i po objęciu niemal absolutnej władzy po śmierci prezydenta Hindenburga* (Kalendarz, 1935, s.96). Zarejestrowano również wielkie wydarzenie w świecie archeologii - odkrycie osady w Biskupinie. *W lipcu i sierpniu 1934 Instytut Prehistoryczny Uniwersytetu Poznańskiego rozkopał w Biskupinie (...) osadę bagienną (...). Rozkopy dały wprost wyjątkowe wyniki. Odkrycie to było prawdziwą rewelacją, chodzi tu bowiem o odnalezienie osiedla, jakiego na ziemiach polskich dotąd jeszcze nie było* (Kalendarz, 1935, s. 109). W roku 1934 miało miejsce otwarcie portu lotniczego na Okęcie w Warszawie. Odnotowano tę informację w „Kalendarzu IKC”, pisząc: *dnia 29 IV ub. r. odbyło się na Okęcie poświęcenie i otwarcie portu lotniczego dla komunikacji powietrznej, łączące się zarazem z 5-leciem istnienia Polskich Linii Lotniczych „Lot”* (Kalendarz, 1935, s. 122). W tym samym roczniku zamieszczono notatkę o postępach badań nad materią tj. badaniach małżeństwa Ireny Curie Joliot i jej męża F. Joliot (Kalendarz, 1935, s. 113). W „Kalendarzu IKC” na rok 1936 wiele miejsca zajmowały informacje dotyczące Marszałka Józefa Piłsudskiego, w związku z jego śmiercią, 12 maja 1935 r. Pisano o hołdzie oddawanym mu po śmierci przez społeczeństwo polskie, którego wyrazem było sypanie kopca pod Krakowem. W związku z uchwaleniem nowej ustawy konstytucyjnej w „Kalendarzu IKC” na rok 1936 wydrukowano cały jej tekst. Obok lotnictwa uwagę opinii publicznej przyciągał także rozwój radiofonii i telewizji. Pisano w 1936 r.: *rok ubiegły stał pod*

znakiem dalszych prac nad rozwojem telewizji (Kalendarz, 1936, s. 125). Z dziedziny lotnictwa odnotowano zaś katastrofy: w Moskwie największy na świecie samolot pasażerski „Maksym Gorki” skutkiem zderzenia się w powietrzu z drugim samolotem uległ rozbiciu (...), zanotować należy katastrofę (13 II) największego sterowca Stanów Zjednoczonych (...), który spadł w morze (Kalendarz 1936, s.136). Jednocześnie w lotnictwie pokonywano nowe rekordy, np. w 1935 amerykańscy lotnicy krążyli w powietrzu nad lotniskiem bez przerwy przez 27 dni, 5 g, 33 m. przebywając 85000km i stworzyli nowy rekord długości lotu (Kalendarz, 1936, s.134). Informowano także o rozpoczęciu robót wstępnych nad budową zbiornika w Rożnowie nad Dunajcem (Kalendarz, 1936, s.126). W „Kalendarzu IKC” na rok 1937 relacjonowano wojnę domową w Hiszpanii i ingerencję innych krajów w działania zbrojne w tym kraju. W kolejnym roczniku charakteryzowano rok 1937 jako stojący pod znakiem intensywnych zbrojeń zwłaszcza na morzu i w powietrzu oraz rokowań mających utrzymać pokój. W tym roku również została otwarta międzynarodowa wystawa sztuki i techniki w Paryżu, w której wzięło udział aż 44 państw. W roczniku na 1939 pisano o dominującym i zupełnie wyjątkowym rozwoju Niemiec narodowo-socjalistycznych oraz ich celowym i konsekwentnym dążeniu do włączenia do Rzeszy 10 milionów Niemców austriackich i sudeckich, co doprowadziło do pełnej przebudowy politycznej Europy Środkowej. Skomentowano to słowami: *Europa dosłownie w ostatniej chwili uniknęła zawieruchy wojennej, która zdawała się grozić nieuchronnie* (Kalendarz, 1939, s. 148). Zauważono zupełny zanik wpływów Ligi Narodów, liczne czystki przeprowadzone w sferach wojskowych w ZSRR oraz wielkie procesy i masowe egzekucje w tym kraju. Komentowano przyłączenie Śląska Zaolziańskiego do Polski i problem ludności żydowskiej w Polsce: *w ubiegłym roku Polska przeżyła dwa doniosłe wydarzenia, które przynosząc wyniki pozytywne zaznaczyły się na terenie międzynarodowym jako sukcesy naszej polityki zagranicznej, a zarazem ponownie uwydatniły samodzielność tej polityki. Wydarzeniami tymi były: unormowanie stosunków z Litwą oraz odzyskanie Śląska Zaolziańskiego. Podkreślić należy, że w obu tych momentach społeczeństwo polskie wykazało zupełną jedność i solidarność (...). Polska podnosiła też stale konieczność międzynarodowego uregulowania zwłaszcza sprawy nadmiaru ludności żydowskiej* (Kalendarz, 1939, s. 151). Sytuację międzynarodową w roku 1938 tak scharakteryzowano: *niebezpieczeństwo wojny zostało zlikwidowane. Wywołało to powszechne odprężenie i uczucie ulgi przejawiające się zwłaszcza we Francji w radosnych manifestacjach z powodu uratowania pokoju (...), ale zarazem odruchy chwili zaciemniały krytycyzm i zasłaniały obraz rodzącej się tu nowej rzeczywistości w układzie sił w Europie* (Kalendarz, 1939, s, 163). W tym samym roczniku pisano o coraz to większej roli plastiku: *sztuczne masy znajdują obecnie coraz szersze zastosowanie* (Kalendarz, 1939, s. 175). „Kalendarz IKC” rejestrował dalszy rozwój międzynarodowych linii lotniczych pisząc, że *przy korzystaniu z tych połączeń można okrążyć ziemię w około 20 dniach* (Kalendarz, 1939, s. 180).

W każdym roczniku informowano o katastrofach żywiołowych i nieszczęśliwych wypadkach w Polsce i na świecie. Opisywano powodzie, trzęsienia ziemi, cyklony, wybuchy wulkanów, burze, huragany, trąby powietrzne, pożary, katastrofy budowlane i w kopalniach,

wypadki kolejowe, wybuchy gazów oraz masowe zatrucia. W 1929 roku odnotowano niebywale mrozy w Polsce, dochodzące do 40, a na Wileńszczyźnie nawet do 46 stopni (Kalendarz, 1930, s. 117), plagę szarańczy w Azji, Afryce oraz w niektórych krajach Europy (Kalendarz, 1931, s. 115), katastrofalną powódź w południowej Polsce, w której po ulewnych deszczach w połowie lipca utonęło około 100 osób (Kalendarz, 1935, s. 135).

Przegląd roku kończyła kronika żałobna, w której rejestrowano zgony wybitnych i znanych osób z kraju i zagranicy.

Naukę wśród szerokich warstw społeczeństwa propagowały artykuły naukowe z różnych dziedzin nauki. Były one zamieszczone w „Części literacko-naukowej” „Kalendarza IKC” w latach 1928-1932, „Części naukowej” w rocznikach 1933-1938 i „Dziale artykułowym” w 1939. Często większość z nich była poświęcona jednemu zagadnieniu. I tak w 1928 artykuły z zakresu techniki poruszały zagadnienia z dziedzin: astronomii, biologii, radiofonii, kinematografii i techniki wojskowej. W roku 1929 przedmiotem rozważań naukowych były zagadnienia z różnych dziedzin wiedzy: historii Polski, znaczeniu morza dla Polski i trzęsień ziemi. Roczник 1930 zawierał wiedzę dotyczącą geografii Polski, państwa kościelnego i radiofonii w Polsce. Wiodącym tematem artykułów naukowych w 1931 była archeologia, w 1932 przyroda, a w 1933 kultura polska. W 1934 autorzy skupili się na początkach państwa polskiego rozwijając ten temat w roczniku 1935, który był poświęcony słowiańszczyźnie. Rozwój terytorialny Polski i sprawy pogranicza był tematem w 1936, zagadnienia kulturalne i filozoficzne w 1937, etnografia Polski w 1938, a obronność w 1939. Tematyka tych opracowań była ściśle związana z Polską, co nadawało kalendarzowi charakter narodowy.

Autorami artykułów do „Kalendarza IKC” byli najwybitniejsi polscy uczeni, profesorowie polskich uniwersytetów. Redaktor Grzywiński do współpracy zdołał pozyskać: historyków Kazimierza Tymienieckiego, Władysława Semkowicza, Stanisława Kota, Władysława Bogatyńskiego, Zofię Kozłowską-Budkową, Ludwika Chmaja, także wybitnego pedagoga oraz generała Mariana Kukiela. Autorami tekstów z dziedziny archeologii byli Józef Kostrzewski i rektor Uniwersytetu Warszawskiego Włodzimierz Antoniewicz. Zagadnienia z etnografii poruszali: Tadeusz Seweryn, Kazimierz Moszyński, Jan Stanisław Bystron i Adam Fischer. Na tematy językoznawcze pisali Tadeusz Lehr Spławiński i Witold Taszycki. Zagadnienia geograficzne opracowywali Jerzy Smoleński, Józef Wąsowicz i Bogdan Zaborski. Z „Kalendarzem OKC” współpracowali także Kazimierz Dobrowolski - etnolog i socjolog, Władysław Szafer - botanik, Jan Czekanowski - antropolog i etnograf, Karol Piotrowicz - filozof, Maciej Starzewski - prawnik, Witold Hubert - znawca tematyki morskiej, Ludwik Gross - wirusolog, Ludwik Szczepański - publicysta, Walery Goetel - geolog, Władysław Pociecha - bibliotekarz, Zygmunt Grodziński - zoolog. Z wieloma z nich, Grzywiński poprowadził korespondencję i łączyły go bliskie kontakty, a nawet przyjaźń, jak z Kazimierzem Dobrowolskim, Witoldem Taszyckim, Kazimierzem Moszyńskim, Janem Gadomskim i Władysławem Pocięchą. (Wójcik, 1999, s. 267). W latach 1931-1939 korespondował z profesorem Uniwersytetu Lwowskiego Witoldem Taszyckim, któremu corocznie dostarczał gratisowy egzemplarz „Kalendarza IKC”. Z listów wynika, że Taszycki pośredniczył w kontaktach z innymi naukowcami, m. in. ze Stanisławem Zakrzewskim. W korespondencji

z nim, pojawił się problem zapłaty za artykuły. W liście redaktor „Kalendarza IKC” żalił się Taszyckiemu, że Zakrzewski zażądał za napisanie artykułu aż 250 zł, podczas gdy stała stawka dla wszystkich autorów artykułów wynosiła 150. Nie chcąc robić wyjątku Grzywiński odpowiedział w liście Zakrzewskiemu, że *zwiększenie honorarium uważam zasadniczo za słuszne, gdyż w naszych Rocznikach zamieszczają artykuły przeważnie czołowi przedstawiciele różnych dziedzin nauki, dający opracowania cenione przez naukowców i na terenie Wydawnictwa niewątpliwie przy zmianie koniunktury uzyskam odpowiednią podwyżkę. Odnosząc się jednak redakcyjnie z jednakową propozycją do każdego autora, operuję obecnie, w ramach budżetu dotąd stosowanymi normami i dlatego też tę samą propozycję podałem Panu Profesorowi* (cyt. za Wójcik, 1999, s. 266).

Grzywiński podchodził do pracy nad „Kalendarzem IKC” z wielkim zaangażowaniem, sumiennością i dokładnością. Świadczyła o tym korespondencja z innym uczonym, Kazimierzem Moszyńskim. Aż 47 listów, w latach 1935-1938, było poświęconych wymianie uwag odnośnie zamówionych do „Kalendarza IKC” dwóch artykułów poświęconych architekturze ludowej, obyczajom i strojom ludowym. Aby jak najdokładniej odtworzyć elementy stroju ludowego wspólnie poszukiwali w różnych muzeach i zbiorach prywatnych eksponatów, prosząc o zrobienie zdjęć. Grzywiński wykorzystując prywatne kontakty wypożyczał elementy strojów, a zatrudniony malarz robił ilustracje, które przysyłał później Moszyńskiemu (Wójcik, 1999, s. 267). Redaktor „Kalendarza IKC” bardzo dbał o wysoki poziom naukowy zamieszczanych w rocznikach artykułach, w liście do Moszyńskiego pisał: *starłem się publikację doprowadzić do poziomu, na którym mogliby bez wahania zabierać głos naukowcy* (cyt. za Wójcik, 1999, s. 268). Gdy Jan Stanisław Bystroń ociągał się z dostarczeniem zamówionego tekstu Grzywiński wpadł w panikę i pisał w liście do naukowca: *jestem tak zdezorientowany, złamany, bezradny, że zdaje mi się, iż nie istnieję. Może przecież znajdzie Pan chwilę czasu, aby artykuł skończyć i wysłać. Pora jest dla mnie silnie spóźniona i powoduje już zaburzenia w planie roboczym, grożące w sumie opóźnieniem Rocznika* (cyt. za Wójcik, 1999, s. 268-269). Korespondencja Grzywińskiego dotycząca redagowania i wydawania „Kalendarza IKC” liczyła 222 listy, kartki pocztowe i pisma urzędowe (Wójcik, 1999, s. 271).

Bardzo skromnie reprezentowane były w „Kalendarzu IKC” treści literackie, do których Grzywiński nie przywiązywał wielkiej wagi. W śladowej formie znajdujemy je tylko do roku 1933. Były to wiersze okolicznościowe „Na nowy rok” Adama Asnyka, Marii Konopnickiej, Jana Kochanowskiego, Władysława Syrokomli, Władysława Bełzy, staropolska kolęda noworoczna, życzenia noworoczne z przed 355 J. I. Kraszewskiego oraz wiersze Kazimierza Zaremby „Na powrót zwłok generała Józefa” i Gyula Diaka „Na polskim morzu”. Zamieszczono również krótkie opowiadania Aliny Butrymowiczówny, Breta Harte i Jenó Heltai.

W „Kalendarzu IKC” nie mogło zabraknąć informacji sportowych. Zamieszczane były w dziale „Sport polski” w rocznikach 1928-1932 i „Dział sportowy” od 1933. Opracowywali je Adam Obrubański - piłkarz, sędzia międzynarodowy, trener, dziennikarz i oficer Wojska Polskiego oraz Włodzimierz Długoszewski - wioślarz, olimpijczyk i dziennikarz (Archiwum

ofiar). Czytelnicy znajdowali tutaj omówienie wyników sportowych z różnych dyscyplin sportu z ubiegłego roku, informacje o krajowych i zagranicznych zawodach, olimpiadach, powstaniu nowych obiektów sportowych w kraju oraz kalendarz imprez sportowych. W dziale zamieszczano też informacje o stanie i rozwoju poszczególnych dyscyplin sportowych w kraju oraz o organizacjach sportowych i harcerskich.

Zainteresowani grą w szachy, mogli znaleźć w „Kalendarzu IKC” wiadomości na temat turniejów szachowych, krajowych i międzynarodowych oraz ciekawszych pojedynków z ubiegłego roku. Informacje te znajdowały się w „Przeglądzie szachowym” redagowanym przez mistrza szachowego Mieczysława Gałuszkę. Z prowadzenia tego działu zrezygnowano od rocznika 1934.

Znaczną część „Kalendarza IKC” zajmowały dane statystyczne dotyczące Polski. Zgrupowane były w dwóch obszernych rozdziałach „Przegląd statystyczny Polski” i „Polska w statystyce światowej”.

Wiedzy na temat kuli ziemskiej, jej zaludnienia, lądów, oceanów, pasm górskich największych wysp, wulkanów, wodospadów, rzek, kanałów, mostów, temperatur, miast, klimatu, grup językowych oraz politycznego podziału świata dostarczał rozdział „Świat w liczbach”. Zamieszczano w nim również informacje o ważniejszych wyprawach badawczych i odkryciach geograficznych ubiegłego roku, świętach narodowych w różnych państwach, Lidze Narodów i inne interesujące informacje dotyczące świata.

„Kalendarz IKC” miał również dostarczać rozrywki umysłowej na wysokim poziomie. We wszystkich rocznikach znajdujemy jej elementy w postaci zagadek, zadań, osobliwości językowych, liczb, gier, rebusów, szarad i złudzeń wzrokowych. Zamieszczano też informacje dotyczące historii zabawek i dawnych gier, utwory literackie wyróżniające się niezwykłą budową i nieprawdopodobne historie. W „Kalendarzu IKC” z 1931 r. zamieszczono najstarszy polski rebus z XVI wieku, oraz szarady sprzed stu lat (Kalendarz, 1931, s. 223).

Ciekawostki z różnych dziedzin wiedzy prezentowano w dziale „Rozmaitości”. Czytelnik mógł się dowiedzieć np.: czy istnieją syreny, czy gruszki na wierzbie są rzeczywiste, jak ustalano granicę polsko-rumuńską i jak fałszowano pieniądze. Były tu doniesienia o rekordach lotniczych, konkursach piękności, modzie, laureatach nagrody Nobla i osobliwościach polskiej fauny. Znajdujemy w nim także tablice genealogiczne niektórych królów polskich, historię uprawy ziemniaków, tytoniu, kawy i herbaty, rysunki staropolskich maszyn obłężniczych czy informacje o sztucznym człowieku. Autorami większych artykułów byli znani polscy uczeni jak Zofia Ameisenowa, Włodzimierz Poźniak, Władysław Hordyński, Karol Buczek i Władysław Pocięcha.

W związku z rozwojem masowej turystyki, w roczniku 1933 pojawił się nowy „Dział turystyczny”, który był obecny w „Kalendarzu IKC” do 1939 r. Czytelnicy mogli się dowiedzieć o polityce paszportowej państwa, ułatwieniach w międzynarodowym ruchu turystycznym i nowych inicjatywach władz, mających pobudzić turystykę krajową takich jak np.: *instytucja pociągów popularnych* (Kalendarz, 1938, s. 214), powołanie Ligii Popierania Turystyki, organizowanie imprez turystycznych związanych z obchodami świąt i rocznic, rozwój budownictwa hoteli i pensjonatów, zwłaszcza w uzdrowiskach oraz rozwój turystyki

wysokogórskiej i narciarskiej. Informowano o koloniach i obozach młodzieżowych, szlakach turystycznych, śmiertelnych wypadkach w Tatrach polskich, wiatrach halnych, regionach turystycznych w Polsce i wyprawie alpinistyczno-naukowej na Kaukaz. Zamieszczano też mapy, np. turystycznych szlaków wodnych w Polsce i terenów narciarskich w Polskich Karpatach.

Także czytelniczki „Kalendarza IKC” mogły znaleźć w niektórych rocznikach treści poświęcone tematyce kobiecej. W rocznikach 1934-1936 i 1938 pojawił się „Dział kobiecy”. Zamieszczono w nim takie artykuły jak: *W niewoli mód*” (Kalendarz, 1934, s. 209), *Kłopoty panieńskie w XVII w. w Polsce* (Kalendarz, 1934, s. 210-213), *Władysława Pociechy Z dziejów emancypacji kobiet w epoce Odrodzenia* (Kalendarz, 1935, s. 200-202), *Miłość w dawnej Polsce w świetle korespondencji miłosnej* (Kalendarz, 1936, s. 200-202), *Obrazki z życia kobiet w Polsce w XV w.* (Kalendarz, 1938, s. 199-201).

Bardzo ważną sprawą dla młodej państwowości polskiej był dostęp do morza. W „Kalendarzu IKC” tematyka morska pojawiła się w dziale „Polskie morze” w rocznikach 1934-1939. Tematyka tego działu oscylowała wokół problemów portów polskich na wybrzeżu bałtyckim, zwłaszcza Gdyni i Gdańska, wód morskich Rzeczypospolitej, polskiej floty handlowej i rybołówstwa morskiego w Polsce. Pojawiały się też informacje o Lidze Morskiej i Kolonialnej oraz powstaniu nowego portu we Władysławowie.

Wyjątkowo w roczniku 1928 redakcja zamieściła rozdział: „Z dziedziny praktycznych wynalazków”. Znajdowały się w nim krótkie opisy wraz ze zdjęciami takich wynalazków jak: otwieracz konserw, kociutek sygnalizujący wrzenie wody, ochraniacz motocyklowy, składany wózek dziecienny, automat do czyszczenia butów czy bezpiecznik samochodowy.

Podobnie dział „Ze starych kalendarzy” pojawił się tylko w kilku początkowych rocznikach 1928-1931. Później redakcja zrezygnowała z prezentowania tych treści. Czytelnicy mogli znaleźć tutaj przedruki ciekawszych fragmentów dawnych kalendarzy, np. teksty o lecznictwie w dawnych wiekach, gospodarstwie białogłowskim, o sposobach na łysienie i o tym jakie mają być dziewczęta.

W rocznikach 1929-1933 w dziale „Kronika w obrazach” redakcja zamieszczała od kilku do kilkunastu zdjęć dotyczących wydarzeń minionego roku. Wyjątkowo tylko w roczniku 1931 w dziale zatytułowanym „Z dziejów fotografii” zamieszczono 4 zdjęcia.

Zagadnienia gospodarcze poruszane były w „Dziale gospodarczym”, w rocznikach 1934-1939. Pisano w nim o aktualnych problemach i wskaźnikach gospodarczych kraju, w tym m. in. o handlu zagranicznym, długach państwowych, cenach, obrocie pieniężnym, produkcji przemysłowej i rolnej oraz skarbowości polskiej. Przegląd gospodarczy za ubiegły rok opracowywał Ferdynand Zweig.

Wszystkie roczniki „Kalendarza IKC” były zakończone „Częścią informacyjną”. Znajdowały się w niej bardzo praktyczne i przydatne dla czytelników informacje dotyczące obrotu zagranicznego, różnego rodzaju miar, taryf pocztowych, opłat pocztowych i stemplowych, organizacji i izb przemysłowych oraz kalendarzyk rybacki i myśliwski. W niektórych rocznikach informowano np. o czasie ciąży zwierząt domowych, czasie

wylęgu jaj, wydajności mąki ze zboża, wskazanych temperaturach dla piwnic i ubytku wagi ziemniaków w piwnicy.

We wszystkich rocznikach obowiązkowym elementem był humor i satyra. Przeplatając różne działy był przerywnikiem wprowadzającym lżejszy nastrój. Pojawiał się najczęściej w postaci rysunków satyrycznych i dowcipów.

Od 1933, aż do końca wydawania „Kalendarza IKC” redakcja w każdym roczniku ogłaszała wielki konkurs z nagrodami dla czytelników. Zamieszczano kupon konkursowy i listę firm, które finansowały nagrody. Najczęściej należało wymyśleć krótkie hasło reklamujące produkty danej firmy. Zwycięzcy otrzymywali wyroby produkowane przez tę firmę. Nagrody były bardzo różne, począwszy od samochodu „polski fiat” wartości 5400 zł przez blachę ocynkowaną, beczkę miodu, odbiorniki radiowe, węgiel, opony, żelazka, aż po włóczki, pastę do zębów czy zegarki.

Treściom kalendarzowym towarzyszyły reklamy. Najwięcej zamieszczano ich na końcu i początku rocznika. W tekście spotykamy ich o wiele mniej, często były zamieszczane pod tekstem w postaci paska. Zdarzały się też dłuższe teksty reklamujące różne produkty. Dotyczyło to np. cukru. W „Kalendarzu IKC” z 1932 znajdujemy tekst pt. *Spożywanie cukru daje zdrowie i oszczędność*. Przekonuje się w nim czytelników, że *oszczędzanie na cukrze nie jest oszczędnością, ale narażaniem siebie i rodziny na chęłactwo* (Kalendarz, 1932, s. 203). W innym roczniku, w tekście pt. *Co każdy powinien wiedzieć o cukrze* wskazuje się na potrzebę większego spożycia cukru w Polsce. Znajdujemy tam stwierdzenia: *co oszczędzisz na cukrze - to zdrowiem dopłacisz (...), im wyższa jest oświata i uświadomienie ludności - tym większe spożycie produktów cukrowych (...), cukier jest doskonałym środkiem przeciwko pijaństwu (...), młodzież męska i żeńska uprawiająca ćwiczenia fizyczne wszelkiego rodzaju, winna stale pamiętać, o tym, że cukier jest najidealniejszą odżywką sportowca* (Kalendarz, 1931, s. 163). Pisano, że ludność Polski *spożywa (...) mało produktów cukrowych, wskutek czego nie jest odporna na wszelkiego rodzaju choroby* (Kalendarz, 1931, s. 163). Spotykamy też teksty propagujące turystykę krajową i jednocześnie reklamujące biuro Orbis i PKO, czy też pochwałę oszczędzania przy okazji reklamowania PZU i PKO.

W roczniku „Kalendarza IKC” na 1937 Wanda Żurowska, kustosz dyplomowany Biblioteki Jagiellońskiej opublikowała bibliografię zawartości tego wydawnictwa za lata 1927-1936.

Znaczna część tekstów opublikowanych w „Kalendarzu IKC” była nie podpisana.

Ważną rolę w „Kalendarzu IKC” odgrywały liczne zdjęcia i ilustracje. Zdjęcia w przeważającej części były wykonane przez Agencję Fotograficzną „Światowid” z Warszawy, Krakowa i Poznania. Bardzo ciekawy i starannie dobrany materiał ilustracyjny pochodził z różnych bibliotek, archiwów i muzeów krajowych oraz zagranicznych. Ryciny, drzeworyty, fragmenty starych map i muzykaliów, miedzioryty, fragmenty rękopisów, rysunki i zdjęcia obrazów czy gobelinów pochodziły często z muzeów i archiwów w Warszawie, Krakowie, Lwowie, Biblioteki Jagiellońskiej, Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie czy zbiorów zagranicznych w Watykanie, Paryżu, Oksfordzie, Budapeszcie, Dreźnie, Lipsku, Zurychu i innych miastach. Część tych ilustracji pochodziła ze zbiorów prywatnych, a przy wielu z nich

znajdujemy dopisek: „*po raz pierwszy reprodukowane*”. W tekście spotykamy ryciny z „Kalendarza Krakowskiego na 1532” Floriana Unglera, „Kalendarza Krakowskiego” Mikołaja Szadka na r. 1520 drukowanego przez Hieronima Wietora, „Kroniki Polskiej” Marcina Bielskiego z 1597 czy Nowego Testamentu Szarffenbergów z 1556 r. Przykładowo, ryciny z dzieła Stefana Falimirza „O ziołach i mocy ich” wydane w Krakowie w 1554, z Biblioteki Jagiellońskiej, ilustrują część kalendarzową na każdy miesiąc. Z kolei, reprodukcje mało znanych rysunków Grottgera zamieszczono w związku z okazją setnej rocznicy urodzin malarza, a autografy mazurków upamiętniły 125-lecie urodzin Szopena. Najstarsza reprodukowana w „Kalendarzu” mapa Polski pochodziła z mapy świata Idrisi’ego z 1154, a pierwsza polska mapa Chin, z XVII w. Cenną kolekcję stanowiło również ponad sto starych sztychów przedstawiających widoki polskich miast, miasteczek i zdrojowisk. (Żurowska, 1936, s. 223).

Zawartość „Kalendarza IKC” zamykał spis treści umieszczony na końcu każdego rocznika.

Korespondencja Jana Grzywińskiego pozwoliła prześledzić losy „Kalendarza IKC” po wybuchu II wojny światowej. Przygotowywał on kolejny numer, już pod zmienionym tytułem, „Kalendarza Krakowskiego na rok 1941”, mając nadzieję, że Niemcy zgodzą się na jego wydanie. Wykorzystywał materiały przygotowane wcześniej na rok 1940, których w związku z wybuchem wojny nie udało się opublikować. Miał to być pierwszy rocznik nowego kalendarza nie nawiązującego do „Kalendarza IKC”. Wydawcą miała być legalna Księgarnia Nakładowa „Nauka i Sztuka” Stefana Kamińskiego w Krakowie. Mimo, że nie udało się wydać kalendarza, Grzywiński nie tracił nadziei i dalej zbierał materiały, mimo ciężkiej choroby, aż do śmierci w czerwcu 1944. Świadczą o tym jego notatki i wycinki z gadzinowego „Gońca Krakowskiego”, z których ostatni nosi datę 2 kwietnia 1944 (Wójcik, 1999, s. 261).

Poziom „Kalendarz IKC” jako wydawnictwa informacyjnego i popularyzującego naukę był bardzo wysoko oceniany. Pojawiało się wiele pochlebnych opinii na jego temat w poważnych czasopismach naukowych takich jak: „Wiadomości Historyczne”, „Kwartalnik Historyczny”, „Urania”, „Mathesis”, „Z Otchłani Wieków” czy „Rocznik Krakowski” (Wójcik, 2000, s. 56). W związku z 10-leciem wydawnictwa bardzo wysoko oceniła jego dorobek i znaczenie dla czytelnika, zwłaszcza dla bibliotekarza Wanda Żurowska w „Przeglądzie Bibliotecznym” z 1936 r. Szczególnie cenny był „Kalendarz IKC” dla bibliotekarzy, ponieważ zamieszczano w nim wiele informacji dotyczących polskiej książki rękopiśmiennej, drukowanej, drukarstwa i archiwaliów. Publikowali w nim także swe prace bibliotekarze i archiwiści: Aleksander Birkenmajer, Zofia Ameisenowa, Józef Seruga, Karol Piotrowicz, Władysław Pociecha i inni.

„Kalendarz IKC” rozchodził się bardzo szybko i co roku zyskiwał nowych czytelników. Niektórzy z nich pisali listy do redakcji lub bezpośrednio do Grzywińskiego, chcąc podzielić się swoimi uwagami i proponując także różne zmiany. I tak jeden z czytelników, naczelnik poczty, pracujący od 3 lat nad własną wersją kalendarza proponował mu swój pomysł na kalendarz. Byli też tacy, którzy domagali się np.: zamieszczenia wolnych kartek na zapiski, zmiany kolorystyki okładki, zmiany materiału fotograficznego i ilustracyjnego, wprowadzenia

wykazu zawodów, kącika szachowego, działu giełdowego czy kalendarzyka myśliwskiego i rybackiego. Wszystkie te listy Grzywiński czytał, a na niektóre nawet odpowiadał, tłumacząc się w nich ze swoich decyzji. Byli też tacy, którzy uznawali go za autorytet w różnych dziedzinach wiedzy i prosili o wydanie ekspertyzy lub pośrednictwo w kontakcie z instytucjami naukowymi w sprawach różnych znalezisk i eksponatów (Wójcik, 1999, s. 269).

Niestety „Kalendarz IKC” mimo, że popularyzował naukę, reprezentował wysoki poziom i miał wielu zwolenników, nie zdołał zainteresować szerokich warstw społeczeństwa. Świadczyła o tym ocena wydawnictwa jaka napłynęła do Oddziału „Ilustrowanego Kuriera Codziennego” we Lwowie: *treść kalendarza IKC opracowana wybitnie naukowo i statystycznie odpowiada bezwzględnie wielu ludziom inteligentnym mającym zainteresowania w tematach na wskroś poważnych. Dla mas jednak, a więc dla wsi, drobnych mieszczan, robotników, niższych urzędników i funkcjonariuszy względnie ich rodzin, kalendarz IKC jest bezwarunkowo za uczony, za poważny, po prostu, że tak się wyrażymy - za suchy (...)* W ubiegłym roku np. zakupiono w tutejszym oddziale hurtowni 100 egz. „Kalendarza IKC” na wieś jako premie dla robotników. Tym razem dowiedzieliśmy się, że treść kalendarza zgoła nie odpowiada zainteresowaniu ogółu i jest dlań za mało ciekawą (cyt. za Wójcik, 1999, s. 270-271). Pomimo, że nie przyciągnął on szerokich mas czytelnich wydawanie „Kalendarza Ilustrowanego IKC” było sukcesem.

Przez cały czas Grzywiński bardzo zabiegał o reklamę swojego wydawnictwa zarówno w kraju jak i za granicą. Niekiedy wykorzystywał w tym celu swoje prywatne i zawodowe kontakty (Wójcik, 1999, s. 265). Zabiegał o recenzje w czasopismach oraz wysyłał bezpłatne egzemplarze kalendarza do redakcji różnych czasopism. Skrupulatnie zbierał też wszelkie wzmianki o kalendarzu i gromadził je w swoim archiwum (Wójcik, 1999, s. 270).

„Kalendarz IKC” był wyjątkowym i niepowtarzalnym wydawnictwem kalendarzowym w Polsce. Zadecydowała o tym nowatorska forma, bogata i różnorodna na wysokim poziomie treść oraz interesująca szata graficzna. Do sukcesu tego wydawnictwa w II Rzeczypospolitej przyczyniły się również zaangażowanie i pracowitość redaktora Jana Grzywińskiego.

Wszystkie omawiane roczniki „Kalendarza Ilustrowanego Kuriera Codziennego” z lat 1928-1939 są dostępne w zbiorach Biblioteki Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Bibliografia:

1. Archiwum ofiar terroru hitlerowskiego i komunistycznego w Krakowie 1939-1956 [on-line]. Tryb dostępu: <http://krakowianie1939-56.mhk.pl/pl/archiwum,1,w%C5%82odzimierz-dlugoszewski,627.htm> [4.10.2016].
2. Artlist (2002-2007 a), [on-line]. Tryb dostępu [http://www.artlist.pl/Strona_główna/Biogramy/235-Raczyński_Stanisław_\(1903-1982\).html](http://www.artlist.pl/Strona_główna/Biogramy/235-Raczyński_Stanisław_(1903-1982).html) [15.04.2016].
3. Artlist(2002-2007b), [on-line]. Tryb dostępu [http://www.artlist.pl/Strona_główna/Biogramy/15651-Żmuda_Alfred_\(1897-1966\).html](http://www.artlist.pl/Strona_główna/Biogramy/15651-Żmuda_Alfred_(1897-1966).html) [15.04.20016].
4. Hordyński W. (1960-1961), Grzywiński Jan, *Polski Słownik Biograficzny*, T. 9. Wrocław.
5. *Kalendarz Ilustrowanego Kuriera Codziennego* (1928-1939), Kraków.
6. Mateja E. (2002), Kordel Michał, *Encyklopedia Katolicka*, T. 9, 2002. Lublin.
7. Pertek J. (1962-1964), Hubert Witold, *Polski Słownik Biograficzny*. T. 10. Wrocław.
8. *Wielka Encyklopedia PWN*. 3. (2001) (hasło Banachiewicz Tadeusz). Warszawa.

9. Wójcik E. (2000), *Kalendarze dwudziestolecia międzywojennego : dzieje, problemy literatury i kultury, bibliografia*. Kraków.
10. Wójcik E. (1999), *Redakcja "Kalendarza Ilustrowanego Kuriera Codziennego" w świetle korespondencji Jana Grzywińskiego W: Kraków, Lwów : książki, czasopisma, biblioteki XIX i XX wieku, T. 4*. Kraków, s. 259-271.
11. Wulczyńska M. (2011), Szczepański Ludwik, [*Polski Słownik Biograficzny*](#). T. 47. Warszawa-Kraków.
12. Żurowska W. (1936), *Kalendarz Ilustrowanego Kuriera Codziennego. Pod redakcją Jana Grzywińskiego. R. I 1927-X 1937. Kraków (1926-1936)*, Przegląd Biblioteczny 1936, z. 4, s. 221-223.

"The Calendar Of The Illustrated Daily Courier 1928-1939"

ABSTRACT: „The Calendar of the Illustrated Daily Courier” was published in Cracow in the years 1927 - 1939 as one of many publications of the Concern of the Illustrated Daily Courier. Jan Grzywiński was its founder and editor. “The Calendar of ICD” was up to the mark and gained great popularity in publishing market. “The Calendar” contained astronomical, astrological, statistical and other news. Every publication “The Calendar” presented the most important economic, cultural and sports events pieces of the previous year. Its uniqueness was not only a high level contents but also interesting graphic design.

KEYWORDS: “Calendar of the Illustrated Daily Courier” 1928-1939, “The Illustrated Daily Courier”, Polish calendars

GABRIELA GALEJ-MULARZ

Biblioteka Uniwersytetu Rzeszowskiego

e-mail: gabriela.galej@gmail.com

Pedagogika biblioteczna według Heleny Radlińskiej a jej obecny obraz

ABSTRAKT: W artykule zostało omówione zagadnienie pedagogiki bibliotecznej Heleny Radlińskiej i współczesny jej obraz. Przedstawiono najważniejsze założenia i zmiany jakie dokonały się na przestrzeni prawie 100 lat w postrzeganiu tej dziedziny naukowej oraz wpływ badaczki na kształtowanie się współczesnego obrazu pedagogiki bibliotecznej.

SŁOWO KLUCZOWE: czytelnictwo, biblioteka, bibliotekarz, Helena Radlińska, książka, pedagogika biblioteczna.

Kształtowanie się pojęcia pedagogiki bibliotecznej jako dziedziny naukowej i rozwój tej dyscypliny na terenie Polski, jak i obecne jej przeobrażenia, niewątpliwie zawdzięczamy Helenie Radlińskiej - wybitnej postaci żyjącej i działającej pod koniec XIX i w I połowie XX wieku, uważanej za twórczynię polskiej szkoły pedagogiki społecznej. To właśnie jej społeczne koncepcje, powiązywanie zagadnień z zakresu bibliotekarstwa i czytelnictwa z ogólnymi założeniami pedagogiczno-oświatowymi, stały się podstawą kształtowania współczesnego oblicza pedagogiki bibliotecznej.

Helena Radlińska - życie i działalność społeczno-oświatowa

Helena Radlińska z domu Rajchman, urodziła się 2 maja 1879 roku w Warszawie w rodzinie należącej do warszawskiej elity społeczno-artystycznej. Na kartach historii zapisała się jako twórczyni polskiej szkoły pedagogiki społecznej. Była ponadto pisarką, pielęgniarką, historykiem oświaty, działaczką niepodległościową i społeczno-oświatową, nauczycielką, archiwistką, bibliotekarką i twórczynią polskiej pedagogiki bibliotecznej. Sześcioletni kurs legalny oraz dwuletnie tajne kursy pedagogiczne ze specjalnością polonistyczną ukończyła w 1897 r. w Zakładzie Naukowym Henryki Czarnockiej. Rozpoczęła także praktykę w Bibliotece Ordynacji Zamoyskich, gdzie w tym samym czasie posadę pomocnika bibliotekarza objął Stefan Żeromski. Tego samego roku zadebiutowała broszurką „Kto to był Mickiewicz”, a późniejsze biografie poświęciła Bolesławowi Chrobremu, Władysławowi Łokietkowi, Kazimierzowi Wielkiemu, Królowej Jadwidze i św. Janowi Kantemu. Prace te pisane były głównie dla przybliżenia młodzieży i społeczeństwu spuścizny historycznej i kulturalnej narodu polskiego. Miały za zadanie pogłębiać świadomość narodową, umacniać postawy walki z zaborcą i aktywizować masy ludowe (Rzeszutek, 2007, s. 110). W 1899 r. podjęła pracę w Czytelniach Bezpłatnych Warszawskiego Towarzystwa Dobroczynności. Praca ta stała się przyczyną przemyśleń nad zagadnieniami oświaty, wychowania i umożliwiła doskonalenie warsztatu badacza i pracownika oświaty. W latach 1901-1902 publikowała na łamach czasopisma „Książka” recenzje i katalogi wartościowych książek dla dzieci i młodzieży. W 1902 r. wyszła za mąż za Zygmunta Radlińskiego - lekarza

i radykalnego działacza Polskiej Partii Socjalistycznej, który to w 1906 r. został skazany na zesłanie na Sybir za działalność polityczną. Wtedy to Radlińska opuściła Warszawę, by być blisko męża. Wygnanie nie trwało długo, jeszcze w tym samym roku, po udanej ucieczce z Syberii, Radlińscy osiedlili się w Krakowie, gdzie przebywali do 1918 r. Był to ważny okres w jej życiu. W tym czasie podjęła studia z zakresu historii średniowiecza na Uniwersytecie Jagiellońskim, uczestniczyła w działalności społeczno-kulturalnej oraz politycznej. Podjęła działania oświatowe, popularyzatorskie oraz wydawnicze w krakowskim Uniwersytecie Ludowym im. Adama Mickiewicza. Prowadziła także zajęcia z teorii oświaty w Wolnej Szkole Nauk Politycznych oraz zajęcia z bibliotekarstwa i historii wychowania na Wyższych Kursach dla Kobiet im. Adama Branieckiego. To w tym okresie powstawała i rozwijała się koncepcja pedagogiki społecznej, czego wyrazem było opublikowanie pierwszego w kraju podręcznika oświaty pozaszkolnej pod redakcją Radlińskiej „Praca oświatowa, jej zadania, metody, organizacja” (1913). Przedstawiał on pedagogikę społeczną jako teorię i praktykę pracy oświatowej.

Jesienią 1918 r. wróciła do Warszawy, gdzie podczas wojny polsko-bolszewickiej została oficerem oświatowym i zajmowała się przede wszystkim walką z analfabetyzmem. Pod koniec 1922 r. rozpoczęła pracę w Wolnej Wszechnicy Polskiej, gdzie w 1925 r. zorganizowała przy wydziale pedagogicznym WWP Studium Pracy Społeczno-Oświatowej (Theiss, 2012, s. 30). Był to ośrodek działalności naukowej, organizacyjnej i społecznej oraz pierwszy w kraju i jeden z pierwszych w Europie, który kształcił pracowników społeczno-oświatowych na poziomie wyższym, w tym także bibliotekarzy. Radlińska czynnie angażowała się w międzynarodowy ruch pedagogiczny przez uczestnictwo m.in. w pracach organizacji Ligi Nowego Wychowania, gdzie poruszała zagadnienia oświaty dorosłych, pracy społecznej, popularyzacji książki i czytelnictwa. W czasie wojny Helena Radlińska działała w tajnym nauczaniu, uczestnicząc w zajęciach Sekcji Społeczno-Oświatowej Wolnej Wszechnicy Polskiej. W marcu 1945 r. przeniósła się do Łodzi, gdzie przystąpiła do pracy i tworzenia Katedry Pedagogiki Społecznej na Uniwersytecie Łódzkim oraz Polskiego Instytutu Służby Społecznej Wyższej Szkoły Gospodarstwa Wiejskiego w Łodzi. W sierpniu 1950 r. została odsunięta od pracy dydaktyczno-naukowej z powodu postępującej stalinizacji kraju. Zmarła 10 października 1954 roku w Łodzi (Rzeszutek, 2007, s. 112-113).

Pedagogika biblioteczna Heleny Radlińskiej

Życie i działalność oświatowa Heleny Radlińskiej przypadły na trudne lata w historii państwa polskiego - czas zaborów, II Rzeczypospolitej, II wojny światowej i początek PRL-u. Jej poglądy kształtowały się pod wpływem ówczesnych prądów polityczno-społecznych. Były to czasy, w których przed kulturą polską stało ogromne zadanie - budzenie sił społecznych i inspirowanie do przemian. Według Radlińskiej taką moc miała między innymi działalność oświatowa biblioteki, którą postrzegała jako placówkę oświatową mającą za zadanie zaspokojenie kulturalnych potrzeb jednostki i pobudzającą do kształcenia, samokształcenia, współdziałania i samoorganizacji. To właśnie biblioteka była jej zdaniem jedną z najważniejszych placówek wychowawczych każdego człowieka. Traktowała ją jako ośrodek

pracy kulturalnej i oświatowej oraz samokształceniowej. Uważała, że jest środowiskiem wychowania narodowego, w którym dokonuje się wrastanie jednostki w społeczeństwo, w kulturę polską i ogólnoludzką, miejscem tworzenia się więzi społecznych i integracji narodu (Socha, 1998, s. 350). Zdaniem Radlińskiej biblioteka miała stanowić źródło inspiracji dla rozwoju osobowościowego i duchowego czytelnika, miała za zadanie przekazywać tradycję kulturalną narodu i być równocześnie miejscem twórczości. Według niej biblioteka mogła skutecznie wypełniać swoją rolę i zadania tylko wtedy, gdy łączyły ją bardzo silne więzy ze środowiskiem, jeśli współdziałała z innymi instytucjami kulturalnymi oraz wtedy, gdy służyła przede wszystkim zaspokajaniu potrzeb czytelniczych. Powinna wychodzić naprzeciw potrzebom rozwoju każdego czytelnika, wspierać go w trzech ważnych rolach społecznych: zawodowej, rodzinnej i obywatelskiej. Miała odrywać od rutyny dnia codziennego, wychodzić naprzeciw zainteresowaniom aktualnymi wydarzeniami oraz pobudzać uśpione zainteresowania (Dubas, 2007, s. 170). Bibliotekarzowi przypisywała ogromną siłę wychowawczą przez oddziaływanie na czytelnika, a książki - kształtowanie osobowości. To właśnie książki i biblioteka według niej były jednym z podstawowych narzędzi działalności oświatowej, dzięki którym człowiek miał możliwość zapoznania się z dorobkiem kulturalnym swojego narodu i innych krajów.

Rolę książki i propagowanie czytelnictwa zawarła w pracy „Książka wśród ludzi” opublikowanej w 1929 r., która stała się ważna dla określenia zrębów pedagogiki bibliotecznej. W publikacji tej znalazło się słynne zdanie: „Do pojęcia Ojczyzny należy książka”. Myśl ta trwale zasiłała podstawy ideowe bibliotekarstwa, rozumianego jako służba społeczna (Theiss, 2012, s. 32). Swoje poglądy na ten temat wyraziła także w pracy „Oświata dorosłych” oraz w artykule „Rozległość zadań bibliotekarza oświatowca”. Przez wszystkie lata swojej działalności podkreślała, że biblioteka spełnia wychowawczą rolę i opiera się ona na związku człowieka z książką, na próbie ukształtowania szacunku dla książki wartościowej oraz broniła prawa każdej jednostki, bez względu na wiek, pochodzenie, status społeczny, do uczestnictwa w życiu kulturalnym (Tomczyk, 2003, s. 1).

Helena Radlińska widziała potrzebę kształcenia bibliotekarzy na poziomie wyższym, by przygotowywać ich do rozumienia innych, by potrafili rozwijać zainteresowania czytelnicze oraz by czuli się odpowiedzialni za losy zbiorowe. Stworzyła swoją wizję bibliotekarza, czyli oświatowca, który jest instruktorem samokształcenia, wychowawcą, informatorem a nie stróżem książek, a biblioteka przeradza się ze składnicy książek oczekujących na czytelników, w instytucję aktywną, organizującą odczyty, kursy, przedstawienia (Dubas, 2007, s. 173). Według niej to bibliotekarz, który jest narzędziem oddziaływania wychowawczego, miał budzić zaniepokojenie i zainteresowania oraz miał nauczać sztuki wyboru książek. Przypisywała mu rolę „przewodnika drogi”, po której powinien samodzielnie stąpać czytelnik. Uważała, że poprzez współpracę bibliotekarza z czytelnikiem rodzi się między nimi więź, która pozwala ukierunkować czytelnika do samodzielnego kształcenia (Papuzińska, 2006, s. 20). Stąd tak ważne dla badaczki były wszelkiego rodzaju kółka zainteresowań będące obszarem oddziaływania biblioteki, bibliotekarza i książki, w celu budzenia zainteresowań czytelnika, przeciwdziałania

analfabetyzmowi, rozwijania jego życia emocjonalnego, bohaterstwa, ofiarności, życzliwości, czy empatii. Jej zainteresowania obejmowały również proces czytania i jego wpływ na życie człowieka, co skierowało jej uwagę na problem zwalczania analfabetyzmu i jego zapobiegania (Lepalczyk, 1974, s. 46). Helena Radlińska propagowała indywidualne podejście do czytelnika i związanych z tym usług czytelniczych. Uważała pedagogikę biblioteczną za część pedagogiki społecznej i pojmowała ją jako naukę o podstawach i sposobach oddziaływania wychowawczego w bibliotece (Socha, 1998, s. 350).

Współczesny obraz pedagogiki bibliotecznej

Pedagogika biblioteczna jest dziedziną nauki o istocie, zasadach, metodach i organizacji procesu oświatowo-wychowawczego w bibliotece, a zarazem dziedziną praktycznej działalności bibliotekarza (Socha, 1998, s. 349). Obecnie rozumie się przez nią: pracę z użytkownikiem, oddziaływanie na niego poprzez procesy biblioteczne od gromadzenia po udostępnianie, a także promocję i przekonywanie do bibliotecznej oferty i oferowanych treści (Wojciechowski, 2000, s. 23). Według Ireny Sochy: Współczesna pedagogika biblioteczna zakłada inny model odbiorcy, ku któremu kierowana jest działalność biblioteki. Jest to przede wszystkim użytkownik informacji, który na ogół samodzielnie określa swoje potrzeby, a od służby bibliotecznej oczekuje, by wskazano mu najkrótszą drogę do źródła informacji i by poszukiwane przez niego dokumenty zostały mu szybko dostarczone. Model ten zakłada większą autonomię i kompetencje czytelnika (Socha, 1998, s. 352). Hanna Batorowska używa terminu pedagogiki informacyjnej i w wykładzie pt. „Kompetencje bibliotekarza w zakresie wychowania do informacji”, wygłoszonym podczas konferencji „Rozwój kompetencji pracowników bibliotek pedagogicznych w zakresie wspomagania pracy szkoły”, odbywającej się w dniach 10-12 października 2013 roku w Warszawie, określa nowe zadania pedagogiki bibliotecznej odnoszącej się do wyedukowanego informacyjnie użytkownika informacji. W referacie przedstawia opinie Leszka Korporowicza i Sylwii Jaskuły, stwierdzających, że wychowanie do informacji, a właściwie przez informację, jest całościowym spojrzeniem na relacje człowieka do otaczającego go świata uwzględniającym jego potrzeby, wyzwania i wartości poznawcze oraz potrzebę zintegrowanej wizji siebie i świata (Batorowska, 2013, s. 3). Równocześnie przytacza ich zdanie, że społeczeństwo informacyjne potrzebuje bardzo podmiotowo zorientowanych procesów wychowania, które wspierać będą równowagę pomiędzy zalewem nowych technologii a świadomym swych celów i osobowej wartości, medialnym uczestnikiem transgranicznych systemów informacji (Jaskuła, Korporowicz, 2009, s.228). Idąc za nimi, Hanna Batorowska wyróżnia siedem obszarów zainteresowania pedagogiki informacyjnej:

1. kształcenie ustawiczne (inspirowanie wyboru, autorefleksji i wartościowania informacji);
2. samodoskonalenie (umiejętność odniesienia informacji do samodzielnie definiowanych problemów współczesnego świata);

3. samouctwo informacyjne (rozwijanie kompetencji informacyjnych osób dorosłych w celu przeciwdziałania ich wykluczeniu technologicznemu i społecznemu);
4. rozwój osobowości (kształtowanie umiejętności informacyjnego uczestnictwa w dziedzictwie kulturowym);
5. samowychowanie (rozwijanie aktywności w zakresie funkcjonowania w sieci zgodnie z zachowaniami propagowanymi przez kulturę informacyjną);
6. wychowanie informacyjne jednostki (rozumienie zasad komunikacji społecznej w interaktywnych i otwartych systemach informacyjnych);
7. kształcenie dojrzałości informacyjnej (kształtowanie jednostki, zwracając uwagę na takie wartości jak: prawo do informacji, wolność, odpowiedzialność, partycypacja społeczna, kształtowanie duchowości i poczucia wspólnotowości w kulturze informacyjnej społeczności lokalnych). (Batorowska, 2013, s. 2-4)

Podsumowanie

Pedagogika biblioteczna rozwijała się na podłożu nauk pedagogicznych, przede wszystkim pedagogiki społecznej i oświaty pozaszkolnej oraz bibliotekoznawstwa i badań czytelnictwa. Wynikało to z potrzeby sprawnego działania biblioteki dla wypełnienia jej ważnych funkcji społecznych i kulturowych. Kształtowanie się pedagogiki bibliotecznej związane jest ze zmianami dotyczącymi przecież wszystkich sfer życia, a które mają ciągły wpływ na pojmowanie jej jako nauki. Zmiany te dotyczą przemian w kulturze i strukturze społeczeństw, rozumieniu społecznych funkcji bibliotek oraz związane są nierozzerwalnie z rozwojem technologicznym. Nieoceniony jest jednak wkład Heleny Radlińskiej w kształtowanie się współczesnego oblicza pedagogiki bibliotecznej. Jej koncepcje i poruszane przez nią zagadnienia są jak najbardziej aktualne, czy to w kwestii społecznej funkcji bibliotek, jej szerokiego oddziaływania na środowisko, czy też w roli samego bibliotekarza. Choć od czasu życia i działalności badaczki minął już prawie wiek i dokonał się ogromny postęp, doszło do znaczących przeobrażeń społecznych i gospodarczych, rozwoju technologii informatycznej, rozwoju mediów, automatyzacji pracy bibliotek, która przyniosła zmianę w kontakcie z użytkownikiem, zmiany w pojmowaniu funkcji i roli biblioteki, której główne zadania jak gromadzenie i udostępnianie przerzucono na wyszukiwanie i przekazywanie informacji, to wiele z poglądów Heleny Radlińskiej ma nadal siłę oddziaływania. Czy to w XX wieku, czy w obecnych czasach dużą wagę przywiązuje się do społecznych funkcji czytania i walki z analfabetyzmem. W bibliotekach na różnorodne sposoby promuje się czytelnictwo (umiejętność czytania pełni fundamentalną rolę w życiu jednostki i społeczeństwa), ponieważ jednym z zadań biblioteki jest formowanie pozytywnej postawy wobec książki i czytania. Helena Radlińska zwracała uwagę na to, by w pracy wykorzystywano formy twórcze takie jak dyskusje, wystawy różnotematyczne oparte na księgozbiorze i do niego się odwołujące, wycieczki, recytacje. Społeczna rola bibliotek i jej funkcja inspirująca do kształcenia i rozwoju jednostki, zarówno wieki temu, jak i obecnie oznacza takie same zabiegi i czynności. Zmienił się jedynie odbiorca, który jest teraz

użytkownikiem informacji i oczekuje szybkiej i precyzyjnej informacji, definiując przy tym swoje potrzeby. Dzisiejsza pedagogika biblioteczna określa obszar działań edukacyjnych (kiedyś wychowawczych) w zakresie zdobywania wiedzy przez użytkownika biblioteki: umiejętności uczenia się, posługiwania się informacją. Szczególną uwagę zwraca się na potrzeby użytkowników, organizując odpowiednie narzędzia do wyszukiwania i organizowania informacji (Majewska i Walczak, 2006, s. 9). Jednak obecnie czy wieki temu, przynosząca efekty i zadowolenie użytkowników działalność informacyjno-biblioteczna nie spełniałaby swojej roli, gdyby nie bibliotekarz, który musi wykazywać się umiejętnościami słuchania, zrozumienia drugiej osoby i nadal pełnić ważną rolę w procesie zaspokajania potrzeb czytelniczych. Działalność bibliotekarza skierowana na czytelnika została przesunięta z poradnictwa co do treści dokumentów na kształcenie umiejętności w zakresie posługiwania się informacją, poznawania jej języka, źródeł i narzędzi. Jednak istotą i celem pracy biblioteki i bibliotekarza jest pozyskanie czytelnika, obudzenie w nim zamiłowania do obcowania z książką czy czasopismem, przekonanie go, że biblioteka jest instytucją, która daje wiele możliwości wszechstronnego rozwoju własnych zainteresowań oraz miejscem rozrywki, gdzie może spędzać wolny czas z książką, czasopismem, filmem, czy muzyką. Irena Socha stwierdza, że podstawowym warunkiem skuteczności pedagogiki bibliotecznej jest związek działań biblioteki ze środowiskiem, dla którego została powołana. Jeśli praca biblioteki służy animowaniu i podtrzymywaniu różnorodnych więzi społecznych, jeśli biblioteka staje się miejscem aktywności środowiska lokalnego, różnych grup - formalnych i nieformalnych, których potrzeby zaspokaja, jeśli równocześnie znajduje wsparcie w szerszych, regionalnych i państwowych programach kulturalnych, może spełniać należycie swoje działania (Socha, 1998, s. 358). Jest to obraz pedagogiki bibliotecznej Heleny Radlińskiej, który najlepiej świadczy o nieocenionym wkładzie badaczki w kształtowanie się współczesnego oblicza pedagogiki bibliotecznej.

Bibliografia:

1. Rzeszutek L. (2007), Helena Radlińska (1879-1954) W: Polska myśl pedagogiczna po 1918 roku. Siedlce, s. 110-113.
2. Theiss W. (2012), Radlińska Helena W: Encyklopedia pedagogiczna XXI w. T. 5, s. 30-32.
3. Socha I. (1998), Pedagogika biblioteczna W: Bibliotekarstwo. Warszawa, s. 349-358.
4. Dubas E. (2007), U źródeł andragogiki polskiej. Refleksja Haliny Radlińskiej. Nurty podjęte i zaniedbane W: Stan i perspektywy rozwoju refleksji nad edukacją dorosłych. Kraków, s. 170-173.
5. Tomczyk D. (2003), Helena Radlińska i jej wciąż aktualna myśl pedagogiczna o bibliotece „Edukacyjne dyskursy” [on-line]. Tryb dostępu: <http://www.edukacyjne.dyskursy.univ.szczecin.pl/radlinska.htm> [23.04.2016]
6. Papuzińska J. (2006), Poglądy Heleny Radlińskiej w nowym stuleciu W: Pedagogika biblioteczna w społeczeństwie informacyjnym. Warszawa, s. 20.
7. Lepalczyk I. (1974), Pedagogika biblioteczna Heleny Radlińskiej. Łódź, s. 46.
8. Wojciechowski J. (2000), Praca z użytkownikiem w bibliotece. Warszawa, s. 23.
9. Batorowska H. (2013), Kompetencje bibliotekarza w zakresie wychowania do informacji „Dokształcanie w sieci” [on-line]. Tryb dostępu: <https://www.doskonaleniewsieci.pl/Upload/Files/1/samouczi/poradnik->

[biblioteki/modul_IV/ekran3/Kompetencje%20bibliotekarza%20w%20zakresie%20wychowania%20do%20inf H.Batorowska.pdf](#) [24.04.2016]

10. Jaskuła S., Korporowicz L. (2009), Wychowawcze wyzwania społeczeństwa informacyjnego W: Jaka informacja?. Lublin, s. 228.
11. Majewska M., Walczak M. (2006), Wprowadzenie W: Pedagogika biblioteczna w społeczeństwie informacyjnym. Warszawa, s. 9.

Library Education by Helena Radlinska and the Present Image

ABSTRACT: The article discusses the issue of the library education by Helena Radlinska and its contemporary image. It presents the most important assumptions and changes that took place over the last 100 years in the perception of the scientific field and the researcher's impact on the development of modern image of the library education.

KEYWORDS: book, Helena Radlinska, education, librarian, library, library reading.

MAGDALENA JANAS

Biblioteka Instytutu Neofilologii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie

e-mail: magda_janas@wp.pl

Rola biblioteki uczelni pedagogicznej w świetle konektywizmu

ABSTRAKT: W artykule podjęto próbę ukazania specyfiki zyskującego na popularności w ostatnim czasie nowego modelu nauczania jakim jest konektywizm. Wyjaśniono czym różni się kształcenie oparte na metodach konektywnych od paradygmatu obowiązującego obecnie oraz wskazano nowe możliwości, które stwarza ono bibliotekom szkół uczelni pedagogicznych.

SŁOWA KLUCZOWE: biblioteki szkół wyższych, konektywizm, nauczanie

Wstęp

Dzisiejsi studenci to pierwsze pokolenie, które dorastając kształtuje swoją osobowość, styl życia i sposób uczenia się w otoczeniu cyfrowych technologii informacyjnych. Urodzeni po 1990 roku tak piszą o sobie w „Manifeście dzieci sieci”: Sieć nie jest dla nas czymś zewnętrznym wobec rzeczywistości, ale jej elementem. My nie korzystamy z sieci, my w niej i z nią żyjemy [Manifest]. Długotrwałe ich przebywanie w wirtualnym świecie wywołuje, zdaniem neurologa Gary'ego Smalla zmiany w neuronalnej budowie mózgu, które skutkują powstaniem tzw. hipertekstowych umysłów. Myślenie przebiega wówczas nie linearnie, ale wielowątkowo a co za tym idzie, młódzież zapamiętuje mnóstwo danych, lecz nie radzi sobie z ich interpretacją i z ich wykorzystaniem. Eksplozja cyfrowej technologii, jakiej obecnie doświadczamy, zmienia nie tylko sposób, w jaki żyjemy i komunikujemy się ze sobą, ale i nasze mózgi, które ulegają gwałtownej i głębokiej przemianie (Small, cyt. Za: Carr, 2013, s. 151). Zdaniem Smalla „głęboka lektura oraz inne czynności wymagające dłuższej i trwalszej koncentracji stają się trudne w wirtualnym świecie” (Carr, 2013, s. 153), gdyż konieczność oceniania wartości poszczególnych linków i podejmowania kolejnych decyzji, w którą stronę podążyć, przy jednoczesnym przetwarzaniu mnóstwa bodźców wymaga ciągłej koordynacji czynności umysłowych i dokonywania wyborów, co odciąga mózg od pracy polegającej na interpretacji tekstu bądź innych informacji (Carr, 2013, s. 153). W zamian za to otrzymujemy jednak co innego, bowiem nasze mózgi uczą się szybkiego koncentrowania uwagi, analizy informacji i niemal natychmiastowego decydowania o podejmowaniu lub niepodejmowaniu dalszych działań (Carr, 2013, s. 174). Tak ukształtowany mózg znakomicie przyswaja krótkie i zwięzłe komunikaty, a ma trudności z opanowaniem treści zawartych w tradycyjnych podręcznikach czy dłuższych wykładach akademickich.

Celem niniejszego artykułu jest zwrócenie uwagi na nowy nurt w nauczaniu, jakim jest konektywizm, a w szczególności możliwości jego wykorzystania w obszarze edukacyjnej działalności bibliotek. W pierwszej kolejności zarysowano wpływ technologii na uczenie się i nauczanie oraz główne zasady konektywizmu. Następnie zaś wskazano implikacje koncepcji konektywistycznych dla praktyki bibliotekarskiej. Przygotowując artykuł posłużono się metodą analizy i krytyki piśmiennictwa.

Konektywizm na tle zmian w edukacji

Następstwem zmian w funkcjonowaniu mózgu jest zmiana modelu uczenia się. Styl uczenia się „pokolenia sieci” jest krótkotrwały, okazjonalny i wielozadaniowy (Hojnacki, 2006). Nauczanie zaś w obecnym kształcie, oparte na behawioralnej dydaktyce, jest postrzegane jako archaiczne i jak pisze Emilia Musiał coraz bardziej oddala się od potrzeb szybko zmieniającej się współczesności (Musiał, 2010). Nowy model kształcenia promował Umberto Eco, który w jednym z wykładów spostrzegł: być może szkoła nie powinna już uczyć, kim był Platon, tylko właśnie, jak filtrować informacje. Człowiekiem kulturalnym nie jest ten, kto zna datę urodzin Napoleona, ale ten, który potrafi ją znaleźć w ciągu minuty [Wikicytaty]. Jak twierdzi Janusz Morbitzer, dzisiejsza szkoła [...] musi skoncentrować się na metanauczaniu, czyli nauczaniu o nauczaniu, musi wyposażać ucznia nie tyle w zestaw szybko dezaktualizującej się wiedzy, co w pakiet umiejętności samodzielnego uczenia się, niezbędny w całościowym kształceniu (Morbitzer, 2012). Zadaniem systemu edukacji jest przygotowanie uczniów do sprawnego działania w przyszłości, zatem powinien on przewidywać i wyprzedzać transformację, a tymczasem szkoły to instytucje zachowawcze. Zdaniem Lechosława Hojnackiego szkolnictwo znajduje się w szczególnie trudnym momencie: większość uczniów należy już do pokolenia cyfrowców, większość zaś nauczycieli, rodziców, wychowawców i decydentów odpowiedzialnych za kształt systemu edukacji należy do pokolenia cyfrowych imigrantów, którego nawyki percepcyjne kształtowały się w poprzedniej epoce informacyjnej. Utrudnia nam to w znacznym stopniu zrozumienie specyfiki nowego pokolenia przez starsze (Hojnacki, 2011, s. 13).

Do tej pory pod pojęciem „wiedza” rozumiano treści utrwalone w umyśle ludzkim w rezultacie gromadzenia doświadczeń i uczenia się (Okoń, 2001, s. 434), a zrównanie wiedzy z informacją było nieuzasadnione. Jak zauważył J. Morbitzer, Rozwój technologii spowodował jednak zmianę rozumienia pojęcia „wiedza” i pojęć pokrewnych. Wyraźnie rysuje się tendencja, która powoduje rozmycie dawnego znaczenia pojęcia „wiedza”, wyprowadzając ją z ludzkiego umysłu do globalnej sieci, de facto jednak niemal utożsamiając wiedzę z informacją (Morbitzer, 2010, s. 24).

Z badań prowadzonych pod kierownictwem prof. Barbary Fatygi z Ośrodka Badań Młodzieży Uniwersytetu Warszawskiego wynika, że w Warszawie tylko 6 proc. młodzieży uważa nauczycieli za ważne źródło informacji, podczas gdy aż 77 proc. deklaruje, że więcej dowiaduje się od swoich kolegów lub z internetu (Morbitzer, 2010, s. 21). Dlatego nowoczesne podejście dydaktyczne cechuje się rezygnacją z modelu behawioralnego, kładącego nacisk na wykorzystanie pamięci w trakcie uczenia się oraz na przekazywanie informacji przez nauczyciela. Uznane zyskują zaś metody zmuszające uczących się do samodzielności i kreatywnego działania. Dzięki nowym technologiom informacyjno-komunikacyjnym uczenie się odbywa się w dowolnym czasie i miejscu, a kształcenie instytucjonalne jest tylko jednym z elementów uczenia się przez całe życie.

Rozwój Information and Communication Technologies (ICT) odzwierciedla się w najnowszych teoriach dotyczących powstawania wiedzy - kognitywizmie, konstruktywizmie oraz konektywizmie - kontrowersyjnej teorii zakładającej, że wiedza może znajdować się

w zasobach internetu, a nie w umysłach ludzi. Koncepcja ta ma w Polsce jeszcze niezbyt wielu popularyzatorów, ale warto ją promować, gdyż wydaje się być dobrze dostosowana do potrzeb współczesnych uczniów. Jak pisze Grażyna Grzegorzczuk, konektywizm burzy dotychczasowe rozumienie procesu uczenia się i pogłębiania wiedzy. Natomiast znakomicie odzwierciedla edukacyjną aktywność współczesnego ucznia, który wykorzystując technologie internetowe - poszukuje i selekcjonuje treści, przetwarza je, wykorzystuje do własnych celów, wymienia się nimi z innymi uczniami, włącza do posiadanych zasobów, tworzy nowe informacje i je publikuje (Grzegorzczuk, 2011/2012, s. 10).

Kanadyjscy badacze zajmujący się zastosowaniem nowych mediów w edukacji i nauczaniem online - George Siemens i Stephen Downes, analizując starsze poglądy (behawioryzm, kognitywizm i konstruktywizm), zaproponowali alternatywną koncepcję uczenia się jaką jest konektywizm. Uczenie się stanowi według nich proces ciągły i bazuje w głównej mierze na wykorzystaniu sieci. Teoria konektywizmu łączy wiele teorii uczenia się, uwzględniając struktury społeczne i narzędzia technologiczne. Główne tezy konektywizmu zostały przedstawione w opublikowanym w 2005 r. dokumencie pt. Konektywizm. Teoria uczenia się dla epoki cyfrowej (Connectivism. A Learning Theory for the Digital Age) i brzmią one następująco:

1. Uczenie się i wiedza opierają się na różnorodności opinii;
2. Proces uczenia się przebiega na wiele sposobów;
3. Uczenie się jest procesem łączenia się z określonymi węzłami lub zasobami informacji;
4. Wiedza może być gromadzona poza człowiekiem - np. w bazach wiedzy, portalach internetowych lub w różnych urządzeniach;
5. Myślenie oraz umiejętność uczenia się są ważniejsze niż aktualny stan wiedzy jednostki;
6. Zdolność zauważania połączeń między dziedzinami, ideami i koncepcjami jest umiejętnością nadrzędną;
7. Tworzenie i utrzymywanie połączeń jest istotnym elementem procesu ustawicznego uczenia się;
8. Aktualna wiedza, potrzebna w danym momencie, leży u podstaw konektywnej czynności uczenia się;
9. Podejmowanie decyzji już samo w sobie jest procesem uczenia się.

Czynności konektywnego uczenia się z wykorzystaniem zasobów internetu to: czytanie, przeglądanie informacji, wybór i streszczanie zawartości, kopiowanie treści do własnych plików, tworzenie węzłów wiedzy i nadawanie im tytułów, gromadzenie różnych opinii, przetwarzanie informacji i łączenie różnych problemów, stawianie pytań i formułowanie problemów, przetwarzanie, skracanie, modyfikowanie treści i redagowanie nowych tekstów, poprawianie, sprawdzanie, korygowanie ich oraz samodzielne ocenianie oraz konsultowanie swoich tekstów z innymi, zbieranie opinii i recenzji efektów własnej pracy (Sawiński, 2010, s. 5). Kluczową zasadą uczenia się w konektywizmie jest więc „wiedzieć gdzie” (know-where) zamiast „wiedzieć jak” (know-how). Uwaga jest skierowana na umiejętność samodzielnego poszukiwania treści, oceny wartości źródeł informacji oraz

dostrzegania zależności pomiędzy różnymi ideami i koncepcjami. Wykorzystywanie metody konektywnej w kształceniu wiąże się z odejściem od konieczności przyswajania mnóstwa informacji w kierunku uczenia się wybierania z nich pojęć kluczowych, budowania struktury połączeń pomiędzy nimi, indeksowania, analizowania oraz syntezy.

Obowiązki nauczyciela pracującego metodą konektywną ulegają przededefiniowaniu w stronę relacji partnerskich. Ma on być bardziej mentorem i opiekunem niż wykładowcą i egzaminatorem. Uczniowie zaś powinni otworzyć się na kreatywność i samodzielność w zdobywaniu wiedzy. Muszą też posiadać świadomość informacyjną, która została zdefiniowana przez Agnieszkę Szewczyk jako zdolność umysłu do odzwierciedlania rzeczywistości związanej z funkcjonowaniem społeczeństwa informacyjnego (Szewczyk, 2004, s. 53). Dlatego też rozwój kompetencji informacyjnych powinien stanowić podstawowy cel na wszystkich poziomach kształcenia. Tymczasem, jak twierdzi Hanna Batorowska, dyskusje pedagogów koncentrują się wokół strategii uczenia w epoce cyfrowej, z pominięciem uznania kultury informacyjnej jako przedmiotu i celu polityki edukacyjnej, a zarazem polityki informacyjnej państwa (Batorowska, 2009, s. 10-11).

Konektywizm w praktyce bibliotecznej

Edukacja w myśl zasad konektywizmu to prawdopodobnie odległa przyszłość, ale już teraz nurt ten doskonale może sprawdzić się w bibliotekach w kształceniu kompetencji informacyjnych rozumianych jako zespół umiejętności umożliwiających rozpoznanie zapotrzebowania na informację oraz jej lokalizowanie, ocenę i efektywne wykorzystanie (Torlińska, 2004, s. 369). Z ideą konektywizmu współgra kształcenie kompetencji informacyjnych na podstawie modelu SCOUN¹. Można w nim wyodrębnić podstawowe umiejętności biblioteczne (rozpoznawanie potrzeb informacyjnych, lokalizacja i dotarcie do informacji) oraz wiedzę dotyczącą technologii informacyjnej (porównywanie i ocenę informacji, rozumienie i wykorzystanie informacji, łączenie ich z już posiadanymi i tworzenie nowej wiedzy, przekazywanie wiedzy).

Bibliotekarze, których kontakt z czytelnikiem nie jest tak formalny i nie opiera się na zależności, mogą doskonale sprawdzić się w roli przewodnika po wirtualnym świecie informacji. Z racji codziennych obowiązków szerzej dostrzegają oni społeczne i kulturowe konteksty korzystania z informacji i mogą uczyć jej mądrego i etycznego wykorzystania. Bibliotekarze, w przeciwieństwie do nauczycieli, mają niezbędną wiedzę i doświadczenie w gromadzeniu, selekcjonowaniu i organizowaniu informacji. Zadaniem bibliotek jest więc zintensyfikowanie prac nad tworzeniem źródeł informacji (rozwój katalogów online, bibliotek cyfrowych, bibliograficznych baz danych), poprawą ich jakości oraz przystępności, uczenie prawidłowego wyszukiwania i selekcjonowania informacji (np. w różnorodnych wyszukiwarkach internetowych, otwartych zasobach edukacyjnych), uświadamianie konieczności przestrzegania praw autorskich (legalność oprogramowania, wskazywanie

¹ SCOUN (Society of College, National and University Libraries) jest brytyjską organizacją bibliotecarską, która m. in. opracowała standardy kształcenia kompetencji informacyjnych - 7 filarów kompetencji informacyjnych.

źródeł informacji, umiejętność tworzenia przypisów bibliograficznych itp.) w formie pracy z użytkownikiem indywidualnym czy też poprzez rozwijanie bibliotecznych kursów e-learningowych.

Podsumowanie

Traktowanie formalnej edukacji jako głównej drogi do zdobycia wiedzy jest anachronizmem. Wiedza zawarta w podręcznikach i przekazywana przez nauczycieli i wykładowców nie jest już głównym źródłem nauczania. Coraz powszechniej staje się nim internet i jego użytkownicy, którzy mają do zaproponowania o wiele więcej, niż zestandaryzowana a często nudna szkoła. Internet stał się „miejscem” edukacji nieformalnej, szansą na realizację pasji i zainteresowań.

Jest to wielkie wyzwanie dla osób odpowiedzialnych za proces kształcenia przyszłych nauczycieli. Uczelnie pedagogiczne muszą przeprogramować kształcenie studentów, zerwać z rutynowym formowaniem nauczyciela jako mistrza w swojej dziedzinie. W ten nurt wpisują się doskonale biblioteki. Wyprzedzając zmiany w edukacji, bibliotekarze powinni „zaprzyjaźnić” się z konektywizmem, aby w przyszłości być oparciem dla wykładowców i studentów, a także dla bibliotek szkół kształcących przyszłych nauczycieli. Nawiązanie ściślejszej współpracy z wykładowcami, baczna obserwacja zmieniających się potrzeb znacznie ułatwiłyby przejście do nowego stylu nauczania, w którym znaczenie umiejętności informacyjnych ogromnie wzrasta.

Bibliografia:

1. Batorowska H. (2009), *Kultura informacyjna w perspektywie zmian w edukacji*, Warszawa.
2. Fankanowski M., Czy konektywizm jest szansą polskiej edukacji? Tryb dostępu: http://www.cen.uni.wroc.pl/Pliki/Wydawnicza/21_wybrane_teksty/06_fanki.pdf [2.03.2016].
3. Grzegorzczak G. (2011/2012), Konektywizm - teoria uczenia się w epoce cyfrowej, „Oświata Mazowiecka”, nr 10, s. 8-10
4. Hojnacki L. (2006), Pokolenie m-learningu - nowe wyzwanie dla szkoły. „E-mentor” [on-line]. nr 1 (13). Tryb dostępu: <http://www.e-mentor.edu.pl/artukul/index/numer/13/id/239>
5. Hojnacki L., (red.) (2011), *M-learning, czyli (r)ewolucja w nauczaniu*, Warszawa. Tryb dostępu: http://www.edunews.pl/images/pdf/Mobilna_edukacja_nauczyciel_2011.pdf [2.03.2016].
6. Kołodziejczyk W., Polak M. (2011), *Jak będzie zmieniać się edukacja*, Warszawa. Tryb dostępu: http://www.instytutobywatelski.pl/wp-content/uploads/2011/11/edukacja_kolodziejczyk-polak_internet.pdf. [8.03.2016]
7. Manifest dzieci sieci (2012), [on-line]. Tryb dostępu: <http://www.sdp.pl/bez-kategorii/3165,manifest-dzieci-sieci,1331112200> [4.10.2016]
8. Morbitzer J., (2012), Medialność a sprawność edukacyjna ucznia, W: *Człowiek - Media - Edukacja*, Kraków, 28-29 września 2012 r. 22. Ogólnopolskie Sympozjum Naukowe, [on-line]. Tryb dostępu http://www.ktime.up.krakow.pl/symp2012/referaty_2012_10/morbitz.pdf [9.03.2016].
9. Morbitzer J., (2012), Szkoła w pułapce Internetu, W: *Człowiek - Media - Edukacja*, Kraków, 24-25 września 2010 r. 20. Jubileuszowe Ogólnopolskie Sympozjum Naukowe, [on-line]. Tryb dostępu: <http://www.ktime.up.krakow.pl/ref2010/morbitz.pdf> [9.03.2016].
10. Musiał E., (2012), Wybrane strategie uczenia się w epoce cyfrowej, W: *Człowiek - Media - Edukacja*, Kraków, 24-25 września 2010 r. 20. Jubileuszowe Ogólnopolskie Sympozjum Naukowe, [on-line]. Tryb dostępu: <http://www.ktime.up.krakow.pl/ref2010/musial.pdf> [9.03.2016].

11. Sawiński J. (2010), Uczeń uczy się dziś konektywnie, „Trendy. Internetowe Czasopismo Edukacyjne”, nr 2/2010, s. 3-5, [on-line]. Tryb dostępu: <http://bc.ore.edu.pl/Content/258/Trendy+nr+2-2010.pdf> [1.04.2016].
12. Siemens G., Connectivism: a learning theory for the digital age (2004), [on-line]. Tryb dostępu: <http://www.elearnspace.org/Articles/connectivism.htm>. [20.03.2016]
13. Szewczyk, A. (2004). Świadomość i kultura informacyjna, w: Dylematy cywilizacji informatycznej, A. Szewczyk (red.), Warszawa, s. 12-31.
14. Torlińska B. (2004), Alfabetyzm społeczeństwa wiedzy a kompetencje informacyjne W: Kompetencje medialne społeczeństwa wiedzy. Media a edukacja, red. W. Strykowski, W. Skrzydlewski (red.), Poznań, s. 368-379.
15. [Wikycytaty, U. Eco], [on-line]. Tryb dostępu: https://pl.wikiquote.org/wiki/Umberto_Eco [11.03.2016]

The role of the pedagogical university library in the light of connectivism

Abstract: The article attempts to present the specificity of a new teaching model called connectivism which has been gaining in popularity recently. The author explains how teaching based on connective methods differs from the paradigm currently in force and identifies new opportunities that it creates for libraries of pedagogical universities.

Keywords: academic libraries, connectivism, teaching

EWA GOTKOWSKA

Biblioteka Uniwersytetu Rzeszowskiego

e-mail: egotkow@ur.edu.pl

Publikacje pracowników Biblioteki Uniwersytetu Rzeszowskiego za lata 2001-2015

Wstęp

W artykule zamieszczono wykaz publikacji pracowników Biblioteki Uniwersytetu Rzeszowskiego wydanych w latach 2001-2015. Datę początkową stanowi rok utworzenia Uniwersytetu Rzeszowskiego, datę końcową rok 2015 - piętnastolecie uczelni. Uniwersytet Rzeszowski rozpoczął swoją działalność 1 września 2001 roku na mocy ustawy uchwalonej przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, w dniu 7 czerwca 2001 roku, podpisanej przez Prezydenta RP 4 lipca 2001 roku. W ramach struktury UR powstała Biblioteka Uniwersytetu Rzeszowskiego utworzona z połączenia Biblioteki Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Rzeszowie, Biblioteki Filii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz Biblioteki Zamiejscowego Wydziału Ekonomii w Rzeszowie Akademii Rolniczej im. Hugona Kołłątaja w Krakowie. Spisy publikacji pracowników Biblioteki Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Rzeszowie zastały zamieszczone w czterech wydaniach Bibliografii Publikacji Pracowników Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Rzeszowie:

- Bibliografia publikacji pracowników Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Rzeszowie do 1986 r. / zebrala i opracowała Eugenia Grzebyk. - Rzeszów : Wydaw. Wyższej Szkoły Pedagogicznej, 1990. - S. 385-396
- Bibliografia publikacji pracowników WSP [Wyższej Szkoły Pedagogicznej] w Rzeszowie za lata 1987-1991 / oprac. Stanisława Mach, Krystyna Serwatko. - Rzeszów : Wydaw. Wyższej Szkoły Pedagogicznej, 1993. - S. 517-525
- Bibliografia publikacji pracowników WSP [Wyższej Szkoły Pedagogicznej] w Rzeszowie za lata 1992-1996 / materiały zebraly i oprac. Stanisława Mach, Krystyna Serwatko. - Rzeszów : Wydaw. Wyższej Szkoły Pedagogicznej, 1998. - S. 573-584
- Bibliografia publikacji pracowników WSP [Wyższej Szkoły Pedagogicznej] w Rzeszowie za lata 1997-2001 / materiały zebraly i oprac. Stanisława Mach, Krystyna Serwatko. - Rzeszów : Wydaw. Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2002. - S. 885-895

W niniejszym wykazie uwzględniono publikacje, które ukazały się w kraju i za granicą: wydawnictwa zwarte, artykuły w pracach zbiorowych i materiałach konferencyjnych, artykuły w wydawnictwach ciągłych, prace o charakterze redakcyjnym, recenzje wywiady, publicystykę. Jest to dorobek opublikowany przez autorów w okresie ich zatrudnienia w Bibliotece UR.

Materiał bibliograficzny został uszeregowany alfabetycznie, według nazwisk autorów. W obrębie haseł autorskich zastosowano układ chronologiczny, a w zasięgu roku układ alfabetyczny. Pozycje opracowane przez kilku autorów opisane zostały pod nazwiskiem

pierwszego, dla współautorów (pracowników Biblioteki) sporządzono opisy skrócone (tytuł, autorzy i rok) wraz ze wskaźnikiem kierującym do pełnego opisu, tym sposobem przy zastosowaniu numeracji ciągłej każda pozycja numerowana jest tylko raz.

Opisy opracowano zgodnie z normami stosowanymi w Bibliografii Narodowej, stosując obowiązujące elementy opisu bibliograficznego zawarte w normach: PN-N-01152-1: 1997 Opis bibliograficzny. Książki, PN-N-01152-13: 2000 Opis bibliograficzny. Dokumenty elektroniczne, PN-N-01152-2: 1997 Opis bibliograficzny. Wydawnictwa ciągłe.

Opisy są jednolite i zawierają w odniesieniu książek: tytuł właściwy, dodatek do tytułu, imię i nazwisko autorów lub redaktora, oznaczenie wydania, miejsce wydania, nazwę wydawcy, rok wydania, objętość. W pracach niesamoistnych wydawniczo podano: tytuł fragmentu, imię i nazwisko autora / autorów, tytuł całości, redaktora całości, miejsce i rok wydania oraz strony opublikowanego rozdziału. Natomiast opisy artykułów w czasopismach zawierają: tytuł artykułu, autora, nazwę czasopisma, rok, numer i strony, na których zawarty został artykuł. Hasła encyklopedyczne i słownikowe jednego autora zanotowano jako jeden opis bibliograficzny z wymienieniem tytułów haseł i stron.

Statystyka publikacji pracowników Biblioteki Uniwersytetu Rzeszowskiego

W 15-letniej historii Biblioteki pracowało w niej 112 osób, z czego 39 pracowników ma opublikowany dorobek piśmienniczy.

W tabeli 1 przedstawiono liczbę publikacji pracowników Biblioteki w kolejnych latach w rozbiciu na rodzaj publikacji.

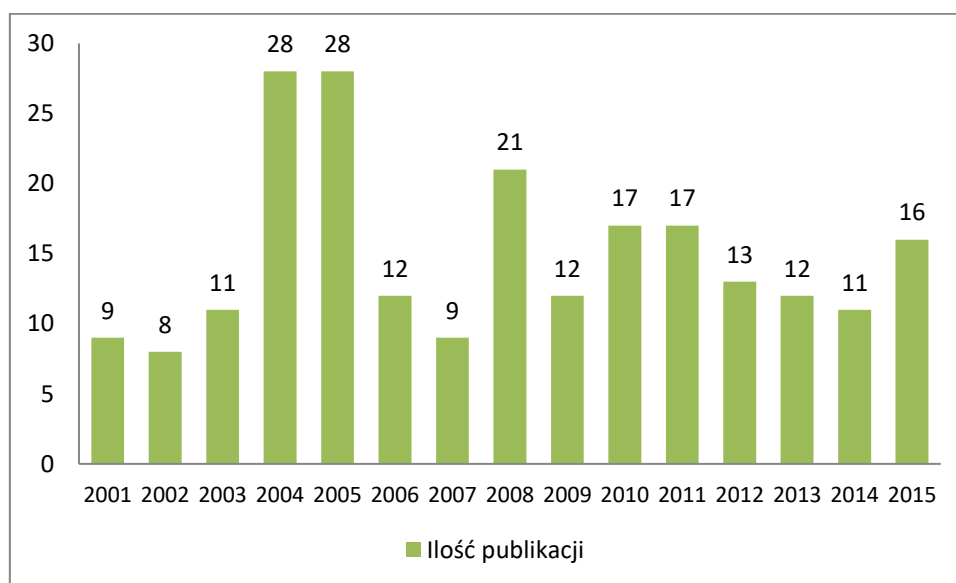
W rodzaju publikacji wyróżniono: artykuły w czasopismach, razem rozdziały w monografiach i referaty w materiałach konferencyjnych, bibliografie (wydane samoistnie i opublikowane w pracach zbiorowych), inne mniejsze publikacje i prace redakcyjne.

	Artykuły w czasopis- mach	Rozdziały monogra- fiach i materiałach konferen- cyjnych	Bibliografie	Hasła w słownikach i encyklope- diach	Sprawozda- nia, komunikaty rozmowy recenzje abstrakty i inne	Prace redakcyjne
2001	2	3	1		1	2
2002	2	1	1		4	
2003	3	3			5	
2004	11	2		3	12	
2005	19	5	1		2	1
2006	2	7		1	1	1
2007	6	3				
2008	10	7	1		3	
2009	7	2	1		2	

2010	9	1	1		6	
2011	3	1	1	4	8	
2012	2	3	2		5	1
2013	4	3	1		3	1
2014	3	3			4	1
2015	6	3	1	2	3	1

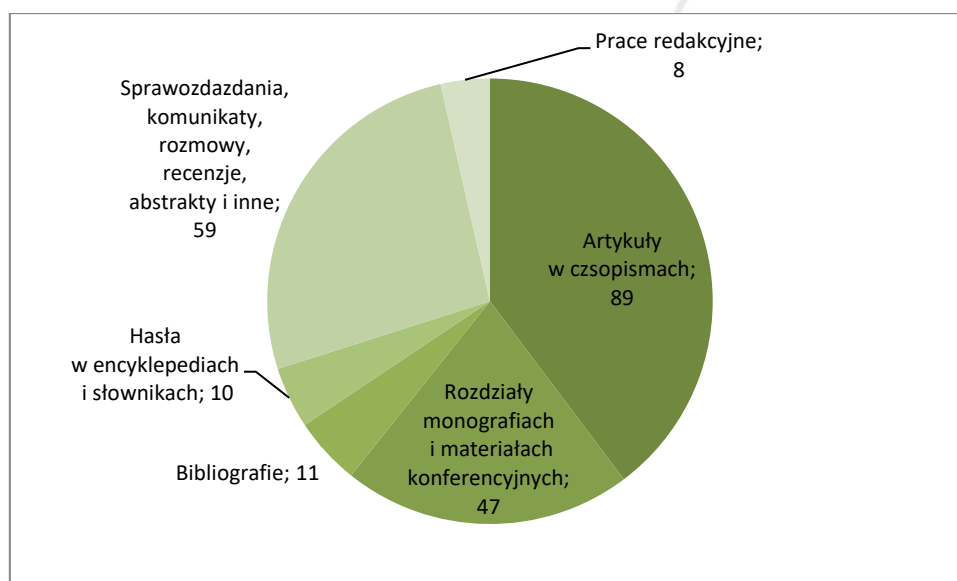
Tab. 1. Liczba publikacji pracowników Biblioteki w kolejnych latach z uwzględnieniem rodzaju publikacji

W wykresie 1 przedstawiono liczbę publikacji w kolejnych latach. Najwięcej opublikowano w 2004 i 2005 roku, mimo, że w tym okresie Biblioteka zmieniła swoją lokalizację.

Wykres 1. Publikacje w poszczególnych latach

Najpopularniejszą formą wydawniczą były artykuły w czasopismach, których zarejestrowano 89. Sprawozdania i komunikaty stanowią także pokaźną liczbę w dorobku wydawniczym. Na uwagę zasługuje duża ilość bibliografii (11), tak charakterystyczna forma wydawnicza w pracy bibliotekarskiej.

Wykres 2. Publikacje według cech wydawniczo formalnych

Spis publikacji

Bednarski Paweł

1. Sprawozdanie z wyjazdu szkoleniowego do Biblioteki Uniwersyteckiej w Nitrze w ramach programu "Erasmus+" / Paweł Bednarski, Paweł Chlebica // *Podkarpackie Studia Biblioteczne*. - 2015, nr 4, s. 98-102. [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: <http://psb.ur.edu.pl/sprawozdanie-z-wyjazdu-szkoleniowego-do-biblioteki-uniwersyteckiej-w-nitrze-w-ramach-programu>

Bernat Zdzisław

2. Prof. Stanisław Pigoń ma swoją ulicę w Rzeszowie / Zdzisław Bernat // *Gazeta Uniwersytecka*. - 2009, nr 2, s. 20-22

Bieniasz Ewa

3. Handel dyplomami / Ewa Bieniasz // *Super Nowości*. - 2003, nr 19, s. 7
4. Biblioteka Uniwersytetu Rzeszowskiego / Ewa Bieniasz // *Forum Akademickie*. - 2005, nr 4, s. 8-9
5. Najnowocześniejsza w regionie : o działalności Biblioteki Uniwersytetu Rzeszowskiego / Ewa Bieniasz, Marcin Czarnota // *Dzień Podkarpacia*. - 2005, nr 106, s. 4
6. Tradycja i nowoczesność bibliotek akademickich : materiały z ogólnopolskiej konferencji naukowej Rzeszów-Czarna, 1-3 czerwca 2005 r. / [oprac. materiałów Ewa Bieniasz, Krystyna Serwatko, Bożena Jaskowska]. - Rzeszów : Biblioteka Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2005. - 272 s.
7. Wypożyczenia międzybiblioteczne i usługi reprograficzne w świetle obowiązujących w Polsce przepisów / Ewa Bieniasz // *Gazeta Uniwersytecka*. - 2005, nr 4-5, s. 18

Biłyk Jolanta

8. Praktyka w rytmie salsy / Jolanta Biłyk, Ewelina Bytnar // *Gazeta Uniwersytecka*. - 2010, nr 3, s. 41-43

Buładak Alicja

9. Bibliografia twórczości Janusza Szubera / Alicja Buładak // W : Poeta czułej pamięci : studia i szkice o twórczości Janusza Szubera / pod red. Jolanty Pasterskiej, Magdaleny Rabizo-Birek. - Rzeszów : Biblioteka "Frazy", 2008. - S. 341-367
10. Elektroniczny wizerunek Biblioteki Uniwersytetu Rzeszowskiego / Alicja Buładak, Alicja Olszowy-Kata // W : Elektroniczny wizerunek biblioteki / pod red. Mai Wojciechowskiej. - Gdańsk : Wydaw. Ateneum - Szkoła, 2008. - S. 225-238
11. Uniwersytecka Biblioteka współtworzy Podkarpacką Bibliotekę Cyfrową / Alicja Buładak // *Gazeta Uniwersytecka*. - 2008, nr 5, s. 20-21
12. Bibliografia twórczości Jerzego Grotowskiego za lata 1999-2009. Układ chronologiczny / Alicja Buładak // W: W stronę źródeł twórczości Jerzego Grotowskiego / kom. red. Krzysztof Dmitruk, Anna Jamrozek-Sowa, Jolanta Pasterska, Stanisław Uliasz ; Uniwersytet Rzeszowski. - Rzeszów : Wydaw. "Mitel", 2009. - S. 101-136
13. Podkarpacka Biblioteka Cyfrowa bramą do wiedzy w społeczeństwie informacyjnym / Alicja Buładak // W : Społeczeństwo informacyjne : wizje, struktury i determinanty rozwoju / pod red. Colina Halesa. - Rzeszów : Max-Druk Drukarnia Medyczna, 2009. - S. 99-104
14. Z Erasmusem do bibliotek europejskich : z doświadczeń Biblioteki Uniwersytetu Rzeszowskiego / Alicja Buładak, Anna Buszta // *Zarządzanie Biblioteką*. - 2010, nr 1, s. 99-108
15. Bliżej świata z Biblioteką Uniwersytetu Rzeszowskiego : IV Noc Biblioteki UR już za nami... / Alicja Buładak // *Gazeta Uniwersytecka*. - 2011, nr 3, s. 22-24
16. Praktyka w mieście Andersena / Alicja Buładak, Bogusław Dec // *Gazeta Uniwersytecka*. - 2011, nr 3, s. 27-28
17. Bibliografia podmiotowa prof. dr. hab. Piotra Żbikowskiego / Alicja Buładak // W : Piotr Żbikowski (1935-2011) : uczony i wykładowca / oprac. Lucyna Żbikowska. - Rzeszów : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2012. - S. 49-58
18. Byliśmy w Bibliotece Uniwersyteckiej w Miszkolcu / Alicja Buładak, Bogusław Dec // *Gazeta Uniwersytecka*. - 2012, nr 4, s. 46
19. "Nocą w Bibliotece Uniwersytetu Rzeszowskiego lichy nie śpi..." - innowacyjne formy promocji biblioteki / Alicja Buładak, Anna Buszta // W : Koncepcje organizacji bibliotek / pod red. Mai Wojciechowskiej ; Ateneum - Szkoła Wyższa w Gdańsku. - Gdańsk : Wydaw. Ateneum - Szkoły Wyższej, 2012. - S. 147-153
20. Wykaz ważniejszych publikacji, w których przywoływane są prace prof. dr. hab. Piotra Żbikowskiego / Alicja Buładak // W : Piotr Żbikowski (1935-2011) : uczony i wykładowca / oprac. Lucyna Żbikowska. - Rzeszów : Wydaw. Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2012. - S. 49-58

21. Pisma naukowe i literackie / Maria Krauz, Alicja Bułdak // W: Pięćdziesiąt lat polonistyki rzeszowskiej : księga jubileuszowa / pod red. Jolanty Pasterskiej i Anny Niewolak-Krzywdy. - Rzeszów: Wydaw. Uniwersytetu Rzeszowskiego 2013. - S. 188-190
22. Zbigniew Światłowski : bibliografia / Alicja Bułdak // W : Literatura lekturą i doświadczeniem próbowana czyli Zbigniewa Światłowskiego germanistyka prometejska / pod red. Grzegorza Jaśkiewicza i Jana Wolskiego. - Rzeszów : Wydaw. Uniwersytetu Rzeszowskiego : Stowarzyszenie Literacko-Artystyczne "Fraza", 2013. - S. 7-33
23. Zeszyty Naukowe Zakładu Metodyki Nauczania Literatury i Języka Polskiego Wyższej Szkoły Pedagogicznej i Uniwersytetu Rzeszowskiego / Alicja Bułdak // Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego. Dydaktyka. - 2013, z. 8, s. 183-198
24. Hugo Kołłątaj (1750-1812) : bibliografia / Alicja Bułdak // W : Ks. Hugo Kołłątaj : wybitny mąż stanu, więzień i poeta / Piotr Żbikowski, Lucyna Żbikowska. - Lublin : Werset, 2015. - S. 471-497

Buszta Anna

- Z Erasmusem do bibliotek europejskich : z doświadczeń Biblioteki Uniwersytetu Rzeszowskiego / Alicja Bułdak, Anna Buszta, 2010. **Zob. poz. 14**
25. Knihovna, divadlo i knedliki... czyli Erasmus w czeskiej Opawie / Anna Buszta, Agnieszka Litwa // Gazeta Uniwersytecka. - 2011, nr 5, s. 44-45
- "Nocą w Bibliotece Uniwersytetu Rzeszowskiego lichy nie śpi..." - innowacyjne formy promocji biblioteki / Alicja Bułdak, Anna Buszta, 2012. **Zob. poz. 19**

Bytnar Ewelina

- Praktyka w rytmie salsy / Jolanta Biłyk, Ewelina Bytnar, 2010. **Zob. poz. 8**
26. Gromadzenie druków zwartych w bibliotece akademickiej - na przykładzie Biblioteki Uniwersytetu Rzeszowskiego / Ewelina Bytnar // *Podkarpackie Studia Biblioteczne*. - 2013, nr 2, s. 22-32. [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu:
<http://psb.ur.edu.pl/gromadzenie-drukow-zwartych-w-bibliotece-akademickiej-na-przykladzie-biblioteki-uniwersytetu>

Chlebica Paweł

Sprawozdanie z wyjazdu szkoleniowego do Biblioteki Uniwersyteckiej w Nitrze w ramach programu "Erasmus+" / Paweł Bednarski, Paweł Chlebica, 2015. **Zob. poz. 1**

Chorób Elżbieta

27. Biblioteka skarbnicą wiedzy w społeczeństwie informacyjnym / Elżbieta Chorób, Roman Chorób // W : Społeczeństwo informacyjne : wizje, struktury i determinanty rozwoju / pod red. Colina Halesa. - Rzeszów : Max-Druk Drukarnia Medyczna, 2009. - S. 105-110
28. Książka tradycyjna a książka elektroniczna / Elżbieta Chorób, Roman Chorób // W : W kierunku gospodarki elektronicznej - wyzwania, narzędzia, dobre praktyki. T. 1,

Upowszechnianie wiedzy w warunkach gospodarki elektronicznej / red. nauk. Bogumiła M. Powichrowska. - Białystok : Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku, 2014. - S. 78-86

29. Informacja, wiedza i zaufanie w kreowaniu ekspansji innowacyjnych struktur integracyjnych w dobie społeczeństwa cyfrowego / Roman Chorób, Elżbieta Chorób // *Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy*. - 2015, z. 44, cz. 1, s. 42-53

Cisek Krzysztof

Biblioteka Główna WSP / Stanisława Mach, Krzysztof Cisek, 2001. **Zob. poz. 117**

Dec Bogusław

Z Erasmusem do bibliotek w Italii i Portugalii / Bożena Jaskowska, Bogusław Dec, 2009.

Zob. poz. 75

Praktyka w mieście Andersena / Alicja Bułdak, Bogusław Dec, 2011. **Zob. poz. 16**

Byliśmy w Bibliotece Uniwersyteckiej w Miskolcu / Alicja Bułdak, Bogusław Dec, 2012.

Zob. poz. 18

30. Biblioteka Instytutu Teologiczno-Pastoralnego i Wyższego Seminarium Duchownego w Rzeszowie / Bogusław Dec // *Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych*. - 2015, nr 2, s. 47-60
31. Jak powstawały średniowieczne manuskrypty / Bogusław Dec // *Mówią Wieki*. - 2015, nr 6, s. 24-28
32. Kipu. Co wiemy o tzw. "piśmie węzłkowym" / Bogusław Dec // *Mówią Wieki*. - 2015, nr 11, s. 20-23

Dolata Grzegorz

33. Kolekcje archiwalne poetów emigracyjnych w Pracowni Zbiorów Specjalnych Biblioteki Uniwersytetu Rzeszowskiego / Grzegorz Dolata // *Podkarpackie Studia Biblioteczne*. - 2013, nr 2, s. 45-48. [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: <http://psb.ur.edu.pl/kolekcje-archiwalne-poetow-emigracyjnych-w-pracowni-zbiorow-specjalnych-biblioteki-universytetu>
34. Cyfrowe archiwum profesora Kazimierza Brauna w Pracowni Zbiorów Specjalnych Biblioteki Uniwersytetu Rzeszowskiego / Grzegorz Dolata // *Podkarpackie Studia Biblioteczne*. - 2014, nr 3, s. 55-57. [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: <http://psb.ur.edu.pl/cyfrowe-archiwum-profesora-kazimierza-brauna-w-pracowni-zbiorow-specjalnych-biblioteki-universytetu>
35. Spuścizna Józefa Bujnowskiego w archiwach poetów emigracyjnych Pracowni Zbiorów Specjalnych Biblioteki Uniwersytetu Rzeszowskiego / Grzegorz Dolata // *W : Zesłania i powroty : twórczość Józefa Bujnowskiego / pod red. nauk. Wojciecha Ligęzy i Jolanty Pasterskiej*. - Rzeszów : Wydaw. Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2014. - S. 245-253

Drażek Barbara

36. Analiza poziomu wiedzy z zakresu BLS+AED i BTLS wśród wybranych służb mundurowych = Analysis of the level of knowledge about BLS+AED and BTLS among the chosen uniformed services / Barbara Drażek // *Problemy Higieny i Epidemiologii*. - 2008, t. 89, supl. 1, s. 40-41
37. Odjazdowy Bibliotekarz / Barbara Drażek, Paweł Oczko // *Gazeta Uniwersytecka*. - 2011, nr 3, s. 54
38. Takich świąt jeszcze nie było / Barbara Drażek // *Głos Tyczyna*. - 2011, nr 1, s. 13
39. Z Erasmusem na podzielonej wyspie / Barbara Drażek, Bożena Jaskowska // *Gazeta Uniwersytecka*. - 2011, nr 3, s. 27-28

Głowacki Mariusz

Wykorzystanie CMS Drupal do zarządzania treściami on-line Biblioteki Uniwersytetu Rzeszowskiego / Bożena Jaskowska, Mariusz Głowacki, 2012. **Zob. poz. 88**

Jagusztyn Andrzej

40. Drukarnia, księgarstwo i biblioteki / Andrzej Jagusztyn // W : Dzieje Rzeszowa. T. 3, Rzeszów w okresie międzywojennym i okupacji (1918-1944) / pod red. Feliksa Kuryka. - Rzeszów : Urząd Miasta Rzeszowa : "Libri Ressoivienses", 2001. - S. 254-291
41. Przemiany drukarni, księgarstwa i działalności wydawniczej w latach 1989-2000 w Małopolsce Środkowej : praca na rzecz integracji europejskiej / Andrzej Jagusztyn // W : Media regionalne a idea i praktyka integracji europejskiej / pod red. Wojciecha Furmana i Kazimierza Wolnego-Zmorzyńskiego ; Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie [et al. ; Telewizja Rzeszów]. - Kraków ; Rzeszów : Tarcza, 2001. - S. 229-237
42. Wybrane problemy wymiany kulturowej na rzecz wzajemnego zrozumienia kultur w publikacjach wydawców Małopolski Środkowej / Andrzej Jagusztyn // W : Państwa Europy Środkowowschodniej w drodze do Unii Europejskiej : rola mediów / pod red. Teresy Sacińskiej-Klas, Wojciecha Furmana, Kazimierza Wolnego-Zmorzyńskiego. - Rzeszów : Wyższa Szkoła Zarządzania, 2002. - S. 245-258
43. [Hasła] / Andrzej Jagusztyn // W : Encyklopedia Rzeszowa / red. nac. Jan Draus. - Rzeszów : RS Druk, 2004
 - Biblioteki. - S. 36-38
 - Drukarnia Jana Andrzeja Pelara. - S. 93
 - Drukarnia Udziałowa. - S. 93
 - Drukarnie. - S. 93-94
 - Krajowa Agencja Wydawnicza - Oddział w Rzeszowie. - S. 254
 - Księgarstwo. - S. 260-261
 - Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Rzeszowie. - S. 433-434
 - Pelar Jan Andrzej. - S. 434
 - Piller Leon. - S. 441

- Rzeszowskie Zakłady Graficzne. - S. 569-570
- Sielski Franciszek. - S. 604
- Uzarski Władysław. - S. 728
- Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie. - S. 746-747
- Wydawnictwa. - S. 764
- Wytwórnia Papiernicza „Rejtan”. - S. 776

Jaskowska Bożena

44. Kultura organizacyjna bibliotek : nowe i stare idee w zarządzaniu biblioteką / Elżbieta Barbara Zybert. - Warszawa, 2004. Rec.: Bożena Jaskowska // *Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej*. - 2004, nr 2, s. 45-48
45. Kultura organizacyjna służb informacyjnych w procesie wprowadzania zmian / Bożena Jaskowska // *Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej*. - 2004, nr 2, s. 3-9
46. Kultura organizacyjna w placówkach informacyjnych / Bożena Jaskowska // *Zagadnienia Informacji Naukowej*. - 2004, nr 2, s. 41-47
Tradycja i nowoczesność bibliotek akademickich : materiały z ogólnopolskiej konferencji naukowej Rzeszów-Czarna, 1-3 czerwca 2005 r. / [oprac. materiałów Ewa Bieniasz, Krystyna Serwatko, Bożena Jaskowska], 2005. **Zob. poz. 6**
47. Biblioteka w kulturze - kultura w bibliotece : procesy informacyjno-biblioteczne na tle polskiej kultury narodowej / Bożena Jaskowska // W : *Biblioteki naukowe w kulturze i cywilizacji : działania i codzienność*. - T. 1 / pod red. Haliny Ganińskiej. - Poznań : Biblioteka Główna Politechniki Poznańskiej, 2005. - S. 30-41
48. Koncepcja biblioteki uczącej się odpowiedzią na dylemat: stare czy nowe / Bożena Jaskowska // W : *Tradycja i nowoczesność bibliotek akademickich : materiały z ogólnopolskiej konferencji naukowej Rzeszów-Czarna, 1-3 czerwca 2005 r.* // [oprac. materiałów Ewa Bieniasz, Krystyna Serwatko, Bożena Jaskowska]. - Rzeszów : Biblioteka Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2005. - S. 32-42
49. Kreatywność i twórczość w bibliotece akademickiej / Bożena Jaskowska // *Biuletyn EBIB*. - 2005, nr 7. [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu:
<http://www.ebib.pl/2005/68/jaskowska.php>
50. Kultura organizacyjna wspierająca procesy uczenia się biblioteki akademickiej / Bożena Jaskowska // *Przegląd Biblioteczny*. - 2005, R. 73, z. 2, s. 176-185
51. Niejedno oblicze tożsamości biblioteki akademickiej / Bożena Jaskowska // *Bibliotekarz*. - 2005, nr 10, s. 13-17
52. Wartości w pedagogice : (zestawienie bibliograficzne w wyborze za lata 1989-2004) / Bożena Jaskowska // W : *Wartości w pedagogice* / red. Waldemar Furmanek : [Uniwersytet Rzeszowski. Instytut Badań Edukacyjnych]. - Rzeszów ; Warszawa : Zakład Dydaktyki Techniki i Informatyki Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2005. - S. 493-505
53. Dzielenie się władzą i partnerstwo : czy to możliwe w bibliotece akademickiej? / Bożena Jaskowska // W : *Biblioteki w XXI w. Czy przetrwamy?* : materiały

- konferencyjne, Łódź 19-21 czerwca 2006. - Łódź : Politechnika Łódzka, 2006. - S. 143-156
54. Empowerment and partnership : is it possible in the academic library? / Bożena Jaskowska // *World Libraries*. - 2006, Vol. 16, no 1-2. [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: <http://worldlibraries.dom.edu/index.php/worldlib/article/view/108>
55. Kształtowanie kultury wiedzy w służbach informacyjnych / Bożena Jaskowska // W : Kierunki i priorytety rozwoju informacji naukowej w kontekście budowania społeczeństwa wiedzy / red. Diana Pietruch-Reizes, Wiesław Babik. - Katowice : Polskie Towarzystwo Informacji Naukowej, 2006. - S. 100-105
56. Jak badać kulturę organizacyjną w bibliotece akademickiej? / Bożena Jaskowska // W : Kultura organizacyjna w bibliotece : ogólnopolska konferencja naukowa, Białystok, 4-6 czerwca 2007 / pod red. Haliny Brzezińskiej-Stec. - Białystok : Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia, 2007. - S. 25-42
57. Library 2.0 : rewolucja i przełom czy kolejny etap rozwoju współczesnego bibliotekarstwa? / Bożena Jaskowska, Adam Dudczak // *Przegląd Biblioteczny*. - 2007, R. 75, z. 3, s. 354-365
58. Nie tylko wiedza i intelekt : o kompetencjach emocjonalnych w bibliotece / Bożena Jaskowska // *Bibliotheca Nostra*. - 2007, nr 2 (10), s. 9-23
59. Ukryty internet : jakie korzyści mogą mieć z niego naukowcy i praktycy? / Bożena Jaskowska // *Zarządzanie Zasobami Ludzkimi*. - 2007, nr 1, s. 79-87
60. Zarządzanie zmianami w bibliotece / Maja Wojciechowska. - Warszawa, 2006. Rec.: Bożena Jaskowska // *Przegląd Biblioteczny*. - 2007, R. 75, z. 1, s. 138-140.
61. Gesty obok słów : mowa ciała dla bibliotekarzy / Bożena Jaskowska // *Bibliotheca Nostra*. - 2008, nr 2, s. 16-22
62. Jak łąpać użytkownika w sieć? : elementy marketingu 2.0 w bibliotece / Bożena Jaskowska // W : Zarządzanie marketingowe biblioteką. - Poznań : Wydaw. Wyższej Szkoły Bankowej, 2008. - S. 81-93
63. "Kultura organizacyjna służb informacyjnych bibliotek akademickich - na przykładzie uczelni ekonomicznych" : prezentacja rozprawy doktorskiej / Bożena Jaskowska // *Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej*. - 2008, nr 1, s. 20-25
64. Nie wiesz? Zapytaj awatara. Wirtualny doradca w bibliotece / Bożena Jaskowska // W : Biblioteka : klucz do sukcesu użytkowników : materiały z XIV Międzynarodowej Konferencji Naukowej / pod red. Marii Kocójowej. - Kraków : Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa, 2008. - S. 104-110
65. Nocą w Bibliotece Uniwersytetu Rzeszowskiego lichy nie śpi.../ Bożena Jaskowska // *Bibliotekarz*. - 2008, nr 7-8, s. 24-26
66. Nocą w Uniwersyteckiej Bibliotece lichy nie śpi... / Bożena Jaskowska // *Gazeta Uniwersytecka*. - 2008, nr 4, s. 8-9
67. O kompetencjach emocjonalnych i społecznych w działalności bibliotekarskiej / Bożena Jaskowska // W : Między IQ a empatią - dobry bibliotekarz to jaki? : XI Forum Sekcji

- Bibliotek Szkół Wyższych SBP w Katowicach / pod red. Krzysztofa Ziolo. - Gliwice : Wydaw. Politechniki Śląskiej, 2008. - S. 41-53
68. O kulturze konwergencji słów kilka / Bożena Jaskowska // *Biuletyn EBIB*. - 2008, nr 1. [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: <http://www.ebib.pl/2008/92/a.php?jaskowska>
69. Rola inteligencji emocjonalnej w działalności informacyjno-bibliotecznej / Bożena Jaskowska // W : Zarządzanie kadrami w bibliotece : praca zbiorowa / pod red. Joanny Kamińskiej i Beaty Żołędowskiej-Król. - Warszawa : Wydaw. Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2008. - S. 138-149
70. W kilku słowach : otwarcie Podkarpackiej Biblioteki Cyfrowej / Bożena Jaskowska // *Bibliotekarz*. - 2008, nr 9, s. 35
71. Biblioteka UR nocą - po raz drugi / Bożena Jaskowska // *Melanż*. - 2009, nr 17, s. 4
72. Dzień Bibliotekarza świętowany nocą... : takie rzeczy tylko w Bibliotece Uniwersytetu Rzeszowskiego / Bożena Jaskowska // *Bibliotekarz*. - 2009, nr 10, s. 17-18
73. Efektywny marketing SEO witryny bibliotecznej w wyszukiwarkach / Bożena Jaskowska // *Przegląd Biblioteczny*. - 2009, R. 77, z. 2, s. 229-238
74. Nadal użytkownik czy może już prosument? : biblioteka w kulturze konwergencji / Bożena Jaskowska // *Bibliotekarz*. - 2009, nr 2, s. 2-6
75. Z Erasmusem do bibliotek w Italii i Portugalii / Bożena Jaskowska, Bogusław Dec // *Gazeta Uniwersytecka*. - 2009, nr 1, s. 46-48
76. Jak włączyć pracowników w procesy zarządzania biblioteką? Cz. 1 / Bożena Jaskowska // *Poradnik Bibliotekarza*. - 2010, nr 3, s. 3-7
77. Jak włączyć pracowników w procesy zarządzania biblioteką? Cz. 2 / Bożena Jaskowska // *Poradnik Bibliotekarza*. - 2010, nr 4, s. 11-15
78. Jak włączyć pracowników w procesy zarządzania biblioteką? Cz. 3 / Bożena Jaskowska // *Poradnik Bibliotekarza*. - 2010, nr 10, s. 11-14
79. Kulturowe uwarunkowania procesów motywacyjnych w bibliotekach / Bożena Jaskowska // *Biuletyn EBIB*. - 2010, nr 8. [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: <http://www.ebib.pl/2010/117/a.php?jaskowska>
80. Partycypacja pracownicza w dążeniu do doskonalenia biblioteki / Bożena Jaskowska // *Bibliotekarz Lubuski*. - 2010, R. 15, nr 1, s. 5-9
81. Podkarpacka Biblioteka Cyfrowa w europeana.eu / Bożena Jaskowska // *Gazeta Uniwersytecka*. - 2010, nr 1, s. 17
82. Wypalenie zawodowe w środowisku bibliotekarskim / Bożena Jaskowska // *Bibliotheca Nostra*. - 2010, nr 1, s. 46
83. Biblioteka Uniwersytetu Rzeszowskiego - wczoraj i dziś / Bożena Jaskowska // *Forum Bibliotek Medycznych*. - 2011, R. 4, nr 2, s. 210-226
84. Infobrokering w cyfrowym obiegu informacji naukowej / Bożena Jaskowska // W : Infrastruktura informatyczna nauki: Organizacja pracy naukowej w środowisku cyfrowym. - Warszawa: CPI, 2011. - S. 23-65

85. Podkarpacka Biblioteka Cyfrowa jako narzędzie promowania dorobku naukowego kadry akademickiej UR / Bożena Jaskowska // *Gazeta Uniwersytecka*. - 2011, nr 2, s. 35-36
Z Erasmusem na podzielonej wyspie / Barbara Drążek, Bożena Jaskowska, 2011. **Zob. poz. 39**
86. Bądźmy tam gdzie oni! Elementy social media marketingu w bibliotece / Bożena Jaskowska // W : Bibliotekarze bez bibliotek, czyli bibliotekarstwo uczestniczące : III Ogólnopolska Konferencja Naukowa, Białystok, 18-20 maja 2011 : praca zbiorowa / pod red. Jolanty Kudrawiec ; Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia w Białymstoku. - Białystok : Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, 2012. - S. 295-310
87. Podkarpackie Studia Biblioteczne. Nr 1 / red. nacz. Bożena Jaskowska. - Rzeszów : Biblioteka Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2012. - 58 s.
88. Wykorzystanie CMS Drupal do zarządzania treściami on-line Biblioteki Uniwersytetu Rzeszowskiego / Bożena Jaskowska, Mariusz Głowacki // *Podkarpackie Studia Biblioteczne*. - 2012, nr 1, s. 6-16. [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: <http://psb.ur.edu.pl/wykorzystanie-cms-drupal-do-zarzadzania-tresciami-line-biblioteki-universytetu-rzeszowskiego>
89. Biblioteka - pełna mobilizacja / Bożena Jaskowska // W : Materiały z VI Forum Młodych Bibliotekarzy : otwarcibibliotekarze.eu : Poznań, 15-16 września 2011 r. / [red. Aleksandra Szulc]. - Poznań : Biblioteka Uniwersytecka; Warszawa : Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, 2013. - S. 11-23
90. Podkarpackie Studia Biblioteczne. Nr 2 / red. nacz. Bożena Jaskowska. - Rzeszów : Biblioteka Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2013. - 56 s.
91. Jak działa repozytorium Uniwersytetu Rzeszowskiego / Bożena Jaskowska // *Gazeta Uniwersytecka*. - 2014, nr 5, s. 11-13
92. Podkarpackie Studia Biblioteczne. Nr 3 / red. nacz. Bożena Jaskowska. - Rzeszów : Biblioteka Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2014. - 71 s.
93. Biblioteka w obrazkach czyli jak efektywnie promować bibliotekę na Instagramie / Bożena Jaskowska // *Warsztaty Biblioteczne*. - 2015, nr 1. [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: <http://warsztatybibliotekarskie.pedagogiczna.edu.pl/biblioteka-w-obrazkach-czyli-jak-efektywnie-promowac-dzialalnosc-biblioteczna-na-instagramie/>
94. Podkarpackie Studia Biblioteczne. Nr 4 / red. nauk. Bożena Jaskowska. - Rzeszów, Biblioteka Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2015. - 93 s.

Kawiorski Stanisław

95. Początki drukarstwa w Jaśle : oficyna Anastazego Rusinowskiego (1857-1860) / Stanisław Kawiorski // *Prace Historyczno-Archiwalne*. - 2005, T. 16, s. 145-152
96. "Nowiny Jasielskie. Dwutygodnik Polityczny" : 1884 r. / Stanisław Kawiorski // *Prace Historyczno-Archiwalne*. - 2006, T. 18, s. 263-272

97. Z ziemi obcej do Polski: losy żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych, którzy powrócili do kraju po II wojnie światowej. T. 1 / Krzysztof A. Tochman. - Zwierzyniec, 2006. Rec.: Kawiorski Stanisław // *Prace Historyczno-Archiwalne* 2006, T. 18, s. 289-291
98. Czasopisma szkolne wydawane przez uczniów Państwowego Gimnazjum i Liceum w Jaśle w okresie międzywojennym / Stanisław Kawiorski // *Prace Historyczno-Archiwalne*. - 2008, T. 20, s. 191-205
99. Jasielskie chłopskie pismo literackie - "Wieś - Jej Pieśń" / Stanisław Kawiorski // *Prace Historyczno-Archiwalne*. - 2009, T. 21, s. 95-105
100. Prasa PPR powiatu jasielskiego w okresie okupacji hitlerowskiej / Stanisław Kawiorski // *Prace Historyczno-Archiwalne*. - 2011, T. 23, s. 193-202
101. [Hasła] / Stanisław Kawiorski // W : Słownik biograficzny twórców oświaty i kultury XIX i XX wieku Polski Południowo-Wschodniej / pod red. Andrzeja Meissnera, Kazimierza Szmyda - Rzeszów : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2011
- Kuźniarki Stanisław (1880-1950), drukarz, burmistrz. - S. 226-227
 - Rusinowski Anastazy (1829-1893), drukarz, wydawca. - S. 348-349
 - Stańko Józef Stanisław Henryk (1900-1978), nauczyciel, krajoznawca, działacz harcerski. - S. 385-386
 - Stoeger Ludwik Dionizy (1830-1915), drukarz, autor, wydawca. - S. 389
102. Koncepcja podwójnego kodowania Allana Paivio w procesie percepcji czytanego tekstu / Stanisław Kawiorski // *Podkarpackie Studia Biblioteczne*. - 2013, nr 2, s. 33-39. [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: <http://psb.ur.edu.pl/koncepcja-podwojnego-kodowania-allana-paivio-w-procesie-percepcji-czytanego-tekstu>
103. Uwagi o przekładzie językowym / Stanisław Kawiorski // *Podkarpackie Studia Biblioteczne*. - 2014, nr 3, s. 39-44. [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: <http://psb.ur.edu.pl/uwagi-o-przekladzie-jezykowym>
104. Centralna Biblioteka Publiczna w Amsterdamie - nowoczesna i przyjazna / Stanisław Kawiorski // *Podkarpackie Studia Biblioteczne*. - 2015, nr 4, s. 103-105. [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: <http://psb.ur.edu.pl/centralna-biblioteka-publiczna-w-amsterdamie-nowoczesna-i-przyjazna>
105. "Korespondent Krajowy i Zagraniczny" z roku 1793 : najstarsze czasopismo w zbiorach Biblioteki Uniwersytetu Rzeszowskiego / Stanisław Kawiorski // *Podkarpackie Studia Biblioteczne*. - 2015, nr 4, s. 74-90. [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: <http://psb.ur.edu.pl/korespondent-krajowy-i-zagraniczny-z-roku-1793-najstarsze-czasopismo-w-zbiorach-biblioteki>

Krupa Zenona

106. Zmiany w infrastrukturze kulturalnej Podkarpacia w okresie transformacji 1990-2001 / Zenona Krupa // W : Województwo podkarpackie na początku XXI wieku : studia socjologiczne / pod red. Mariana Malikowskiego. - Rzeszów : "Mana", 2003. - S. 229-242

107. Biblioteka Uniwersytetu Rzeszowskiego w opinii jej użytkowników / Zenona Krupa // W: Tradycja i nowoczesność bibliotek akademickich : materiały z ogólnopolskiej konferencji naukowej Rzeszów-Czarna, 1-3 czerwca 2005 r. - Rzeszów : Biblioteka Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2005. - S. 229-241
108. Cywilizacja medialna : geneza, ewolucja, eksplozja / Tomasz Goban-Klas. - Warszawa, 2005. Rec.: Krupa Zenona // *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego. Socjologia* // 2006, z. 3, s. 180-184
109. Internet - zagrożenie czy uzupełnienie tradycyjnej biblioteki? / Zenona Krupa // W: Biblioteki w XXI w. Czy przetrwamy? : materiały konferencyjne, Łódź 19-21 czerwca 2006. - Łódź : Politechnika Łódzka, 2006. - S. 309-322
110. The Internet : a threat or a supplement to the traditional library? / Zenona Krupa // *World Libraries*. - 2006, Vol. 16, no 1-2. [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: <http://worldlibraries.dom.edu/index.php/worldlib/article/view/111>
111. Polska droga do społeczeństwa informacyjnego / Zenona Krupa // *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego. Socjologia*. - 2007, z. 4, s. 28-43
112. Czytelnictwo studentów na tle innych form aktywności w czasie wolnym / Zenona Krupa // W: Społeczeństwo Podkarpacia w badaniach rzeszowskiego ośrodka socjologicznego / pod red. Mariana Malikowskiego. - Rzeszów : Wydaw. Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2008. - S. 469-480
113. Komputeryzacja bibliotek naukowych w społeczeństwie informacyjnym / Zenona Krupa // *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego. Socjologia*. - 2008, z. 5, s. 129-147

Lewicka Joanna

114. Wspomnienie ze stażu we włoskiej bibliotece uniwersyteckiej / Joanna Lewicka // *Gazeta Uniwersytecka*. - 2010, nr 1 (60), s. 20-21
115. Z Erasmusem do serca Umbrii - Peruggi / Joanna Lewicka // *Gazeta Uniwersytecka*. - 2012, nr 4, s. 47-19
116. Rozwój zawodowy bibliotekarzy dzięki uczestnictwu w programie Erasmus. Z doświadczeń własnych oraz pracowników Biblioteki Uniwersytetu Rzeszowskiego / Joanna Lewicka // *Podkarpackie Studia Biblioteczne*. - 2015, nr 4, s. 53-73. [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: <http://psb.ur.edu.pl/rozwoj-zawodowy-bibliotekarzy-dzieki-uczestnictwu-w-programie-erasmus>

Litwa Agnieszka

Knihovna, divadlo i knedliki... czyli Erasmus w czeskiej Opawie / Anna Buszta, Agnieszka Litwa, 2013. **Zob. poz. 25**

Mach Stanisława

117. Biblioteka Główna WSP / Stanisława Mach, Krzysztof Cisek // W: Dzieje Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Rzeszowie : 1965-2000 / pod red. Włodzimierza Bonusiaka. - Rzeszów : Wydaw. Wyższej Szkoły Pedagogicznej, 2001. - S. 454-467

118. Bibliografia publikacji pracowników WSP w Rzeszowie za lata 1997-2001 / materiały zebrał. i oprac. Stanisława Mach, Krystyna Serwatko. - Rzeszów : Wydaw. Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2002. - 917 s.

Majdosz Sylwia

119. Sprawozdanie z wyjazdu studyjnego do bibliotek w Danii i Niemczech w dniach 2-7 grudnia 2011 / Sylwia Majdosz // *Podkarpackie Studia Biblioteczne*. - 2012, nr 1, s. 52-55. [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu:
<http://psb.ur.edu.pl/sprawozdanie-z-wyjazdu-studyjnego-do-bibliotek-w-danii-i-niemczech-w-dniach-2-7-grudnia-2011>
120. Literatura polsko-żydowska w badaniach komparatystycznych / Sylwia Majdosz // W : Porównywalne - nieporównywalne : metoda komparatystyczna / pod red. nauk. Oksany Weretiuk, Barbary Ludwiczak. - Rzeszów : Wydaw. Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2015. - S. 132-141

Mazur Elżbieta

121. Wizyta w mieście trzech uniwersytetów / Elżbieta Mazur // *Gazeta Uniwersytecka*. - 2011, nr 4, s. 58-60

Miezin Elżbieta

122. Sprawozdanie z wyjazdu studyjnego do bibliotek w Petersburgu, Tallinie i Rydze / Elżbieta Miezin // *Podkarpackie Studia Biblioteczne*. - 2013, nr 2, s. 49-53. [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: <http://psb.ur.edu.pl/sprawozdanie-z-wyjazdu-studyjnego-do-bibliotek-w-petersburgu-tallinie-i-rydze>

Międlar-Kłak Jadwiga

123. Bluszcz / Jadwiga Międlar-Kłak // *Gazeta Uniwersytecka*. - 2010, nr 2, s. 16-17

Mikołajewska Renata

124. [Hasła] / Renata Mikołajewska // W: Słownik biograficzny twórców oświaty i kultury XIX i XX wieku Polski Południowo-Wschodniej : suplement / red. Kazimierz Szmyd. - Rzeszów : Wydaw. Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2015
- Kogut Bogusław (1925-1987), prozaik, publicysta, poeta. - S. 67-68
 - Puterla-Maderowa Maria (1919-2008), poetka ludowa, autorka wspomnień. - S. 109-111

Oczoś Paweł

Odjazdowy Bibliotekarz / Barbara Drażek, Paweł Oczoś, 2011. **Zob. poz. 37**

Olszowy-Kata Alicja

Elektroniczny wizerunek Biblioteki Uniwersytetu Rzeszowskiego / Alicja Bułdak, Alicja Olszowy-Kata, 2008. **Zob. poz. 10**

Polańska Marta

125. Żywot i sprawy Profesora Stanisława Pigonia / Marta Polańska // *Gazeta Uniwersytecka*. - 2001, nr 4, s. 10-11
126. Rozmowy o Nieobecnych : w 35 rocznicę śmierci profesora Stanisława Pigonia / Marta Polańska // *Gazeta Uniwersytecka*. - 2004, nr 1, s. 5-6
127. Najznakomitszy student prof. Stanisława Pigonia / Marta Polańska // *Gazeta Uniwersytecka*. - 2005, nr 4-5, s. 6-7
128. Stanisław Pigoń - redaktor i wydawca krakowskiej "Iskry" (1910-1914) / Marta Polańska // W : *Literatura i jej konteksty : prace ofiarowane Profesorowi Czesławowi Kłakowi* / pod red. Joanny Rusin, Kazimierza Maciąga. - Rzeszów : Wydaw. Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2005. - S. 339-345

Pomes Kinga

129. Przywilej lokacyjny wsi Kraczkowej z 16 sierpnia 1369 roku / [oprac. Kinga Pomes, Bogdan Stępień]. - Przemyśl : Archiwum Państwowe, 2001. - 17 s.
130. Zofia Szediwy (1854-1938) / Kinga Pomes, Bogdan Stępień // *Łańcucki Biuletyn Miejski*. - 2001, nr 9, s. 36
131. Zofia Szediwy (1854-1938) : założycielka pierwszej publicznej biblioteki dla młodzieży w Łańcucie / Kinga Pomes, Bogdan Stępień // *Prace Historyczno-Archiwalne*. - 2001, T. 11, s. 213-215
132. Biblioteka Towarzystwa Oświaty "Mrówka" w Łańcucie w latach 1868-1914 / Kinga Pomes, Bogdan Stępień // *Prace Historyczno-Archiwalne*. - 2002, T. 12, s. 229-234
133. Biblioteka Stowarzyszenia Rękodzielników "Gwiazda" w Rzeszowie (1891-1939) / Kinga Pomes, Bogdan Stępień // *Prace Historyczno-Archiwalne*. - 2003, T. 13, s. 193-198
134. Działalność Towarzystwa Oświaty "Mrówka" w Łańcucie w latach 1868-1914 / Kinga Pomes, Bogdan Stępień // W : *Studia i materiały z dziejów społecznych Polski południowo-wschodniej*. - T. 1 / pod red. Zdzisława Budzyńskiego. - Rzeszów : Wydaw. Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2003. - S. 57-62
135. Biblioteka II Gimnazjum w Rzeszowie w latach 1904-1939 / Kinga Pomes // *Prace Historyczno-Archiwalne*. - 2004, T. 14, s. 167-174
136. [Hasła] / Kinga Pomes // W : *Encyklopedia Rzeszowa* / red. nac. Jan Draus. - Rzeszów : RS Druk, 2004; toż: W: *Encyklopedia Rzeszowa* / [red. nac. Jan Draus, Grzegorz Zamoyski]. - Wyd. 2. - Rzeszów : Mitel, 2011
 - Bobrowniczcy. - S. 46; toż: Wyd. 2. - S. 61
 - Gazeta Mleczarska. - S. 128; toż: Wyd. 2. - S. 171 (oprac. z Bogdanem Stępnem)
 - Jędrzejowicz Jan. - S. 199; toż: Wyd. 2. - S. 254
 - Jędrzejowicz Władysław. - Wyd. 2. - S. 254
 - Jędrzejowiczowie. - S. 200; toż: Wyd. 2. - S. 254-255
 - Kreczmer Henryk Jakub. - S. 257; toż: Wyd. 2. - S. 328
 - Polskie Towarzystwo Emigracyjne - Oddział w Rzeszowie. - S. 472; toż: Wyd. 2. - S. 577

- Polskie Towarzystwo Stomatologiczne - Oddział w Rzeszowie. - S. 473; toż: Wyd. 2. - S. 578
 - Powódzie. - S. 487; toż: Wyd. 2. - S. 595
 - Rakarz. - S. 525; toż: Wyd. 2. - S. 632
 - Ryłski Tadeusz. - S. 545
 - Spółka Hodowców Drobiu. - S. 619; toż: Wyd. 2. - S. 751
 - Wiec Spółdzielczy. - S. 737; toż: Wyd. 2. - S. 910
137. O bibliotekach muzycznych dawnego Rzeszowa / Kinga Pomes // *Kamerton*. - 2004, nr 1/2, s. 215-216
138. O nazwie / Kinga Pomes // *Gazeta w Rzeszowie*. - 2004, nr 173, s. 2
139. Pierwsze w Rzeszowie / Kinga Pomes // *Gazeta w Rzeszowie*. - 2004, nr 149, s. 2
140. Biblioteki i czytelnie ludowe na przełomie XIX i XX wieku w Rzeszowie w świetle zachowanych protokołów posiedzeń Rady Gminy / Kinga Pomes // *Prace Historyczno-Archiwalne*. - 2005, T. 16, s. 183-190
141. Mediateka Instytutu Goethego w Bibliotece Uniwersytetu Rzeszowskiego / Kinga Pomes // *Poradnik Bibliotekarza*. - 2005, nr 1, s. 26
142. Początki drukarstwa muzycznego w Europie / Kinga Pomes // *Kamerton*. - 2005, nr 1/2, s. 349-353
143. Listy Zygmunta Mycielskiego do Józefa Czapskiego / Kinga Pomes // *Kamerton*. - 2007, nr 1, s. 100-185
144. O dawnych sztambuchach / Kinga Pomes // *Poradnik Bibliotekarza*. - 2008, nr 7/8, s. 28-29
145. O muzyce w kraju ryżu i zielonej herbaty / Kinga Pomes // *Kamerton*. - 2008, nr 1, s. 336-337
146. Biblioteka Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego "Sokół" w Rzeszowie w latach 1896-1914 / Kinga Pomes // *Rocznik Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie*. - 2009, T. 54, s. 427-435
147. T'sai Lun - zapomniany wynalazca papieru / Kinga Pomes // *Poradnik Bibliotekarza*. - 2009, nr 7/8, s. 29-30
148. Dwie pieśni / Kinga Pomes // *Gazeta Uniwersytecka*. - 2010, nr 2, s. 42-43
149. [Hasła] / Kinga Pomes // W : Słownik biograficzny twórców oświaty i kultury XIX i XX wieku Polski Południowo-Wschodniej / pod red. Andrzeja Meissnera, Kazimierza Szmyda. - Rzeszów : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2011
- Adamowski Mieczysław (1892-1975), nauczyciel, bibliotekarz. - S. 17
 - Bieńkowski Ludwik Teofil (1880-1935), nauczyciel, założyciel muzeum szkolnego. - S. 42-43
 - Borowiec Józef, pseud. Góra (1911-2002), nauczyciel, działacz oświatowy. - S. 54
 - Brydak Edward Józef (1901-1978), prawnik, działacz oświatowy. - S. 57-58
 - Codello Aleksander Czesław (1906-1975), nauczyciel, historyk. - S. 77-78
 - Dąmbowski Stanisław hr. (1865-1941), prawnik, poseł, senator. - S. 92
 - Dietzius Adolf (1852-1920), lekarz, burmistrz Jarosławia, działacz oświatowy. - S. 96

- Dyniowa Stefania, z d. Piecuch (1933-2003), pierwsza dama rzeszowskiej piosenki w latach 1960-1980. - S. 104-105
 - Fus Stefan (1904-1987), nauczyciel, geodeta, artysta ludowy. - S. 117
 - Gisges Jan Maria (1914-1983), poeta, prozaik. - S. 126-127
 - Grotowski Jerzy (1933-1999), reżyser, teoretyk teatru. - S. 135-156
 - Hompesch-Bollheim Ferdynand Ernst hr. (1843-1897), działacz społeczny, założyciel koszykarstwa w Rudniku. - S. 148-149
 - Jarmusiewicz Jan (1781-1844), ks., teoretyk muzyki (hasło oprac. z Andrzejem Meissnerem). - S. 165-166
 - Kamiński Władysław (1892-1979), rzeźbiarz, muzyk ludowy (hasło oprac. z Edwardem Wodzieniem). - S. 176-177
 - Klatka Zygmunt (1935-2000), dziennikarz. - S. 187
 - Koszela Wiesław (1936-1993), dziennikarz, poeta, prozaik. - S. 200
 - Maroń Józef (1912-1982), muzyk, działacz kultury (hasło oprac. z Andrzejem Meissnerem). - S. 268
 - Moskwa Franciszek (1901-1981), przedsiębiorca, mecenas kultury, bibliofil. - S. 286
 - Nieć Julian Jerzy (1908-1939), historyk, bibliotekarz. - S. 292
 - Rut Tadeusz (1916-2004), działacz społeczny, animator życia kulturalnego, twórca Zagrody-Muzeum w Markowej. - S. 349
 - Rząsa Stanisław (1908-2002), rzeźbiarz, pisarz i poeta ludowy, założyciel i kustosz Muzeum Regionalnego w Zaczerniu. - S. 354-355
 - Rzepiela Franciszek (1907-2007), animator kultury, działacz amatorskiego ruchu artystycznego. - S. 355
 - Stroka Henryk, pseud. Piccolo (1839-1896), powstaniec styczniowy, pedagog, działacz oświatowy, literat. - S. 390-391
 - Szabatowski Marian (1917-1984), nauczyciel, współzałożyciel i prezes Towarzystwa Miłośników Ziemi Lubaczowskiej (hasło oprac. z Dariuszem Salkiem). - S. 397
 - Szajna Józef (1922-2000), artysta malarz, grafik, scenograf, reżyser, teoretyk teatru. - S. 397-398
 - Ślusarczyk Franciszek (1895-1963), nauczyciel, drukarz, działacz społeczny, pierwszy prezydent Rzeszowa po II wojnie światowej. - S. 412-413
 - Woźniak Julian (1930-2003), dziennikarz radiowy i telewizyjny, aktor, miłośnik regionu. - S. 465-466
150. Bibliografia dziejów oświaty i wychowania w Galicji 1772-1918. Cz. 3, Opracowania z lat 1991-2008 / pod red. Andrzeja Meissnera i Kazimierza Szmyda ; [współaut. Julian Dybiec, Andrzej Meissner, Justyna Meissner-Łozińska, Zofia Pawłowska-Andrusiewicz, Kinga Pomes]. - Rzeszów : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2012. - 210 s.
151. Wpisał się w Rzeszów / Kinga Pomes // *Nasz Dom Rzeszów*. - 2012, nr 12, s. 9

152. Trzydziestolecie Koła Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich przy Bibliotece Uniwersytetu Rzeszowskiego / Kinga Pomes // *Podkarpackie Studia Biblioteczne*. - 2014, nr 3, s. 58-66. [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: <http://psb.ur.edu.pl/trzydziestolecie-kola-stowarzyszenia-bibliotekarzy-polskich-przy-bibliotece-uniwersytetu>
153. Z Erasmusem w greckiej bibliotece akademickiej / Kinga Pomes // *Gazeta Uniwersytecka*. - 2014, nr 4, s. 60-61
154. Knigarska rodina Jabłońskich iz Głogova Małopolskovo / Kinga Pomes // Visnyk Lvovskovo Uniwersytetu. Seria Knigoznavstvo, bibliotekoznavstvo ta informacijni technologii, 2014. - S. 30-37
155. Rowińska i Fiszer / Kinga Pomes // *Nasz Dom Rzeszów*. - 2014, nr 7, s. 8-9
156. [Hasła] / Kinga Pomes // W : Słownik biograficzny twórców oświaty i kultury XIX i XX wieku Polski Południowo-Wschodniej : suplement / red. Kazimierz Szmyd. - Rzeszów : Wydaw. Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2015
- Białek Władysław (1919-1997), pedagog, działacz społeczny. - S. 24
 - Czerwiński Henryk (1922-2002), działacz społeczny, muzyk, kapelmistrz. - S. 34
 - Czepik Leonard (1928-1985), dyrektor teatru, organizator życia kulturalnego. - S. 34-35
 - Gajewski Edmund (1925-2005), dziennikarz, autor prac o kulturze regionalnej. - S. 46-47 (współautor hasła Alina Maria Basak)
 - Gancarz Jerzy (1954-2009), animator kultury, dziennikarz, wydawca. - S. 48-49
 - Guziołek Maria Cecylia (1926-2005), dziennikarka, publicystka muzyczna. - S. 52-53
 - Marcinowski Marian (1931-2007), działacz społeczny i sportowy, kronikarz. - S. 93
 - Ratajczak Julian (1940-2002), dziennikarz, fotografik, krytyk filmowy, działacz społeczny i animator kultury. - S. 112-113 (współautor hasła Jerzy Pomian)
 - Reitmajer Rudolf (1897-1979), nauczyciel, organizator szkolnictwa zawodowego. - S. 114
 - Szczepański Stanisław (1941-2010), dziennikarz, działacz społeczno-kulturalny. - S. 133
 - Trojanowski Julian (1919-2010), poligraf, działacz społeczny. - S. 137-138
 - Tur Jerzy (1933-2009), historyk sztuki, konserwator zabytków budownictwa drewnianego, architektury cerkiewnej, żydowskiej, bibliofil. - S. 138-139

Radion Ewelina

157. Skrzypce w poezji Wiesława Kulikowskiego / Ewelina Radion // *Mieleckie Zapiski*. - 2002-2003, nr 5-6, s. 180-184
158. Piękne niedopasowanie / Marek Pękała ; rozm. przepr. Ewelina Radion // *Nowa Okolica Poetów*. - 2003, nr 1, s. 20-25
159. Diament w Mielcu : o laureacie nagrody "Albertus" 2003 / Ewelina Radion // *Korso*. - 2003, nr 39, s. 14
160. Nad motywem pieśni w poezji Wiesława Kulikowskiego / Ewelina Radion // *Kamerton*. - 2003, nr 1/2, s. 279

161. Poetyckie podróże / Wiesław Kulikowski; rozm. przepr. Ewelina Radion // *Fraza*. - 2004, nr 3-4, s. 24-26
162. Dźwięk i cisza jako elementy poezji Wiesława Kulikowskiego / Ewelina Radion // *Nadwiślocze*. - 2004, nr 1, s. 48-51
163. Elementy akustyki w poezji Wiesława Kulikowskiego / Ewelina Radion, Henryka Czyż // *W : Materiały OSA [Otwartego Seminarium z Akustyki] / red. B. J. Linde, A. Sikorska, T. Klinkosz. - Gdańsk : Wydaw. Polskie Towarzystwo Akustyczne - Oddział Gdańsk, 2004. - S. 425-428*
164. Jubileusz dziesięciolecia Niepaństwowej Szkoły Muzycznej I stopnia prowadzonej przez Grzegorza Wójcikiewicza / Ewelina Radion // *Kamerton*. - 2004, nr 1-2, s. 197-200
165. Kreowanie wizerunku poety w mediach / Ewelina Radion // *W : Public relations - wyzwania współczesności / pod red. Dariusza Tworzydło i Tomasza Solińskiego. - Rzeszów : Wydaw. Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania, 2004. - S. 211-222*
166. Kubuś Puchatek jako arcypowieść dla dzieci / Ewelina Radion // *Guliwer*. - 2004, nr 4, s. 7-12
167. Kwartet Dęty Filharmonii Rzeszowskiej / Ewelina Radion // *Kamerton*. - 2004, nr 1-2, s. 113-114
168. Kwintet Instrumentów Dętych Blaszanych Zespołu Szkół Muzycznych nr 1 w Rzeszowie / Ewelina Radion // *Kamerton*. - 2004, nr 1-2, s. 114-118
169. Między mową a milczeniem : o poezji Wiesława Kulikowskiego / Ewelina Radion // *Fraza*. - 2004, nr 3/4, s. 27-32
170. Muzycy z sekcji instrumentów dętych blaszanych Filharmonii Rzeszowskiej / Ewelina Radion // *Kamerton*. - 2004, nr 1-2, s. 100-113
171. Muzyka w poezji Wiesława Kulikowskiego / Ewelina Radion // *Kamerton*. - 2004, nr 1-2, s. 252-258
172. Stanisław Kulpiński. Wspomnienie o muzyku Filharmonii Rzeszowskiej / Ewelina Radion // *Nadwiślocze*. - 2004, nr 3, s. 57
173. Stanisław Kulpiński. Wspomnienie o muzyku Filharmonii Rzeszowskiej / Ewelina Radion // *Waga i Miecz*. - 2004, nr 11, s. 22-23
174. Wiktor Staszczyszyn - inspektor orkiestry Filharmonii Rzeszowskiej / Ewelina Radion // *Nadwiślocze*. - 2004, nr 4, s. 49
175. Z muzyki, zza rzeki list / Wiesław Kulikowski. - Rzeszów, 2004. Rec.: Radion Ewelina // *Fraza*. - 2004, nr 3/4, s. 293-294
176. Z muzyki, zza rzeki list / Wiesław Kulikowski. - Rzeszów, 2004. Rec.: Radion Ewelina // *Korso*. - 2004, nr 39, s. 16
177. Antoni Walawender : artysta, pedagog, działacz społeczny na Rzeszowszczyźnie / Ewelina Radion // *Kamerton*. - 2005, nr 1-2, s. 72-95
178. Katedralny Chór Chłopięco - Męski "Pueri Cantores Resovienses" : Rzeszów 1980-2005 / Ewelina Radion // *Kamerton*. - 2005, nr 1-2, s. 111-119
179. Piotr Czerny : biografia muzyczna / Ewelina Radion // *Kamerton*. - 2005, nr 1-2, s. 239-241

180. Trójwymiarowa granica słonecznej arkadii : postłowie / Ewelina Radion // W : Głębiej niż letnie popołudnie / Wiesław Kulikowski. - Rzeszów : Wydaw. Podkarpacki Instytut Książki i Marketingu, 2005. - S. 76-77
181. Urszula Jeczeń-Biskupska : pedagog, chórmistrzyni, animatorka kultury muzycznej / Ewelina Radion // *Kamerton*. - 2005, nr 1-2, s. 96-97
182. Urszula Jeczeń-Biskupska : pedagog, chórmistrzyni, animatorka kultury muzycznej / Ewelina Radion // *Nadwiślocze*. - 2005, nr 1, s. 56-57

Serwatko Krystyna

- Bibliografia publikacji pracowników WSP w Rzeszowie za lata 1997-2001 / materiały zebrał. i oprac. Stanisława Mach, Krystyna Serwatko, 2002. **Zob. poz. 118**
183. Ks. Arcybiskup Ignacy Tokarczuk : bibliografia przedmiotowa / Krystyna Serwatko, Lucyna Żbikowska // W : Z arcybiskupem w nowe tysiąclecie: (rzecz o abp. I. Tokarczuku) Cz. 2 / oprac. wywiady, komentarze, przypisy Lucyna Żbikowska. - Marki : „Michaelineum”, 2001. - S. 721-739
- Tradycja i nowoczesność bibliotek akademickich : materiały z ogólnopolskiej konferencji naukowej Rzeszów-Czarna, 1-3 czerwca 2005 r. / [oprac. materiałów Ewa Bieniasz, Krystyna Serwatko, Bożena Jaskowska], 2005. **Zob. poz. 6**
184. Nocą w bibliotece / Krystyna Serwatko // *Nasz Dom Rzeszów*. - 2008, nr 4, s. 3

Stanisz Irena

185. Czerwone maki / Irena Stanisiz // *Gazeta Uniwersytecka*. - 2002, nr 6-7, s. 30
186. Habent sua fata libelli / Irena Stanisiz // *Gazeta Uniwersytecka*. - 2002, nr 3, s. 13
187. Z radością dowiaduję się, że w tych dniach rozpoczyna swoją działalność naukową i dydaktyczną nowy polski uniwersytet - Uniwersytet Rzeszowski. [...] Na trud tworzenia i umacniania tej nowej wspólnoty miłośników nauki i mądrości wszystkim z serca błogosławię. Jan Paweł II, Papież / oprac. Irena Stanisiz // *Gazeta Uniwersytecka*. - 2002, nr 6-7, s. 4-6

Stępień Bogdan

188. Przywilej lokacyjny wsi Handzlówki z 23 listopada 1381 roku / [oprac. Bogdan Stępień]. - Przemyśl : Archiwum Państwowe, 2001. - 29 s.
- Przywilej lokacyjny wsi Kraczkowej z 16 sierpnia 1369 roku / [oprac. Kinga Pomes, Bogdan Stępień], 2001. **Zob. poz. 129**
- Zofia Szediwy (1854-1938) / Kinga Pomes, Bogdan Stępień, 2001. **Zob. poz. 130**
- Zofia Szediwy (1854-1938) : założycielka pierwszej publicznej biblioteki dla młodzieży w Łańcucie / Kinga Pomes, Bogdan Stępień, 2001. **Zob. poz. 131**
- Biblioteka Towarzystwa Oświaty "Mrówka" w Łańcucie w latach 1868-1914 / Kinga Pomes, Bogdan Stępień, 2002. **Zob. poz. 132**
- Biblioteka Stowarzyszenia Rękodzielników "Gwiazda" w Rzeszowie (1891-1939) / Kinga Pomes, Bogdan Stępień, 2003. **Zob. poz. 133**

189. [Hasła] / Bogdan Stępień // W : Encyklopedia Rzeszowa / red. nac. Jan Draus. - Rzeszów : RS Druk, 2004 ; toż: W: Encyklopedia Rzeszowa / [red. nac. Jan Draus, Grzegorz Zamoyski]. - Wyd. 2. - Rzeszów : Mitel, 2011
- Afisze i obwieszczenia miejskie. - S. 3; toż: Wyd. 2. - S. 7-8
 - Ehaus Heinz. - S. 105; toż: Wyd. 2. - S. 141
 - Gazeta Mleczarska. - S. 128; toż: Wyd. 2. - S. 171 (oprac. z Kingą Pomes)
 - Gretschel Tadeusz. - S. 139; toż: Wyd. 2. - S. 183
 - Izba Skarbowa. - S. 187; toż: Wyd. 2. - S. 239
 - Łańcucki Józef Wincenty. - S. 293; toż: Wyd. 2. - S. 369-370
 - Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych w Rzeszowie. - S. 352-353; toż: Wyd. 2. - S. 440
 - Odlewnia lekkich stopów. - S. 385; toż: Wyd. 2. - S. 472
 - Pergen Antoni Jan. - S. 435; toż: Wyd. 2. - S. 533
 - Pierwsza Galicyjska Spółka Producentów Bydła Rzeźnego i Trzody Chlewnej. - S. 440; toż: Wyd. 2. - S. 538
 - Polski Komitet Pomocy Społecznej - Oddział w Rzeszowie. - S. 467; toż: Wyd. 2. - S. 572
 - Polskie Towarzystwo Ekonomiczne - Oddział w Rzeszowie. - S. 472; toż: Wyd. 2. - S. 577
 - Polskie Towarzystwo Farmaceutyczne - Oddział w Rzeszowie. - S. 472; toż: Wyd. 2. - S. 77
 - Spółka Spożywcza. - S. 619; toż: Wyd. 2. - S. 751
 - Tartaki. - S. 697; toż: Wyd. 2. - S. 842
190. Kazimierz Kralczyński (1840-1882) : lekarz, społecznik, założyciel i wieloletni prezes Towarzystwa Oświaty "Mrówka" w Łańcucie / Bogdan Stępień // *Prace Historyczno-Archiwalne*. - 2005, T. 15, s. 187-196
191. Orkiestra Garnizonowa w Rzeszowie / Bogdan Stępień // *Kamerton*. - 2005, nr 1/2, s. 306-309
192. Sebastian z Felsztyna / Bogdan Stępień // *Kamerton*. - 2005, nr 1/2, s. 242-245
193. Inkwizycja na ziemiach polskich / Szymon Wrzesiński. - Zakrzewo, 2009. Rec.: Stępień Bogdan // *Prace Historyczno-Archiwalne*. - 2010, T. 22, s. 267-274
194. Sprawozdania szkolne w zbiorach specjalnych i regionaliach Biblioteki Uniwersytetu Rzeszowskiego / Bogdan Stępień // W : Zbiory specjalne i regionalia w polskich bibliotekach naukowych i publicznych : materiały z III Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej zorganizowanej przez Bibliotekę Główną Uniwersytetu Szczecińskiego, 9-11 września 2009 / pod red. Radosława Gazińskiego ; Biblioteka Główna Uniwersytetu Szczecińskiego. - Szczecin : Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica, 2010. - S. 111-118
195. [Hasła] / Bogdan Stępień // W : Słownik biograficzny twórców oświaty i kultury XIX i XX wieku Polski Południowo-Wschodniej / pod red. Andrzeja Meissnera, Kazimierza Szmyda. - Rzeszów : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2011
- Glac Władysław (1895-1943), poeta, artysta rzeźbiarz. - S. 127-128

- Kreczmar Henryk Jakub (1831-1874), filantrop, fundator biblioteki I Gimnazjum w Rzeszowie, założyciel fundacji. - S. 211-212
 - Mazanek Walenty (1861-1935), ks., inspektor szkolny, organizator oświaty. - S. 272
 - Tyczyński Antoni (1856-1925), ks., proboszcz, nauczyciel, wychowawca, działacz oświatowy i społeczny (hasło oprac. z Zygmuntem Śliwą). - S. 439-440.
196. Kat w dawnej Polsce, na Śląsku i Pomorzu / Szymon Wrzesiński. - Zakrzewo, 2010. Rec.: Stępień Bogdan // *Prace Historyczno-Archiwalne*. - 2013, T. 25, s. 285-287
197. Ojciec Józef Wogtechowsky (Vojtechovsky, Wojciechowski) : (25 XI 1810 - 24 XI 1875) / Bogdan Stępień // *Prace Historyczno-Archiwalne*. - 2013, T. 25, s. 265-273,

Tuk Renata

198. "Książka leczy" : biblioterapeutyczne działanie książki / Agnieszka Zych, Renata Tuk // *Poradnik Bibliotekarza*. - 2003, nr 6, s. 25-26
199. Biblioteki szwedzkie / Renata Tuk // *Poradnik Bibliotekarza*. - 2005, nr 7/8, s. 16-18
200. Biblioteki w Krynicy Zdroju/ Renata Tuk // *Poradnik Bibliotekarza*. - 2005, nr 9, s. 29-30

Walc Krystyna

201. Horror nasz powszedni : kilka uwag o prozie Tadeusza Oszubskiego / Krystyna Walc // *Fraza*. - 2003/2004, nr 4/1, s. 210-215
202. Intertekstualne gry wampiryczne / Krystyna Walc // W : Język, literatura, dydaktyka. T. 2 / red. Renata Jagodzińska i Arkadiusz Morawiec. - Łódź : Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna, 2003. - S. 219-228
203. Dwie opowieści o wampirycznych drogach : "Dracula" i "Imperium lęku" / Krystyna Walc // W : Literackie drogi wobec mitu / pod red. Lidii Wiśniewskiej przy współpr. Mirosława Gołuńskiego. - Bydgoszcz : Wydaw. Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, 2006. - S. 217-225
204. [Hasła] / Krystyna Walc // W : Słownik literatury popularnej / pod red. Tadeusza Żabskiego. - Wyd. 2 popr. i uzupełn. - Wrocław : Wydaw. Uniwersytetu Wrocławskiego, 2006.
- Drakula. - S. 116-117
 - Horror. - S. 222-227
 - Lumley Brian. - S. 343-344
 - Magia w horrorze. - S. 349-351
 - Masterton Graham. - S. 361-363
 - Mutant. - S. 400-402
 - Smith Guy Newman. - S. 574-576
 - Stoker Bram (Abraham). - S. 591-592
 - Wampir. - S. 632-637
 - Zombie (zombi), żywy trup. - S. 663-665
 - Zwierzę - zabójca. - S. 666-667

205. Kilka uwag o wampirach najnowszej generacji / Krystyna Walc // W : Literatura i wyobrażenia : prace ofiarowane Profesorowi Tadeuszowi Żabskiemu w 70 rocznicę urodzin / pod red. Jacka Kolbuszewskiego. - Wrocław : Agencja Wydawnicza a linea, 2006. - S. 521-531
206. Kto tu właściwie jest potworem? O przemianach wartościowania w horrorze / Krystyna Walc // W : Antymonie wartości : problematyka aksjologiczna w literaturze i dydaktyce / pod red. Arkadiusza Morawca, Renaty Jagodzińskiej i Anny Klepaczko. - Łódź : Wydaw. Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna, 2006. - S. 71-81
207. Ludzka przemoc w świecie przedstawionym współczesnego horroru / Krystyna Walc // W : Przemoc : konteksty społeczno-kulturowe. T. 2, Kulturowe i edukacyjne aspekty zjawiska / pod red. Wiesławy Walc. - Rzeszów : Wydaw. Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2007. - S. 128-138
208. Portret Mistrza z Antwerpią w tle / Krystyna Walc // *Fraza*. - 2007, nr 3, s. 177-186
209. O samotności i innych demonach : półprywatne notatki z lektury "Rynku w Smyrnie" / Krystyna Walc // *Fraza*. - 2008, nr 1-2, s. 11-27
210. Literatura i kultura popularna - bibliografia przedmiotowa za rok 2008 / Krystyna Walc // *Acta Universitatis Wratislaviensis. Literatura i Kultura Popularna*. - 2010, T. 16, s. 151-168
211. Scenografia i rekwizytornia współczesnego horroru : kilka uwag / Krystyna Walc // *Fraza*. - 2010, nr 3-4, s. 197-206
212. [Hasła] / Krystyna Walc // W : Słownik biograficzny twórców oświaty i kultury XIX i XX wieku Polski Południowo-Wschodniej / pod red. Andrzeja Meissnera, Kazimierza Szmyda. - Rzeszów : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2011
- Błoński Franciszek (1903-1977), historyk, działacz społeczny i kulturalny. - S. 49
 - Warzocha Adam (1946-2003), dziennikarz, mistrz reportażu i felietonu. - S. 447
213. Literatura i kultura popularna : bibliografia przedmiotowa za rok 2009 (z uzupełnieniami za 2008) / Krystyna Walc // *Acta Universitatis Wratislaviensis. Literatura i Kultura Popularna*. - 2011, R.17, s. 199 - 213
214. Krwawy tyran czy ofiara popkultury? Wprowadzenie do literackiej legendy wołoskiego gospodarza Włada (Vlada) Palownika / Krystyna Walc // W : Związki i rozwiązki : relacje kultury i literatury popularnej ze starymi i nowymi mediami / pod red. Anny Gemry i Haliny Kubickiej. - Wrocław : Uniwersytet Wrocławski. Pracownia Literatury i Kultury Popularnej oraz Nowych Mediów, 2012. - S. 355-376
215. Saturn. Czarne obrazy z życia mężczyzn z rodziny Goya / Jacek Dehnel. - Warszawa, 2011. Rec.: Saturnismo / Krystyna Walc. // *Fraza*. - 2012, nr 3, s. 283-286
216. Młodszy księgowy / Jacek Dehnel. - Warszawa, 2013. Rec.: Wszystko jest tekstem / Krystyna Walc // *Fraza*. - 2013, nr 4, s. 290-293
217. Nie tylko powieść milicyjna : kryminalne serie PRL-u : "Klub Srebrnego Klucza", "Labirynt" i "Seria z Jamnikiem" / Krystyna Walc // W : Literatura i kultura popularna : badania i metody / pod red. Anny Gemry i Adama Mazurkiewicza. - Wrocław : Pracownia Literatury i Kultury Popularnej oraz Nowych Mediów, 2014. - S. 77-89

218. "A jak poszedł król na wojnę...". Motywy militarne w literackiej legendzie księcia Drakuli / Krystyna Walc // W : Literatura i kultura popularna : badania, analizy, interpretacje / pod redakcją Anny Gemry. - Wrocław : Pracownia Literatury i Kultury Popularnej oraz Nowych Mediów. Instytut Filologii Polskiej. Uniwersytet Wrocławski, 2015. - S. 137-151
219. Stare kryminały. O powieściach Jerzego Edigeya / Krystyna Walc // W : Literatura kryminalna : na tropie źródeł / pod redakcją Anny Gemry. - Kraków : EMG, 2015. - S. 403-424

Wickowska-Maciąg Liliana

220. Między apoteozą a mizoginizmem : o kreacjach postaci kobiecych w twórczości Olgi Tokarczuk / Liliana Wickowska-Maciąg // *Fraza*. - 2002, nr 1/2, s. 170-188
221. Nowy feminizm : kobieta i świat wartości / Janne Haaland Matlary. - Poznań, 2000. Rec.: Liliana Wickowska-Maciąg // *Fraza*. - 2003, nr 3, s. 247-250
222. Dom codzienny - dom podzielony czyli rodzina zdeintegrowana w powieściach Olgi Tokarczuk / Liliana Wickowska-Maciąg // *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego. Dydaktyka*. - 2004, z. 3, s. 64-71

Ziaja Joanna

223. Literatura elektroniczna a czytelnictwo młodzieży akademickiej / Joanna Ziaja // *Podkarpackie Studia Biblioteczne*. - 2012, nr 1, s. 7-21 [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu:
<http://psb.ur.edu.pl/literatura-elektroniczna-czytelnictwo-mlodziezy-akademickiej>

Ziobro Dominik

224. Ognista Noc Biblioteki w rytmach reggae / Dominik Ziobro // *Gazeta Uniwersytecka*. - 2010, nr 4, s. 33-35

Bibliografia:

1. PN-N-01152-1: 1997 Opis bibliograficzny. Książki.
2. PN-N-01152-13: 2000 Opis bibliograficzny. Dokumenty elektroniczne.
3. PN-N-01152-2: 1997 Opis bibliograficzny. Wydawnictwa ciągłe
4. Bibliografia publikacji pracowników WSP [Wyższej Szkoły Pedagogicznej] w Rzeszowie za lata 1997-2001 / materiały zebrali i oprac. Stanisława Mach, Krystyna Serwatko. - Rzeszów : Wydaw. Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2002. - S. 885-895
5. Bibliografia publikacji pracowników Uniwersytetu Rzeszowskiego. Tryb dostępu:
<http://bibliografia.ur.edu.pl/01/>

BARTŁOMIEJ MOTYKA

Biblioteka Uniwersytetu Rzeszowskiego

e-mail: bmotyka@ur.edu.pl

Periodyki i czasopisma Wydawnictwa Diecezji Rzeszowskiej wydawane w latach 1992-2002

Na mocy bulli „Totus tuus Poloniae populus” wydanej przez papieża Jana Pawła II, 25 marca 1992 r. została utworzona diecezja rzeszowska. Dużym usprawnieniem w funkcjonowaniu instytucji takiej rangi, jest posiadanie własnych placówek edytorskich, zajmujących się wydawaniem różnorodnych druków. Dzięki nim następuje łatwiejszy przepływ informacji, programów i zarządzeń administracyjnych. W związku z tym w diecezji rzeszowskiej powołano do istnienia takie placówki jak Poligrafia Wyższego Seminarium Duchownego (WSD) w Rzeszowie i Wydawnictwo Diecezjalne. Należy dodać, że obie te instytucje były ze sobą ściśle powiązane (Buczek, 1997, s. 11).

Pierwsza została powołana 2 października 1993 r. na mocy decyzji bpa Edwarda Białogłowskiego. Na stanowisko dyrektora mianowano wówczas ks. Piotra Mierzwę, który już od czerwca 1993 r. prowadził prace przygotowawcze i starał się o pozyskanie sprzętu drukarskiego. On też został pierwszym dyrektorem Wydawnictwa Diecezjalnego utworzonego 14 sierpnia 1997 r. Od 1 września 1999 r. redaktorem Wydawnictwa był ks. dr Andrzej Motyka, natomiast ks. Piotr Mierzwa pozostał dyrektorem Poligrafii Wyższego Seminarium Duchownego w Rzeszowie.

Początkowo Poligrafia WSD dzięki życzliwości ks. Stanisława Folty, funkcjonowała w domu katechetycznym przy parafii św. Józefa w Rzeszowie, gdzie na jej potrzeby zaadaptowano kilka pomieszczeń. Zlokalizowano w nich biuro, część wydawniczą i produkcyjną. To rozwiązanie traktowane było jednak jako tymczasowe. Rozwijająca się drukarnia oraz potrzeba zwiększenia zaplecza maszynowego wymagała własnego budynku. W tym celu przekazano Poligrafii działkę w Rzeszowie przy ul. 17 Pułku Piechoty, na której wiosną 2000 r. rozpoczęto wznoszenie nowej siedziby. W rok później, 25 marca 2001 r. ukończono prace budowlane. W nowym budynku umieszczono nowoczesną drukarnię oraz zaplecze biurowo-wydawnicze (Przędzik, 1996, s. 12).

W obecnych czasach niezwykle ważną rolę w kształtowaniu otaczającej rzeczywistości odgrywają środki masowego przekazu takie jak: radio, prasa, telewizja i internet. Pełnią one przede wszystkim rolę informacyjną. W dużym stopniu wpływają także na poszerzenie świadomości odbiorców, a tym samym na kształt współczesnej kultury. Jednocześnie są dla Kościoła narzędziem formacyjnym, służąc w szeroko pojętym dziele ewangelizacyjnym.

W ten nurt wpisują się również działania rządców diecezji rzeszowskiej w latach 1992-2002, którzy od samego początku jej istnienia dokładali starań o rozwój lokalnych mediów katolickich. Trwałym i skutecznym środkiem przekazywania informacji były publikacje prasowe zamieszczane w periodykach diecezjalnych. Opisywały one głównie wydarzenia z historii diecezji, działalność osób i grup religijnych, a także przekazywały treści formujące

świadomość religijną katolików. Do grupy wydawnictw diecezjalnych i czasopism należy zaliczyć następujące pozycje:

- 1) **Biuletyn Misyjny Diecezji Rzeszowskiej** - pismo Diecezjalnych Dzieł Misyjnych, zawierające materiały formacyjne dla animatorów akcji misyjnej w parafiach. Biuletyn ukazywał się od lipca 1997 r. Redagowali go członkowie Kleryckiego Koła Misyjnego działającego przy Wyższym Seminarium Duchownym w Rzeszowie. Zespołem redakcyjnym kierowali: ks. Stanisław Tarnawski (dyrektor Diecezjalnego Dzieła Misyjnego), ks. Andrzej Cypryś oraz ks. Krzysztof Tyburowski (opiekunowie Kleryckiego Dzieła Misyjnego). Poszczególne numery Biuletynu dzielono na części tematyczne jak np. Nabożeństwa Misyjne; Postacie misjonarzy; Listy misjonarzy; Papieskie Dzieła Misyjne; Opowiadana misyjna; Katecheza misyjna; Diecezjalne Dzieło Misyjne; Pomoce dla animatorów.
- 2) **Biuletyn Synodalny Diecezji Rzeszowskiej** - diecezjalne pismo zawierające teksty robocze II Polskiego Synodu Plenarnego oraz materiały formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych. Biuletyn ukazywał się w latach 1992-1999. Redaktorem był ks. dr Jerzy Buczek. Poszczególne numery pisma poświęcone były jednemu zagadnieniu. Dzieliły się na następujące części tematyczne: I. Teksty robocze II Synodu Plenarnego; II. Artykuły; III. Porady praktyczne; IV. Informacje z pracy zespołów synodalnych. Ogółem ukazało się 48 numerów tego pisma (Motyka, 2002, s. 71).
- 3) **Biuletyn Synodu Diecezjalnego** - urzędowe pismo Pierwszego Synodu Diecezji Rzeszowskiej, które ukazywało się od 25 stycznia 2001 r. Zespół redakcyjny tworzyli członkowie Sekretariatu Synodu: ks. Janusz Sądel, ks. dr Piotr Steczkowski, ks. Jan Szczupak, s. Hieronima Janicka.
- 4) **Droga Rzeszowska. Dodatek Diecezjalny do Tygodnika Młodzieży Katolickiej** - pismo ukazywało się od 1999 r. Redaktorami jego byli ks. Jacek Nasiadka i Paweł Baj. Na łamach pisma zamieszczano publikacje informujące o bieżących wydarzeniach diecezjalnych, zwłaszcza z udziałem młodzieży.
- 5) **Kalendarz Liturgiczny Diecezji Rzeszowskiej** - ukazywał się corocznie począwszy od 1993 r. Zawierał wskazówki liturgiczne na każdy dzień roku kościelnego. Opracowaniem kalendarza zajmowali się m.in. ks. Marian Czenczek i ks. Piotr Mierzwa.
- 6) **Niedziela Południowa** - edycja diecezjalna Tygodnika Katolickiego „Niedziela”. Ukazywała się ona od 4 stycznia 1998 r. Od samego początku obowiązki redaktora prowadzącego edycję pełnił ks. Józef Kula przy wsparciu o. Jana Marii Sochockiego OFM Cap. i s. Hieronimy Janickiej CSSF. Z redakcją współpracowali także m.in. ks. Aleksander Herba, Izabela Mikuła, ks. Andrzej Motyka, ks. Józef Mucha, Mirosława Radłowska-Kulczycka, Marian Salwik, ks. Janusz Sądel, Alina Ziętek-Salwik. Na łamach „Niedzieli Południowej” publikowane były głównie relacje z życia diecezji zamieszczane w serwisie informacyjnym i w nadsyłanych z terenu diecezji artykułach. Ponadto ważne miejsce zajmowały także stałe cykle wydawnicze, m.in. Prezentacja Parafii, Sanktuaria Diecezji Rzeszowskiej, Z Dziejów Kościoła Rzeszowskiego.

- 7) **Resovia Sacra. Studia Teologiczno-Filozoficzne Diecezji Rzeszowskiej** - rocznik naukowy, wydawany od 1994 r. W latach 1994-2000 pismo przygotowywał zespół redakcyjny w składzie: ks. dr hab. Stanisław Nabywaniec (redaktor naczelny), ks. Andrzej Cypriś, ks. Mieczysław Lignowski, ks. Piotr Mierzwa. Od 20 grudnia 2000 r. kolegium redakcyjnemu przewodniczył ks. dr Jerzy Buczek. Od 15 stycznia 2001 r. ponownie przewodniczącym kolegium redakcyjnego został ks. dr hab. Stanisław Nabywaniec. W roku 2002 r. kolegium redakcyjne tego pisma tworzyli: ks. dr Andrzej Grabarz, ks. Mieczysław Lignowski, ks. Piotr Mierzwa, ks. dr Andrzej Motyka i ks. dr Krzysztof Tyburowski. Pismo poświęcone jest zagadnieniom filozoficznym, teologicznym i pastoralnym. Taką też problematykę poruszały publikowane w nim artykuły. W roczniku zamieszczano również sprawozdania z działalności instytucji teologicznych i z konferencji naukowych oraz omówienia i recenzje wybranych publikacji, głównie teologicznych. Autorzy tekstów wywodzili się z grona profesorów seminariów duchownych, KUL-u oraz Akademii Teologii Katolickiej (od 1999 r. Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego). Wśród nich znaleźli się m.in. ks. dr Jan Białobok (Sąd Biskupi Diecezji Rzeszowskiej), ks. dr Zbigniew Bielamowicz (WSD Rzeszów), ks. dr Henryk Borcz (WSD Przemyśl), ks. dr Jerzy Buczek (WSD Rzeszów), ks. prof. Andrzej F. Dziuba (KUL), ks. dr Jan Endling (WSD Rzeszów), ks. prof. Józef Homerski (KUL), ks. prof. Józef Kudasiewicz (KUL), ks. prof. Bolesław Kumor (KUL), ks. dr hab. Stanisław Nabywaniec (WSD Rzeszów), ks. dr Marian Rojek (WSD Przemyśl), ks. prof. Henryk Skorowski (ATK), ks. dr Wacław Sopel (WSD Rzeszów), ks. dr Józef Sroka (WSD Przemyśl), ks. dr Wiesław Szurek (WSD Rzeszów), ks. prof. Gabriel Witaszek (KUL) (Motyka, 2002, s. 73).
- 8) **Schematyzmy Diecezji Rzeszowskiej** - rocznik ukazujący się od 1992 r. Zawierał podstawowe informacje dotyczące instytucji diecezjalnych, duszpasterstw specjalistycznych, parafii, kapłanów, zakonów i zgromadzeń zakonnych w diecezji. Redagowali go ks. dr Jerzy Buczek i ks. Janusz Sądel.
- 9) **TAK - Teraz Akcja Katolicka. Pismo Akcji Katolickiej Diecezji Rzeszowskiej** - ukazywało się od 26 listopada 1995 r. Wydawał je Zarząd Diecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej Diecezji Rzeszowskiej. W gronie redakcyjnym zasiadali m.in. Witold Furmanek, ks. Krzysztof Gołąbek, Jeremi Kalkowski, ks. Stanisław Potera. Na łamach pisma publikowano głównie materiały formacyjne oraz sprawozdania z działalności oddziałów Akcji Katolickiej w diecezji rzeszowskiej.
- 10) **Watra. Pismo Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Diecezji Rzeszowskiej** - pismo powstało z inicjatywy i było redagowane przez członków KSM. Zaplanowane było jako miesięcznik, wkrótce jednak po ukazaniu się pierwszego numeru (14 maja 1994 r.) zaprzestano jego wydawania.
- 11) **Wolność i Miłość. Czasopismo Stowarzyszenia Trzeźwościowego „Wolność i Miłość” Diecezji Rzeszowskiej** - ukazywało się od maja 2002 r. Gronu redakcyjnemu przewodniczył ks. Maciej Figura.

- 12) **Znak łaski. Pismo Wyższego Seminarium Duchownego w Rzeszowie** - periodyk wydawany od 1994 r. Redagowali go alumni WSD pod kierunkiem jednego z przełożonych. Na łamach pisma, oprócz artykułów ascetycznych i teologicznych zamieszczano także informacje z życia seminaryjnego.
- 13) **Zwiastowanie. Pismo Diecezji Rzeszowskiej** - kwartalnik, pismo urzędowe diecezji ukazujące się od 1992 r. Redaktorami byli: ks. Mieczysław Lignowski (1992-2001) a następnie ks. Stanisław Walczak (od 2001 r.). „Zwiastowanie” w swej formule nawiązywało do innych tego typów periodyków. Obejmowało więc następujące części tematyczne: Kościół w świecie; Kościół w Polsce; Z diecezji. Na łamach publikowano m.in. dekrety i listy pasterskie Biskupa Rzeszowskiego, komunikaty Kurii Diecezjalnej, sprawozdania z wydarzeń diecezjalnych oraz z działalności stowarzyszeń i organizacji religijnych, wspomnienia o zmarłych kapłanach i artykuły.
- 14) **Z Życia Rodzin Katolickich. Pismo Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Diecezji Rzeszowskiej** - pierwszy numer pisma ukazał się w marcu 2002 r. Jego zasadniczym celem była służba rodzinie oraz informowanie o działalności Stowarzyszenia Rodzin Katolickich. Redaktorem pisma był Andrzej Szypuła.
- 15) **Źródło Diecezji Rzeszowskiej** - diecezjalny dodatek do Tygodnika Rodzin Katolickich „Źródło” ukazujący się od 29 listopada 1992 r. Pierwszym redaktorem był ks. Mieczysław Lignowski. Z dniem 1 września 2001 r. zastąpił go na tym stanowisku ks. Janusz Sądel. Od 2002 r. redaktorem był ks. Bogusław Przekłasa. Pismo najczęściej zajmowało się problematyką dotyczącą Kościoła lokalnego. Przedstawiano w nim m.in. bieżące wydarzenia diecezjalne, dzieje parafii i stowarzyszeń katolickich z diecezji, błogosławionych i kandydatów na ołtarze oraz ludzi zasłużonych dla Kościoła lokalnego (Motyka, 2002, s. 74)

Przedstawiona wyżej oferta wydawnicza nie zawiera wszystkich czasopism katolickich, ukazujących się na terenie diecezji rzeszowskiej. Zaprezentowano w niej bowiem tylko pisma o charakterze ogólnodiecezjalnym, wydawane regularnie. Prócz nich ukazywały się też periodyki okazjonalne, jednodniówki oraz czasopisma lokalne, głównie parafialne.

Bibliografia:

1. Buczek J., Jubileusz 5-lecia diecezji rzeszowskiej, „Zwiastowanie”. Pismo Diecezji Rzeszowskiej, R. 6(1997) nr 1, s. 11.
2. Motyka A., Redemptori Hominis. Dziesięciolecie diecezji rzeszowskiej 1992-2002, Rzeszów 2002, s. 71-74.
3. Przędzik, R., Poligrafia WSD w Rzeszowie, „Znak łaski”. Pismo Wyższego Seminarium Duchownego w Rzeszowie, 1996 nr 2(8), s. 12.
4. Schematyzm diecezji rzeszowskiej 1993, Rzeszów 1993.
5. Schematyzm diecezji rzeszowskiej 1996, Rzeszów 1996.
6. Schematyzm diecezji rzeszowskiej 1997, Rzeszów 1997.
7. Schematyzm diecezji rzeszowskiej 2000, Rzeszów 2000.
8. Schematyzm diecezji tarnowskiej 2000, Tarnów 2000.
9. Schematyzm diecezji rzeszowskiej 2001/2002, Rzeszów 2001.
10. Schematyzm diecezji rzeszowskiej 2002/2003, Rzeszów 2003.

Zeszyty naukowe UR *PODKARPACKIE STUDIA BIBLIOTECZNE* - instrukcja dla autorów artykułów

W „Studiach Bibliotecznych” publikowane będą tylko artykuły oryginalne i tylko takie, których Autor nie zamierza publikować w innych czasopismach i pracach zbiorowych. Docelowo „Studia Biblioteczne” stać się mają recenzowanym czasopismem naukowym publikującym materiały z następujących obszarów bibliotekoznawstwa i informacji naukowej:

- współczesna problematyka bibliotekarstwa polskiego i zagranicznego,
- historia książki, bibliotek i piśmiennictwa (zwłaszcza z regionu Podkarpacia),
- informacja naukowa i źródła informacji,
- najnowsze trendy praktyki bibliotecznej,
- w formie komunikatów - informacje, sprawozdania z życia Biblioteki UR oraz innych bibliotek z regionu
- recenzje publikacji z zakresu bibliologii, bibliotekoznawstwa i informacji naukowej.

Redakcja zastrzega sobie prawo skracania tekstów oraz wprowadzania zmian w uzgodnieniu z Autorem. Redakcja nie zwraca przesłanych materiałów. Autorzy nie otrzymują honorariów. Artykuły należy przysyłać na adres: psb@ur.edu.pl.

Prosimy przygotować teksty wg poniższych wskazówek:

Tekst

- objętość artykułu - do 30 tys. znaków
- recenzje merytoryczne, oceniające i polemiczne, dotyczące publikacji wydanych nie dawniej niż w ciągu minionych 2 lat - objętość do 10 tys. znaków
- komunikaty, informacje, sprawozdania - objętość do 10 tys. znaków
- program MS WORD (w formacie DOC lub RTF),
- czcionka Times New Roman, 12 pkt, odstęp 1,5 wiersza, wyjustowanie
- marginesy: 2,5 cm, (bez nagłówek, stopek i numerów stron)
- nie należy stosować dodatkowego formatowania w postaci łamania na szpalty czy ręcznego przenoszenia wyrazów
- powinien być podzielony na podrozdziały (nienumerowane) zaopatrzone w tytuły

Informacja o autorze

- w górnej, lewej części artykułu imię i nazwisko autora, stopień / tytuł naukowy, nazwa instytucji macierzystej oraz e-mail; 10 pkt., wyrównanie do lewego marginesu.

Tytuł artykułu

- w jęz. polskim i angielskim; 16 pkt., pogrubiony, wyśrodkowany

Abstrakt + słowa kluczowe (nie dotyczy recenzji i komunikatów)

- w jęz. polskim umieszczony pod tytułem
- w jęz. angielskim - na końcu tekstu za bibliografią
- 12 pkt., kursywa, maksymalnie 250 słów
- słowa kluczowe - w języku polskim i angielskim umieszczone pod abstraktami (do 2 linijek)

Tabele, rysunki, schematy, wykresy i zdjęcia:

- tytuł należy umieścić pod danym obiektem graficznym, a opis źródła pod tym obiektem (pkt 10)
- jeśli ilustracje są w kolorze - proszę dołączyć w postaci oddzielnych plików w formacie jpg lub gif, rozdzielczość 300 dpi

Przypisy

- przypisy bibliograficzne zastępuje się odesłaniem do bibliografii załącznikowej wg tzw. „systemu oxfordzkiego”
- odesłanie w tekście umieszcza się w nawiasie okrągłym wg poniższych zasad:
 - odesłanie do dzieła jednego autora (Nowak, 2003, s. 15), dwóch autorów (Nowak i Kowalski, 2005, s. 34), pracy zbiorowej (Biblioteki..., 1976, s. 54)
 - odesłanie do kilku dzieł (Nowak, 2003, s. 13 ; Malinowski, 2001, s. 23)
 - w przypadku prac anonimowych lub dokumentów bez autora należy podać początek tytułu (jedno lub dwa słowa umożliwiające odnalezienie pozycji w bibliografii).

Bibliografia

Pełne dane bibliograficzne proszę podać w wykazie literatury zamieszczonej na końcu artykułu. Wykaz prac powinien być uporządkowany alfabetycznie wg nazwisk autorów, a w przypadku powtarzającej się daty wydania publikacji tego samego autora, wg daty wydania w porządku chronologicznym (do daty dodaje się oznaczenia: 2005a, 2005b, 2005c). Opisy bibliograficzne powinny być tworzone zgodnie z zaleceniami norm:

- PN-ISO-690 (Dokumentacja. Przypisy bibliograficzne. Zawartość, forma, struktura)
- PN-ISO-690-2 (Informacja i dokumentacja. Przypisy bibliograficzne. Dokumenty elektroniczne i ich części).

Wzór:

Wydawnictwo zwarte:

Aniszewska G. (red.) (2007), *Kultura organizacyjna w zarządzaniu*. Warszawa.

Liedel K., Serafin T. (2011), *Otwarte źródła informacji w działalności wywiadowczej*. Warszawa.

Rozdział w wydawnictwie zwartym:

Jazdon A. (1998), *Drogi awansu i motywowania pracowników W: Wdrażanie nowoczesnych technik zarządzania w instytucjach non-profit na przykładzie naukowej biblioteki akademickiej*. Kraków, s. 109-125.

Artykuł w czasopiśmie

Lesky C. (2003), *Outsourcing as longterm strategy* „Information Outlook”, vol. 7, nr 6, s. 25-30.

Skórka S. (2011), *Architekt informacji - creator przestrzeni informacyjnych* „Przegląd Biblioteczny”, R. 79, z. 1, s. 47-61.

Książka elektroniczna

Niedźwiedzka B., Hunska I. (red.) (2010), *MedLib Train: zostań lepszym nauczycielem kompetencji informacyjnych: przewodnik nie tylko dla bibliotekarzy*, Kraków. [on-line]. Tryb dostępu: <http://jbc.bj.ui.edu.pl/dlibra/dlibra/doccontent?id=21288&dirids=1> [20.03.2011].

Artykuł w czasopiśmie elektronicznym

Werla M. (2010), *Polskie biblioteki cyfrowe, FBC i Europeana - etapy i bariery w przepływie informacji* „EBIB - Elektroniczny Biuletyn Informacyjny Bibliotekarzy”, Nr 1 (110). [on-line]. Tryb dostępu: <http://www.ebib.info/2010/110/a.php?werla> [12.05.2011].

Fichter D. (2003), *Why and how to use blogs to promote your librarys services* „Marketing Library Services”, Vol. 16, nr 6. [on-line].

Tryb dostępu: <http://www.infotoday.com/MLS/nov03/fichter.shtml> [18.07.2007].

Artykuł w książce elektronicznej

Maciejewska Ł., Szarski H., Urbańczyk B. (2004), *Dostęp do czasopism elektronicznych w krajach Unii Europejskiej W: Polskie biblioteki akademickie w Unii Europejskiej*, Łódź, 23-25 czerwca 2004 r. Konferencja naukowa, Łódź. [on-line]. Tryb dostępu: http://bg.p.lodz.pl/konferencja2004/pelne_teksty/maciejewska.pdf [11.03.2010]

Strona WWW

SBP Ogólnopolski portal biblioteczny, 2011. [on-line]. Tryb dostępu <http://sbp.pl> [10.05.2011].